

6

Vooruit met ...
TAAAL C
THEMA 6, 7 en 8

6

MINISTERIE VAN
**ONDERWIJS,
WETENSCHAP
EN CULTUUR**

Deze uitgave kwam tot stand door samenwerking tussen de afdeling Curriculumontwikkeling van het MinOWC en een lokaal en internationaal team, bestaande uit vakexperts, onderwijskundigen, educatieve auteurs, (eind) redacteurs, fotografen en illustratoren en een grafisch ontwerper. De leiding lag in handen van de Vrije Universiteit Brussel

© 2022, Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur
Paramaribo, Suriname

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks vele inspanningen is het de uitgever misschien niet gelukt alle rechthebbenden te achterhalen. Als u denkt rechthebbende te zijn, neemt u dan contact op met de uitgever.

Inhoudsopgave

3

Thema 6: Communicatie

7

Les 1	Introductieles	8
Les 2	Taal verkennen – Woordenschat	9
Les 3	Begrijpend lezen	12
Les 4	Taal verkennen – Grammatica	16
Les 5	Taal verkennen – Taalgebruik	18
Les 6	Meertaligheid	20
Les 7	Spreken en luisteren	22
Les 8	Schrijven	24
Les 9	Spellen	26
Les 10	Taal verkennen – Woordenschat	29
Les 11	Begrijpend lezen	31
Les 12	Taal verkennen – Grammatica	34
Les 13	Taal verkennen – Taalgebruik	36
Les 14	Meertaligheid	38
Les 15	Spreken en luisteren	40
Les 16	Schrijven	42
Les 17	Spellen	44
Les 18	Taal verkennen – Woordenschat	46
Les 19	Begrijpend lezen	49
Les 20	Taal verkennen – Grammatica	52
Les 21	Taal verkennen – Taalgebruik	54
Les 22	Meertaligheid	57
Les 23	Spreken en Luisteren	59
Les 24	Schrijven	61
Les 25	Spellen	63
Les 26	Begrijpend lezen	65
Les 27	Meertaligheid	69
Les 28	Spellen	71
Les 29	Taal verkennen – Woordenschat	73
Les 30	Spreken en luisteren	75

Thema 7: Tradities en gewoontes	77
Les 1	Introductieles 78
Les 2	Taal verkennen – Woordenschat 79
Les 3	Begrijpend lezen 85
Les 4	Taal verkennen – Grammatica 88
Les 5	Taal verkennen – Taalgebruik 90
Les 6	Spreken en luisteren 93
Les 7	Schrijven 95
Les 8	Spellen 97
Les 9	Taal verkennen – Woordenschat 99
Les 10	Begrijpend lezen 101
Les 11	Taal verkennen – Grammatica 105
Les 12	Taal verkennen – Taalgebruik 107
Les 13	Spreken en luisteren 109
Les 14	Schrijven 111
Les 15	Spellen 113
Les 16	Taal verkennen – Woordenschat 115
Les 17	Begrijpend lezen 117
Les 18	Taal verkennen – Grammatica 120
Les 19	Taal verkennen – Taalgebruik 123
Les 20	Spreken en Luisteren 125
Les 21	Schrijven 127
Les 22	Spellen 129
Les 23	Begrijpend lezen 131
Les 24	Spellen 135
Les 25	Taal verkennen – Woordenschat 137
Les 26	Spreken en luisteren 139

Thema 8: Gezond blijven	141
Les 1	Introductieles 142
Les 2	Taal verkennen – Woordenschat 143
Les 3	Begrijpend lezen 147
Les 4	Taal verkennen – Grammatica 151
Les 5	Taal verkennen – Taalgebruik 154
Les 6	Spreeken en luisteren 157
Les 7	Schrijven 159
Les 8	Spellen 161
Les 9	Taal verkennen – Woordenschat 164
Les 10	Begrijpend lezen 166
Les 11	Taal verkennen – Grammatica 169
Les 12	Taal verkennen – Taalgebruik 171
Les 13	Spreeken en luisteren 173
Les 14	Schrijven 175
Les 15	Spellen 177
Les 16	Taal verkennen – Woordenschat 179
Les 17	Begrijpend lezen 181
Les 18	Taal verkennen – Grammatica 185
Les 19	Taal verkennen – Taalgebruik 189
Les 20	Spreeken en luisteren 191
Les 21	Schrijven 193
Les 22	Spellen 195
Les 23	Begrijpend lezen 197
Les 24	Spellen 202
Les 25	Taal verkennen – Woordenschat 203
Les 26	Spreeken en luisteren 205

1 INLEIDING

Voor u ligt het derde en laatste boek Taal voor leerjaar 6. In dit boek zijn de thema's 6, 7 en 8 opgenomen.

- Thema 6: Communicatie
- Thema 7: Tradities en gewoonten
- Thema 8: Gezond blijven

In totaal zijn er drie boeken beschikbaar voor leerjaar 6. Ieder boek kent dezelfde indeling en volgorde van lessen. Dit is om de leerlingen de structuur mee te geven.

De thema's zijn de verbindende factor die de samenhang tussen de lessen en onderwerpen duidelijk moet maken. De inhoud van de lessen staat voorop, de thema's zijn ondersteunend hierbij. Zeker in deze laatste drie thema's van het leerjaar wordt er vaker teruggegrepen op eerder verworven kennis en vaardigheden. Niet ieder onderwerp is altijd even nieuw. Soms worden bekende onderwerpen vanuit een ander perspectief bekeken of worden er aanvullende lessen gegeven over bekende onderwerpen.

De lessen kennen allemaal dezelfde indeling, het IKA-model (Inleiding – Kern – Afsluiting). Per les zijn vragen en opdrachten opgenomen, waardoor de leerlingen de kans krijgen om:

- kennis te reproduceren op het gewenste moment;
- kennis toe te passen in bekende situaties;
- kennis toe te passen in nieuwe of onbekende situaties;
- kennis te integreren in de bestaande (denk)structuren.

Niet bij ieder onderwerp zijn opgaven op alle denkniveaus opgenomen. Het kan voorkomen dat bepaalde onderwerpen zich in dit stadium van het leerproces minder lenen om in bestaande denkstructuren op te nemen, omdat het bijvoorbeeld een nieuw onderwerp is of omdat het onderwerp in een ander leerjaar verder wordt uitgediept.

In de algemene inleiding vindt u handvatten die u wellicht kunt gebruiken om de lessen pedagogisch-didactisch vorm te geven. In het leerkrachtenboek zoals dat voor u ligt, staan ook praktische aanwijzingen. Het is aan u om daar wel of geen gebruik van te maken.

We wensen u en uw leerlingen een productieve tijd, maar bovenal veel leerplezier tijdens het werken met dit boek.

THEMA

6

Communicatie

Introductieles

BEGINSITUATIE	Over het nieuwe thema heeft de leerling zijn/haar eigen voorkennis.
LESDOEL	De leerling krijgt inzicht in de aspecten van het nieuwe thema.
MATERIALEN	Er zijn geen extra materialen nodig om deze les te kunnen uitvoeren.
ORGANISATIE	De leerlingen werken individueel.

INTRODUCTIE

U introduceert het thema door te vragen wat communicatie is volgens de leerlingen.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

Het thema 'Communicatie' is een thema dat bestaat uit 34 lessen in verschillende domeinen. In het leerlingenboek staat beknopt wat communicatie is en welke vormen er zijn. Welk werkwoord hoort bij communicatie? Laat de leerlingen een aantal voorbeelden noemen van communicatie die níét genoemd worden in het leerlingenboek.

U kunt dit kort toelichten voordat de leerlingen aan het werk gaan met de opdrachten.

Instructie

U geeft de leerlingen de instructie om de opdrachten te maken.

Verlengde instructie

Leerlingen die het begrip communicatie niet begrijpen, kunt u nogmaals uitleggen wat het begrip globaal inhoudt.

Zelfstandig werken

De leerlingen voeren de opdrachten individueel uit.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om waar nodig te ondersteunen.

Antwoorden

Opdracht 1

1. Whatsapp, e-mail, gesprek, boek, media, internet, lichaamstaal.
Alles waarbij woorden gebruikt worden, is verbaal, lichaamstaal is non-verbaal.

Opdracht 2

1. Per leerling verschillend
2. Per leerling verschillend

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht door te vragen of de leerlingen zin hebben om met dit thema te werken en waarom wel of niet.

TITEL	Soorten werkwoorden
THEMAWOORDEN	Communicatie, Introvert, Extrovert, Zenden en ontvangen, Informatie, Persoonlijkheid, Temperament, Voorbereiden, Afleiden, Respect(vol)
BEGINSITUATIE	De leerling: - is bekend met enkele woorden rond het thema communicatie; - weet wat werkwoorden zijn en hoe hij deze kan herkennen; - kan werkwoorden vervoegen in de tegenwoordige tijd.
LESDOEL	De leerling kan: - samengestelde en enkelvoudige werkwoorden herkennen; - scheidbare samengestelde werkwoorden vervoegen in de tegenwoordige tijd.
MATERIALEN	Een aantal woordenboeken.
ORGANISATIE	De leerlingen werken individueel.

DIDACTIEK EN INTRODUCTIE

Informatie

Tijdens de informatie behandelt u kort werkwoorden en hoe deze vervoegd worden. U behandelt ook de werkwoorden met een lange klinker waarbij de stam een dubbele klinker krijgt. Waarschijnlijk is dit niet onbekend voor de leerlingen.

Wat misschien wel lastiger is, zijn de samengestelde werkwoorden. U legt uit wat scheidbaar en onscheidbaar betekent bij dit type werkwoorden en geeft een voorbeeld. U kunt de leerlingen zelf ook een voorbeeld laten noemen dat u dan samen met de klas vervoegt.

U kunt de woorden in de woordenlijst in het eigen woordenboek van de leerlingen laten opnemen. De woorden kunt u op kaartjes laten schrijven, samen met de betekenis. U kunt samen met de leerlingen de kaartjes sorteren.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

Als je een woord niet kent, kun je de betekenis opzoeken in een woordenboek, in een encyclopedie of op internet. In een encyclopedie wordt een woord heel uitgebreid uitgelegd en krijg je aanverwante informatie.

Woord	Betekenis	Voorbeeldzin
Communicatie	middelen om met elkaar in contact te blijven.	De <i>communicatie</i> met de juf op school is goed, we begrijpen elkaar.
Communiceren	persoonlijk contact hebben.	Mijn ouders en ik <i>communiceren</i> iedere dag over wat ik op school gedaan heb.
Extrovert	op de buitenwereld gericht zijn.	Mijn broer praat heel makkelijk met vreemde mensen, hij is <i>extrovert</i> .

informatie	gegevens, data.	Door verkeerde informatie kon ik mijn huiswerk niet goed maken.
introvert	in zichzelf gekeerd, weinig spraakzaam.	Ik praat niet zo graag met anderen, ik ben <i>introvert</i> .
persoonlijkheid	alles wat het karakter maakt.	Door haar <i>persoonlijkheid</i> maakt ze makkelijk contact met anderen.
respectvol	eerbied en ontzag hebben voor anderen.	Mijn ouders gaan altijd heel <i>respectvol</i> om met mijn grootouders.
temperament	een vurige persoonlijkheid.	Door haar <i>temperament</i> zegt ze soms dingen die ze niet zo bedoelt.
verzenden	een boodschap naar iemand toe sturen.	Tijdens de communicatie kun je boodschappen verzenden en ontvangen.
zelfstandig werken	werken zonder hulp (iets anders dan alleen werken).	Mijn groepje is goed in zelfstandig werken, we hebben de opdrachten goed gemaakt.

Instructie

U geeft de instructie om de opdrachten individueel te maken.

Verlengde instructie

Leerlingen die niet goed weten wat werkwoorden zijn, kunt u de lessen laten terughalen waarin die behandeld worden.

Leerlingen die niet goed begrijpen wat samengestelde werkwoorden zijn, kunt u de les over samengestelde woorden terug laten lezen. Ook met werkwoorden die samengesteld zijn kunnen zij op dezelfde manier aan de slag.

Uit welke twee woorden bestaat een samengesteld werkwoord en hoe vervoeg je die?

Zelfstandig werken

De leerlingen voeren de opdrachten uit.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond, observeert en ondersteunt waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen. Vervolgens bespreekt u de antwoorden klassikaal.

Antwoorden

Opdracht 1

Vervoeging	Communiceren	Verzenden	Werken
Ik	communiqueer	verzend	werk
Jij	communiqueert	verzendt	werkt
Hij	communiqueert	verzendt	werkt
Wij	communiceren	verzenden	werken
Jullie	communiceren	verzenden	werken
Zij	communiceren	verzenden	werken

Opdracht 2

Zonder communicatie **is (zijn)** het bijna onmogelijk om een dag **door** te **brenghen**. Communicatie **is (zijn)** het **verzenden** en **ontvangen** van informatie tussen twee of meer mensen.

De manier waarop mensen **communiceren is (zijn)** afhankelijk van hun temperament. Dat **is (zijn)** hoe ze van nature **zijn**. Je temperament **is (zijn)** niet hetzelfde als je persoonlijkheid. Je persoonlijkheid **is (zijn)** hoe je bent **geworden (worden)** door je omgeving en opvoeding. Je temperament **is (zijn)** hoe je **bent (zijn) geboren**. Mensen **kunnen** van temperament introvert of extrovert **zijn**. Hoe **zijn** introverten en extroverten?

Introverte mensen **zijn** meestal onafhankelijk en **gemotiveerd (motiveren)**. Ze **werken** goed alleen. Ze **lossen** problemen creatief **op** (oplossen) en **denken** goed **na** (nadenken). Ze **zijn** vaak goed **voorbereid (voorbereiden)**. Maar ze **kunnen** zich snel **overrompeld (overrompelen)** **voelen** in sommige situaties. Ze **houden** niet van onderbrekingen. Ze **worden** vaak **afgeleid (afleiden)** door geluiden en **moeten** vaker alleen zijn. Extroverte mensen **geven** meestal een goede eerste indruk. Ze **zijn** goed in vriendschap **sluiten**. Ze **zijn** geweldig in het **verbinden** met anderen. Ze **werken** goed in groepen. Maar ze **kunnen** moeite **hebben** met zelfstandig **werken**. Ze **vervelen** zich snel en **praten** veel en **merken** niet dat andere mensen behoefte **hebben** aan ruimte of rust. Het **is (zijn)** soms moeilijk voor introverte en extroverte mensen wanneer hun ouders en andere familieleden anders **zijn** dan zij. Daarom **is (zijn)** communicatie belangrijk. Als je open en respectvol **praat (praten)** over verschillen, zul je een goede balans **vinden** voor iedereen.

Opdracht 3

Vervoeging	Doorbrenghen	Voorbereiden	Afleiden
Ik	breng door	bereid voor	leid af
Jij	brengt door	bereidt voor	leidt af
Hij	brengt door	bereidt voor	leidt af
Wij	brenghen door	bereiden voor	leiden af
Jullie	brenghen door	bereiden voor	leiden af
Zij	brenghen door	bereiden voor	leiden af

DIFFERENTIATIE

Herhaling:

U herhaalt wat werkwoorden zijn en hoe deze in de tegenwoordige tijd vervoegd worden. U herhaalt wat scheidbare en onscheidbare samengestelde werkwoorden zijn.

Verrijking:

Leerlingen die een verrijking aankunnen, kunt u samengestelde scheidbare werkwoorden ook in de verleden tijd laten vervoegen.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht.

Begrijpend lezen

TITEL	Zelfreflectie
VERWACHTINGSVRAGEN	Weet je nog wat reflectie betekent? Wat zou zelfreflectie kunnen betekenen?
BEGINSITUATIE	De leerling kan: – basaal reflecteren op anderen; – empathie tonen voor personages in een verhaal; – woorden zoeken op internet en in een woordenboek.
LESDOEL	De leerling kan: – zelfreflectie toepassen door middel van de STARR - methode.
MATERIALEN	Het is aan te bevelen het STARR - schema uit te printen en dit uit te delen op het moment dat het nodig is. Wellicht is een woordenboek of een device waarmee de leerling op internet kan zoeken naar de betekenis van woorden ook handig.
ORGANISATIE	De leerlingen werken individueel: er hoeft geen andere opstelling of organisatorische aanpassing gedaan te worden om deze les te kunnen uitvoeren.

INTRODUCTIE

U herhaalt wat reflecteren is uit les 3 van thema 3. U legt kort uit wat reflecteren is en wanneer mensen dat doen.

Pas als u zeker weet dat de leerlingen het weer weten, kunt u doorgaan met de informatie van deze les.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U behandelt de informatie uit het leerlingenboek. Daarbij staat u stil bij de STARRmethode. U kunt door middel van een aantal korte vragen oefenen of de leerlingen snappen wat de bedoeling is. U kunt het voorbeeld uit het boek gebruiken, maar u kunt ook zelf een alledaags onderwerp nemen, bijvoorbeeld het sporten in teamverband tijdens een willekeurige gymles.

Waarschijnlijk kan het voor een aantal leerlingen confronterend zijn om te reflecteren op hun eigen gedrag en handelen. Probeer daarom rustig te blijven en kinderen die dit (nog) niet aankunnen wat minder de beurt te geven. Het is helemaal niet erg als een leerling nog niet durft te reflecteren op zijn eigen gedrag, hij komt er vanzelf een keer aan toe. De tekst gaat over introvert en extrovert. U kunt dat gebruiken en de begrippen voor de leesoefening uitleggen en de leerlingen zichzelf in groepen laten verdelen wie introvert is en wie juist extrovert is. Komt dat overeen met uw eigen ervaringen en observaties van de leerlingen? Als een leerling een andere mening heeft dan hoe hij op u overkomt, is dat ook niet erg.

Instructie

U geeft de leerlingen de instructie om aan de opdrachten te werken. Opdracht 1 is lezen en het schema invullen, opdracht 2 is het opzoeken van woorden.

Verlengde instructie

Leerlingen voor wie het begrip reflecteren niet helemaal duidelijk is, kunt u proberen op een andere manier het begrip uit te leggen.

Met de leerlingen die het begrip STARR niet helemaal begrijpen, kunt u samen het schema invullen. Laat de leerling zelf een onderwerp uitzoeken. Door middel van gerichte vragen kunt u een STARR-gesprek voeren en de leerling gaandeweg het schema laten invullen. Op internet is voldoende informatie te vinden over een STARR-gesprek en hoe u dit kunt voeren.

Impliciete woorden	Expliciete woorden	Uitdrukkingen
Mensen	Communicatie	
Temperament	Verzenden	
Persoonlijkheid	Informatie	
Creatief	Introvert	
Alleen zijn	Extrovert /extravert	
Eerste indruk	Verbinden	
Belangrijk		
Respectvol		
Balans		

Zelfstandig werken

De leerlingen werken grotendeels individueel aan de opdrachten. Bij opdracht 1 is het wel de bedoeling dat ze antwoorden en informatie met elkaar uitwisselen.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen. Vervolgens bespreekt u de antwoorden klassikaal.

Antwoorden

Opdracht 1

1. Ter beoordeling van de leerkracht, iedere leerling zal waarschijnlijk een ander voorbeeld hebben en dit anders hebben ingevuld.
2. Ter beoordeling van de leerkracht. Ook hier zal iedere leerling een ander antwoord geven. U kunt hooguit nagaan of het antwoord dat de leerling geeft overeenkomt met uw bevindingen.
3. Ter beoordeling van de leerkracht.

Opdracht 2

Communicatie: com·mu·ni·ca·tie (de; v; meervoud: communicaties) 1 contact, gemeenschap; verbinding, verkeer

Temperament: tem·pe·ra·ment (het; o; meervoud: temperamenten) 1 natuurlijke gesteldheid van het gemoed 2 levendigheid, vurige aard

Persoonlijkheid: per·soon·lijk·heid (meervoud: persoonlijkheden) 1 (v) datgene wat een persoon karakteriseert: weinig persoonlijkheid hebben een weinig uitgesproken karakter 2 (m,v) iem. met veel persoonlijkheid

Introvert: in·tro·vert (bijvoeglijk naamwoord) 1 in zichzelf gekeerd, weinig spraakzaam

Extrovert: ex·tra·vert (bijvoeglijk naamwoord) 1 op de buitenwereld gericht
Opmerking: zowel extrovert als extravert zijn beiden correct. De oorspronkelijke vorm is extravert, tegenwoordig kunnen beide schrijfwijzen (taaladvies.net)

Onafhankelijk: on·af·han·ke·lijk (bijvoeglijk naamwoord, bijwoord) 1 vrij, zelfstandig 2 door niets bepaald of geregeld

Gemotiveerd: ge·mo·ti·veerd (bijvoeglijk naamwoord, bijwoord) 1 met redenen omkleed 2 met de juiste instelling mo·ti·ve·ren (motiveerde, heeft gemotiveerd) 1 met redenen omkleden 2 bemoedigen, energie geven: zijn medewerkers motiveren

Overrompeld: over·rom·pe·len (overrompelde, heeft overrompeld) 1 onverwachts overvallen

Zelfstandig: zelf·stan·dig (bijvoeglijk naamwoord, bijwoord) 1 op zichzelf, d.i. door eigen kracht, bestaand en handelend: een zelfstandig naamwoord; een zelfstandige staat onafhankelijke

Opmerking: voor deze omschrijvingen is www.vandale.nl gebruikt. Andere woordenboeken zullen wellicht een ander resultaat geven.

TERUGKIJKEN

U bespreekt de terugkijkopdracht met de leerlingen.

U noteert welke leerlingen nog moeite hebben met de opdrachten. U kunt daarbij gebruikmaken van de evaluatiewijzer. Bij een volgende les Begrijpend lezen besteedt u extra aandacht/biedt u extra ondersteuning aan deze leerlingen.

Tekst

Introverten en extroverten

Zonder communicatie is het bijna onmogelijk om een dag door te brengen. Communicatie is het verzenden en ontvangen van informatie tussen twee of meer mensen.

De manier waarop mensen communiceren is afhankelijk van hun temperament. Dat is hoe ze van nature zijn. Je temperament is niet hetzelfde als je persoonlijkheid. Je persoonlijkheid is hoe je bent geworden door je omgeving en opvoeding. Je temperament is hoe je bent geboren.

Mensen kunnen van temperament introvert of extrovert zijn.

Hoe zijn introverten en extroverten?

Introverte mensen zijn meestal onafhankelijk en gemotiveerd. Ze werken goed alleen. Ze lossen problemen creatief op en denken goed na. Ze zijn vaak goed voorbereid. Maar ze kunnen zich snel overrompeld voelen in sommige situaties. Ze houden niet van onderbrekingen. Ze worden vaak afgeleid door geluiden en moeten vaker alleen zijn.

Extroverte mensen geven meestal een goede eerste indruk. Ze zijn goed in vriendschap sluiten. Ze zijn geweldig in het verbinden met anderen. Ze werken goed in groepen. Maar ze kunnen moeite hebben met zelfstandig werken. Ze vervelen zich snel en praten veel en merken niet dat andere mensen behoefte hebben aan ruimte of rust.

Het is soms moeilijk voor introverte en extroverte mensen wanneer hun ouders en andere familieleden anders zijn dan zij. Daarom is communicatie belangrijk. Als je open en respectvol praat over verschillen, zul je een goede balans vinden voor iedereen.

De expliciete woorden, themawoorden, in de tekst worden in de kleur ROOD aangegeven;

De impliciete woorden in de tekst worden in de kleur BLAUW aangegeven.

Taal verkennen – Grammatica

TITEL	Zinsdeel: het meewerkend voorwerp.
BEGINSITUATIE	De leerling is al bekend met de zinsdelen onderwerp, gezegde en lijdend voorwerp.
LESDOEL	De leerling kan het meewerkend voorwerp in een zin herkennen en benoemen.
MATERIALEN	Geen
ORGANISATIE	De leerlingen werken in duo's aan de opdrachten.

INTRODUCTIE

U herhaalt kort aan de hand van een zin(nen) wat het onderwerp, het gezegde en het lijdend voorwerp is.

U introduceert het meewerkend voorwerp.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

Na de herhaling van het onderwerp, het gezegde en het lijdend voorwerp legt u uit hoe de leerlingen het meewerkend voorwerp kunnen vinden. U legt de relatie tussen de behandelde zinsdelen.

Instructie

U legt uit aan de hand van de vraagstelling die nodig is om het meewerkend voorwerp te vinden. Indien nodig, kunt u meer zinnen gebruiken om te oefenen totdat de leerlingen het begrijpen.

Verlengde instructie

Leerlingen die meer uitleg behoeven kunt u apart nemen en de stappen vanaf het begin uitleggen.

Zelfstandig werken

De leerlingen voeren de opdrachten uit.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig.

Antwoorden

Opdracht 1

Om het lijdend voorwerp te vinden, hebben we het onderwerp en gezegde nodig. Zet een streep onder het onderwerp en een dubbele streep onder het gezegde.

1. Tijdens pasen zoekt iedereen eieren.
2. Mama heeft een spelletje bedacht voor de hele familie.
3. Ze moeten grote eieren beschilderen.
4. Bij elk ei hoort een cadeau.
5. Mama heeft de eieren onder het gras verstopt.

6. Katrina heeft twee eieren gevonden.
7. Ze geeft een ei aan Bert.
8. Ze vindt nog een ei voor Margriet.
9. Intussen heeft iedereen een ei.
10. Mama heeft haar familie een fijne paasdag gegeven.

Opdracht 2

- a. Kijk naar de zinnen van opdracht 1
Stel de vraag wie of (wat) + onderwerp + gezegde

Vraag

1. Wat zoekt iedereen?
2. Wat heeft mama bedacht?
3. Wat moeten ze beschilderen?
4. Wat hoort bij elk ei?
5. Wat heeft mama verstopt?
6. Wat heeft Katrina gevonden?
7. Wat geeft ze?
8. Wat vindt ze?
9. Wat heeft iedereen?
10. Wat heeft mama gegeven?

Antwoord

eieren
een spelletje
grote eieren
een cadeau
de eieren
twee eieren
een ei
nog een ei
een ei
een fijne paasdag

- b. In opdracht 2a heb je antwoord gekregen op de vraag: wie of (wat) + onderwerp + gezegde. Dat is het zinsdeel **lijdend voorwerp**.
- c. Zet voor de zinnen in opdracht 1 een rode streep onder het lijdend voorwerp.

Opdracht 3

Kijk naar de zinnen 2-7-8 en 10 in opdracht 1.
Zoek het meewerkend voorwerp. Stel de vraag: Voor wie...? of Aan wie.....?

Vraag

1. Voor wie heeft mama een spelletje bedacht?
7. Aan wie geeft ze een ei?
8. Voor wie vindt ze nog een ei?
10. Aan wie heeft mama een fijne paasdag gegeven?

Antwoord

voor de hele familie
aan Bert
voor Margriet
haar familie

DIFFERENTIATIE

Herhaling: De leerlingen apart nemen die het nog moeilijk vinden.

Verrijking: Snelle leerlingen kunnen andere leerlingen helpen door dit op hun niveau uit te leggen.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht. U gaat na welke leerlingen het meewerkend voorwerp kunnen benoemen en noteert welke leerlingen nog begeleiding nodig hebben.
Die leerlingen geeft u extra aandacht bij de herhalingsles.

Taal verkennen – Taalgebruik

TITEL	Communiceren
BEGINSITUATIE	De leerling: - heeft van het begrip communicatie gehoord en kan misschien globaal uitleggen wat communiceren is; - kan meer abstracte begrippen toelichten met praktische voorbeelden (een vaardigheid die hier nodig is).
LESDOEL	De leerling kan: - verschillende manieren van communiceren aanduiden en de eventuele moeilijkheden in communicatie toelichten met passende voorbeelden.
MATERIALEN	Er zijn geen extra materialen nodig om de les uit te voeren.
ORGANISATIE	Er hoeven geen organisatorische aanpassingen gedaan te worden om de les te uit te voeren.

INTRODUCTIE

U introduceert het begrip communicatie. U kunt het woord op het bord zetten en de leerlingen woorden laten opnoemen die met het thema te maken kunnen hebben. Of ze goed of niet goed zijn, u schrijft ze gewoon op. Aan het eind van de les komt u hierop terug en laat de leerlingen aanvullen of woorden weghalen.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U behandelt de informatie uit het leerlingenboek.

Wat is communicatie, wie zijn erbij betrokken, op welke manieren kan er gecommuniceerd worden, wat kan er fout gaan tijdens de communicatie? Dit zijn vragen die centraal staan tijdens de les. Het gaat in deze les niet over inhoudelijk en effectief communiceren, maar om de begrippen die met communicatie te maken hebben duidelijk te maken.

Probeer zoveel mogelijk interactie te hebben met de leerlingen, laat hen voorbeelden noemen waar ze zelf mee te maken hebben (gehad).

Sta stil bij de afbeelding (zender – boodschap – ontvanger). Om miscommunicatie duidelijk te maken kunt u een streep trekken door de pijl tussen zender en ontvanger. De boodschap komt dan niet helemaal of niet aan bij de ontvanger.

Instructie

U geeft de leerlingen de opdracht om de opdrachten goed te lezen en de vragen te beantwoorden. Geef aan dat u kort nabespreekt en om voorbeelden gaat vragen.

Antwoorden

Opdracht 1

Ter beoordeling van de leerkracht. Iedere leerling zal andere persoonlijke voorbeelden noemen. U kunt er wel op letten of het gegeven voorbeeld inderdaad een voorbeeld is van communiceren.

Opdracht 2

Ter beoordeling van de leerkracht. Ook hier zal iedere leerling een persoonlijke ervaring hebben. U laat een aantal leerlingen toelichten. Het kan wel belangrijk zijn dat u hier af en toe doorvraagt.

Verlengde instructie

Leerlingen die het begrip communicatie niet snappen, kunt u in eigen woorden laten uitleggen wat zij denken dat het is (als ze van het woord gehoord hebben tenminste). U kunt deze leerlingen ook zelf informatie laten verzamelen over communicatie en communiceren (op internet bijvoorbeeld). Laat deze leerlingen in eigen woorden vertellen wat communicatie is, wie er nodig zijn bij communicatie en welke miscommunicatie er zou kunnen ontstaan. De opdrachten aan het eind van de les komen dan te vervallen.

Zelfstandig werken

De leerlingen werken individueel.

FEEDBACK EN INTERACTIE

Tijdens het werken loopt u rond en geeft aanwijzingen waar nodig. U corrigeert en stuurt bij, vraagt af en toe wat de leerling bedoelt met een bepaalde opmerking.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: Aan het eind van de les, aan de hand van de woorden die de leerlingen aan het begin hebben geassocieerd met het begrip, kunt u de belangrijkste herhalen:

- communicatie
- interactie
- miscommunicatie
- communicatiemiddelen
- massacommunicatie

Verrijking: Leerlingen die heel snel klaar zijn, kunt u laten zoeken naar effectieve communicatie.

Wanneer is interactie tussen mensen effectief? Waaraan moet communicatie voldoen om effectief te zijn?

AFSLUITING

Wat vind je leuk aan deze les? Wat heb je geleerd?

U bespreekt de terugkijkopdracht en noteert welke leerlingen de stof nog niet goed begrijpen. Die leerlingen geeft u extra aandacht bij de herhalingsles.

Meertaligheid

TITEL	Woordenschat Communicatie
BEGINSITUATIE	De leerling heeft al enkele lessen gehad over het thema 'Communicatie' en heeft bij vorige thema's geoefend met het uitspreken van woorden in verschillende Surinaamse thuishalen.
LESDOEL	De leerlingen kunnen zes begrippen die te maken hebben met Communicatie in drie (3) Surinaamse thuishalen verstaan en uitspreken.
MATERIALEN	Leerlingenboek, bronnenboek, woordplaatjes, taalkettingen.
ORGANISATIE	De leerlingen hebben hun taalkettingen aan en zijn verdeeld in zes groepen. U maakt zoveel mogelijk taalheterogene groepen.

VOORBEREIDING

U heeft de woorden in het bronnenmateriaal van deze les bestudeerd en beluisterd. U heeft drie (3) Surinaamse thuishalen gekozen, bij voorkeur talen waarvan er sprekers in de klas zitten. U heeft de uitspraak van de woordjes in deze drie (3) talen geoefend. U kunt er natuurlijk ook voor kiezen om de geluidsopname van de MTD in de klas te laten horen. Dat wil zeggen dat u geluidsversterking nodig heeft.

INTRODUCTIE

U schrijft het woord 'communicatie' op het bord en maakt samen met de leerlingen een woordspin rond dit begrip. Bij elk woord dat een kind noemt, vraagt u wat het woord te maken heeft met communicatie. Als de volgende woorden niet genoemd worden, kunt u ze zelf toevoegen. [praten, boodschap, taal, begrijpen, gebaren, telefoon]. U voert een gesprek over deze woorden.

- Praten is een vorm van communiceren.
- Als je communiceert, geef je een boodschap door.
- Meestal doe je dit in een bepaalde taal.
- Soms begrijpen mensen deze taal niet.
- Je kan dan ook gebaren gebruiken om te communiceren.
- Je kan via de telefoon communiceren met mensen die ver van je zijn..

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

Woordenlijst

1. praten
2. boodschap
3. taal
4. begrijpen
5. gebaren
6. telefoon

Instructie

U vertelt de leerlingen met welke talen er in deze les gewerkt gaat worden. U behandelt de verschillende talen na elkaar. U laat steeds een van de plaatjes zien. U spreekt het woord uit of geeft beurten om het bijbehorende woord door een spreker van de taal te zeggen. De klas zegt het woord na.

Bij opdracht 1 wordt er een woordenwedstrijd gespeeld. De woordenwedstrijd gaat als volgt: Voor elk van de drie gekozen talen, wordt een leerling gekozen om voor de klas te staan. De rest van klas wordt in zes groepen verdeeld. Elke groep krijgt een nummer. Het spel begint als één van de leerlingen voor de klas een plaat laat zien. Een leerling van groep nummer 1 noemt het bij de plaat behorende woord in de taal van de leerling voor de klas. Als de groep het niet weet of fout zegt, mag groep 2 het proberen. Als groep 2 het niet weet, mag groep 3 het proberen enzovoort, totdat een groep het weet. Voor elk goed antwoord krijgt de desbetreffende groep een punt. Als het punt is toegekend, wordt het volgende plaatje getoond en krijgt groep 2 als eerste de kans om te zeggen wat het woord is in de taal van de leerling voor de klas. Dit gaat door, totdat alle woorden in een bepaalde taal zijn opgenoemd. Dan krijgt de leerling van de volgende taal de beurt om de plaatjes te tonen. De leerkracht houdt de punten bij en zegt op het einde van het spel welke groep de winnaar is.

Zelfstandig werken

De leerlingen doen mee aan de woordenwedstrijd.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U schakelt, indien nodig, de hulp in van leerlingen die spreker zijn van de gekozen taal. Bijvoorbeeld als er twijfels zijn over de benaming van een woord of de correcte uitspraak. U observeert of de leerlingen een positieve houding hebben ten opzichte van de eigen taal en de talen van anderen. U motiveert leerlingen om mee te doen.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: Zeg de woordjes van deze les een paar maal zachtjes voor jezelf.

Verrijking: Ken je nog meer woorden die met communicatie te maken hebben in je eigen taal?

AFSLUITING

U bespreekt de les na aan de hand van de volgende vragen. Welke woorden vond je het moeilijkst? En welke het makkelijkst? Hoe vond je het om je eigen taal te horen in de klas of een woord te leren in een taal van je klasgenoot? (U stimuleert de leerlingen om een positieve houding te hebben ten opzichte van de eigen taal en meertaligheid.)

Spreken en luisteren

TITEL	Actief luisteren
BEGINSITUATIE	De leerling: - kan luisterdoelen bepalen; - kan luisterstrategieën gebruiken.
LESDOEL	De leerling: - is zich bewust van zijn eigen lichaamstaal/non-verbale communicatie tijdens een gesprek in een willekeurige context; - kan actief luisteren toepassen..
MATERIALEN	Er zijn voor deze les geen aparte of extra materialen nodig.
ORGANISATIE	Deze les bestaat uit een klein stukje achtergrondinformatie over non-verbale communicatie en een groter deel rollenspel. Zorg dat iedere leerling die niet meedoet aan het rollenspel wel een goed zicht heeft op wat daar gebeurt bijvoorbeeld door een kring van stoelen te laten klaarzetten.

VOORBEREIDING

U bereidt het rollenspel voor. In het rollenspel speelt u de rol van leerling en de leerling speelt de rol van leerkracht. U kunt een actuele situatie zoals die zich onlangs heeft voorgedaan in de klas naspelen of u kunt een andere situatie voorbereiden. Zorg er wel voor dat de leerlingen zich kunnen inleven in de situatie.

Voordat u het rollenspel doet, moet u de leerling die als tegenspeler fungeert goed instrueren en duidelijk uitleggen wat er verwacht wordt van hem.

Tijdens het rollenspel letten de andere leerlingen op de non-verbale communicatie. U dient vooraf voor te bereiden welke non-verbale signalen u wilt laten zien. Uiteraard mag u dat tijdens het rollenspel uitvergroten en benadrukken zodat u zeker weet dat het de leerlingen zal opvallen.

INTRODUCTIE

U introduceert de les door terug te halen wat luisteren is, wat luisterdoelen en luisterstrategieën ook alweer zijn. Deze vaardigheden hebben de leerlingen zijdelings nodig bij het rollenspel dat later uitgevoerd wordt.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U behandelt de informatie uit het leerlingenboek. Probeer de soms abstracte informatie te vertalen naar concrete voorbeelden die de leerlingen begrijpen.

De nadruk van deze les ligt op het non-verbaal communiceren tijdens het actief luisteren.

Laat de leerlingen vooral zelf met voorbeelden komen die met luisteren en non-verbale communicatie te maken hebben.

Instructie

U instrueert de leerlingen om de opdracht voor te bereiden. Leg eerst uit wat er te gebeuren staat en schets de context waarin het rollenspel zal plaatsvinden.

- Bepaal een luisterdoel.
- Bepaal een luisterstrategie.
- Op welke non-verbale communicatie ga je letten als de verteller onderbroken wordt?
De eerste ronde begeleidt u centraal.

Misschien dat u leerlingen dit kunt laten structureren door ze een checklist te laten maken met daarop de doelen, strategie en aandachtspunten.

Zelfstandig werken

De leerlingen observeren individueel wat er gebeurt tijdens het rollenspel.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U geeft feedback op het moment dat u het rollenspel en de observaties van de leerlingen nabespreekt.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: Doe het rollenspel nog een keer. Je krijgt van de leerkracht een andere tekst. Tijdens de herhaling doorloopt u het rollenspel en vraagt de leerlingen wat zij gezien en gehoord hebben. Omdat u het rollenspel vooraf hebt voorbereid, kunt u de observaties van leerlingen relateren aan wat u gespeeld hebt.

Verrijking: Leerlingen voor wie deze opdracht niet echt moeilijk is, kunt u ook een inhoudelijke weergave laten geven van het gesprek. Echt notuleren van een gesprek komt dit leerjaar niet aan de orde, maar u kunt een aantal leerlingen daar wel alvast kennis mee laten maken..

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht en noteert welke leerlingen vlot en boeiend spreken en welke nog meer oefening en begeleiding nodig hebben. Daarbij kunt u gebruikmaken van de evaluatiewijzer.

Schrijven

TITEL	Het schrijfplan
BEGINSITUATIE	De leerling: – kan een korte serieuze brief schrijven; – kan een korte nette brief schrijven; – kan opschrijven wat hij belangrijk vindt; – herkent een serieuze brief aan de lay-out.
LESDOEL	De leerling: – leert zo kort mogelijk zijn fantasie gedachten op te schrijven; – leert een amuserende tekst voor te bereiden.
MATERIALEN	Schrift, pen, potlood.
ORGANISATIE	De leerling maakt de opdracht zelfstandig in het schrift of op een apart blaadje. U kunt beginnen in een kring voor de introductie. Deze kan met stoelen maar kan ook zonder stoelen. Opdracht 1, 2 en 3 worden in het schrift gemaakt aan de tafel.

INTRODUCTIE

U vertelt dat ze tijdens deze les hun fantasie gaan gebruiken. Ze gaan dingen bedenken die niet in werkelijkheid kunnen gebeuren. U legt het woord werkelijkheid uit. U laat de leerlingen in een kring zitten/staan. U begint een verhaal met deze zin: Op een dag ...

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U legt uit dat ze een fantasieverhaal gaan schrijven. U vertelt dat je niet zomaar kunt beginnen met schrijven, maar dat je je eerst moet voorbereiden. U zegt dat een goede voorbereiding ervoor zorgt dat je verhaal makkelijker te begrijpen is voor de lezer. Het verhaal moet vooral leuk zijn om te lezen. Het moet de lezer amuseren.

Instructie

U leest de informatie met de leerlingen. U vertelt dat ze een woordweb gaan maken ter voorbereiding op het schrijven van het verhaal.

U legt uit dat een woordweb een verzameling is van gedachten die je op papier zet. Het kan niet fout/goed zijn, het zijn jouw gedachten. Het helpt je om alles op een rijtje te zetten. Opdracht 2 en 3 zijn ook voorbereidende opdrachten. U vertelt dat opdracht 1, 2 en 3 samen een schrijfplan vormen.

Verlengde instructie

U kunt een kort verhaaltje voorlezen uit een kinderboek. U ondersteunt bij opdracht 1, 2 en 3 wanneer de leerling geen inspiratie heeft. U kunt de leerling een foto/plaatje geven van een voorwerp. Dit kan een onderdeel zijn van het verhaal.

Zelfstandig werken

De leerling werkt zelfstandig aan opdracht 1, 2 en 3.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen.

Antwoorden**Opdracht 1**

De leerling maakt een woordweb en schrijft minstens vijf woorden op.

Opdracht 2

Eigen antwoord. De leerling neemt de zinnen over zoals in de opdracht staat aangegeven. Het antwoord bestaat dus uit vier zinnen.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U kunt herhalen dat de leerling een voorbereiding heeft gemaakt.

Deze voorbereiding noem je een schrijfplan. U herhaalt dat een goede voorbereiding ervoor zorgt dat de lezer de tekst beter kan begrijpen en volgen. Het laat je nadenken over de volgorde van het verhaal.

Verrijking: Wanneer de leerling een eigen idee heeft voor een onderwerp, dan kunt u toestemming geven. U bepaalt of de leerling over een 'eigen' onderwerp een verhaal mag schrijven. Eigen inbreng mag u stimuleren.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht.

TITEL	Medeklinkers die anders klinken 1
BEGINSITUATIE	De leerling: – weet hoe normaal gesproken de uitspraak van letters klinkt; – kan letters herkennen aan de uitspraak; – kan geschreven woorden uitspreken.
LESDOEL	De leerling: – geeft aan wanneer de letter 'c' als een 'k' en als een 's' klinkt; – weet het medeklinkerpaar 'ch' drie klanken kan hebben.
MATERIALEN	Naast de gebruikelijke materialen (schoolbord, krijt, woordenboeken, schriften en pennen) is er voor deze les geen extra materiaal nodig.
ORGANISATIE	Er zijn geen organisatorische aanpassingen voor deze les vereist.

INTRODUCTIE

U introduceert het onderwerp door op het bord de C, K en CH te schrijven. Wie herkent deze letters? Kan de leerling voorbeelden noemen van woorden waar die letter in zitten?

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

Dit is een vervolg van de les waarin je hebt geleerd dat de medeklinkertweeling 'll' anders klinkt in 'brillen' dan in 'medaille'.

Opwarmer

Spelkring

Ga in de kring staan. De volgorde doet er niet toe. U wijst een leerling aan die in het midden van de kring gaat staan en ook wie van de kringkinderen er begint. Dit kringkind zegt haar of zijn eigen voornaam.

Het kind in het midden herhaalt die naam en zegt: 1) uit hoeveel letters die voornaam bestaat, 2) welke klinkers er in die naam staan - en hoeveel letters dat zijn, 3) welke medeklinkers er in die naam staan - en hoeveel letters dat zijn. Tenslotte herhaalt de leerling de naam nogmaals. De leerling die in het midden staat, gaat nu in de kring staan. De leerling die als eerste de voornaam had gezegd, gaat nu midden in de kring staan.

De leerkracht wijst een volgende leerling aan. Die zegt zijn naam. De leerling in het midden herhaalt die naam en zegt: 1) uit hoeveel letters die voornaam bestaat, 2) welke klinkers er in die naam staan - enzovoort.

Alle leerlingen komen aan de beurt om een keer in de kring te staan en een keer als "kringkind" zijn naam te zeggen.

U beslist afhankelijk van de moeilijkheidsgraad van de namen welke naam de leerlingen mogen gebruiken

Antwoorden Opdracht 1

Achternaam	hoeveel letters	welke klinkers	hoeveel	welke mede- klinkers	hoeveel

Ter beoordeling van de leerkracht. De namen van de leerlingen in de groep zullen variëren.

Opdracht 2 Sirkuskloun.

Konsert

Kaadoow

Laggun

shjookoolaadu thjips, tshjief. In Nederland zegt men 'shjips' alsof het schepen zijn.

Kristundom of gristundom

a) Cuba	Koeba
b) cacao	kaakauw
c) citroen	sietroen
d) felicitatie	feeliesietaatsie
e) contactcommissie	kontaktkommisie
f) contractspeler	kontraktspeeler
g) creooltaal	kreejooltaal
h) creamcracker	kriemkrekur
i) crescendo	kreeshjendoow
j) cruzeiro	kroezeiro
k) cupduel	kupduuwel
l) cycloon	siekloon

Opdracht 3 Dictee. U dicteert twaalf woorden met de letter 'c' er in.

- belachelijk
- accidenteel
- deciliter
- Caricom-top
- besmettingsrisico
- angstschreeuw
- accuraat
- scanner

- i) incassobureau
 - j) economie
 - k) accentteken
 - l) cruciaal
- U laat op het (digi)bord de juiste spelling zien.

Opdracht 4

Spelpuzzel

a) fietswedstrijd	s
b) detaillering	t
c) patrouilleboot	r
d) fruit	ui
e) fabricage	-
f) accessoir	s
g) voile	vo
h) haargel	ge
i) ratelslang	-
j) hulppost	lp
k) urinoir	o
l) geolied	li
m) exquisiet	-
n) recalcitrant	t
o) Justitia Pietas Fides	ie
p) markusa	k

STRUISVOGELPOLITIEK

Opdracht 5

Verder oefenen. Kijk goed welke letter of letters je moet invullen om correct gespelde woorden te krijgen.

- a) financieel
- b) kruidenthe
- c) douchegordijn
- d) paprikachips
- e) maizenakoekje
- f) brilkaaiman
- g) pijlgifkikker
- h) buidelrat
- i) fouillering
- j) leiderschap
- k) circusclown
- l) schaduwrijk
- m) interview
- n) citrusvrucht
- o) chocoladepudding

TERUGKIJKEN

Wat heb je geleerd van deze les? Wat wist je al en kon je tijdens deze les gebruiken? Wat kun je nog niet goed genoeg en moet je dus meer oefenen?
U bespreekt de les aan de hand van de bovenstaande vragen.

10 Taal verkennen – Woordenschat

TITEL	Woorden en plaatjes (rebus)
THEMAWOORDEN	Mobiele telefoons, Gewoon, Communiceren, Huistelefoon, Brief, Bellen, Antwoordapparaat, Veranderen, Berichten verzenden, Internet, Informatie, Negatieve effecten, Interpunctie, Contact maken
BEGINSITUATIE	De leerling: - is bekend met enkele woorden rond het thema communicatie; - kan het verband leggen tussen woord en beeld (visualiseren van woorden).
LESDOEL	De leerling kan: - woorden vertalen naar beelden en beelden in relatie brengen met woorden.
MATERIALEN	Geen extra materialen nodig
ORGANISATIE	De leerlingen werken individueel.

INTRODUCTIE

U vraagt de leerlingen of ze weleens van het woord 'rebus' gehoord hebben. Sommige misschien wel, anderen misschien niet.

U kunt vooraf op het bord een eenvoudige rebus tekenen en laten zien wat het is.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U behandelt de informatie uit het leerlingenboek.

U kunt de woorden in de woordenlijst in het eigen woordenboek van de leerlingen laten opnemen. De woorden kunt u op kaartjes laten schrijven, samen met de betekenis. U kunt samen met de leerlingen de woorden en betekenissen sorteren

Woord	Betekenis	Voorbeeldzin
mobiele telefoon	cellulair, een draadloze telefoon die je bijna overal kunt gebruiken.	Mijn moeder vindt dat ik een <i>mobiele telefoon</i> moet hebben om haar te kunnen bellen als ik een probleem heb.
huistelefoon	vaste telefoon, een telefoon in huis.	Bellen met een <i>huistelefoon</i> is meestal goedkoper dan bellen met een mobieltje..
brief	een schriftelijke mededeling.	Mijn vader kreeg een aangetekende <i>brief</i> met de mededeling dat hij een nieuwe functie in het bedrijf kreeg.
bellen (gebeld)	telefoneren.	Ik heb aan de juf gevraagd of ik even mijn moeder mag <i>bellen</i> .
(tekst) berichten	een mededeling die je stuurt via SMS of app (Whatsapp, IMO, Facebook, messenger o.i.d.).	Als ik huiswerk aan het maken ben, stuur ik altijd <i>tekstberichten</i> via Whatsapp naar mijn schoolvriend.

interpunctie	de leestekens en het plaatsen van leestekens in een zin.	Zonder <i>interpunctie</i> is een tekst onleesbaar.
praten	mondeling communiceren.	In de pauze <i>praten</i> we altijd met elkaar over wat we willen doen.
antwoordapparaat	voicemail, een automatische telefoonbeantwoorder.	Als ik niet op tijd mijn telefoon opneem, schakelt hij door naar het <i>antwoordapparaat</i> .
gewoon	Normaal	Tegenwoordig is het heel <i>gewoon</i> om een mobieltje te hebben.
contact	Verbinding, in aanraking komen met iemand.	Via internet kom ik in <i>contact</i> met mensen over de hele wereld.

Instructie

U geeft de leerlingen de instructie om de opdrachten te maken.

Verlengde instructie

Leerlingen die moeite hebben om woorden in beelden om te zetten en visa versa kunt u helpen door samen de opdrachten te doen. Plaatje voor plaatje en stapje voor stapje komt u dan samen uit de zinnen die in de opdrachten bedoeld worden.

Zelfstandig werken

De leerlingen voeren de opdrachten individueel uit.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen. Vervolgens bespreekt u de antwoorden klassikaal.

Antwoorden

Opdracht 1

1. Ik krijg een nieuwe mobiele telefoon.
2. We bellen en sturen tekstberichten naar elkaar.
3. Een brief en een huistelefoon zijn ouderwets.

Opdracht 2

Ter beoordeling van de leerkracht. Het is niet erg als leerlingen die in een normaal tempo werken deze opdracht niet kunnen uitvoeren door tijdgebrek.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U herhaalt wat een rebus is, hoe woorden en beelden samen een woord kunnen vormen.

Verrijking: De leerlingen die sneller zijn, kunt u opdracht 2 laten uitwerken: een eigen rebus maken.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht. Wat vonden de leerlingen leuk, makkelijk en moeilijk aan deze opdracht?

Begrijpend lezen

TITEL	Globaal lezen
VERWACHTINGSVRAGEN	Welke leesstrategieën ken je nog? Wat zou globaal lezen kunnen inhouden?
BEGINSITUATIE	De leerling kan: – per tekst en doel een passende leesstrategie kiezen en gebruiken; – hoofdzaken en bijzaken onderscheiden.
LESDOEL	De leerling kan: – een tekst globaal lezen en daarbij de hoofd- en bijzaken onderscheiden, bepalen welke passages hij intensiever wil lezen en zich een compleet beeld vormen van de inhoud van de tekst.
MATERIALEN	Er zijn geen extra materialen nodig om deze les te kunnen uitvoeren. Een woordenboek en eventueel een device met internet zijn aanbevolen.
ORGANISATIE	Er zijn geen organisatorische aanpassingen vereist.

INTRODUCTIE

In thema 2, les 3 is een aantal leesstrategieën behandeld. U kunt kort herhalen welke die waren.

U introduceert de term globaal lezen en legt uit wat globaal in dit verband inhoudt: oppervlakkig lezen en aanwijzingen uit de tekst registreren. Globaal heeft in dit verband niets te doen met een globe of de wereld.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U behandelt de informatie uit het leerlingenboek en benadrukt de punten waar de leerling op moet letten als hij de strategie globaal lezen hanteert:

- kijken naar de titel, de tussentitels, de afbeeldingen, vetgedrukte woorden en zinnen in een kadertje.

U kunt oefenen met een andere tekst die al bekend is bij de leerlingen of een geheel nieuwe tekst (niet te lang).

Pas als u merkt dat de leerlingen weten wat globaal lezen is en hoe ze deze strategie kunnen toepassen, gaat u verder met de opdrachten.

Instructie

U geeft de leerlingen de instructie om de tekst te lezen en de vragen te beantwoorden.

De leerlingen lezen de tekst dus twee keer: de eerste keer globaal en ze geven antwoord op de vragen. De tweede keer lezen de leerlingen de tekst intensief en kijken terug of er een verschil is in hun mening na globaal te hebben gelezen en intensief te hebben gelezen.

Verlengde instructie

Leerlingen die de term globaal lezen niet helemaal begrijpen, kunt u op een andere manier uitleggen wat deze strategie inhoudt.

Mocht dit nog niet duidelijk worden, dan kunt u de leerlingen op weg helpen met de tekst

door samen naar de titel en tussentitels te kijken, de plaatjes te bespreken en de eerste en laatste zin te lezen. Dat is globaal lezen.

Dan kunt u de theorie terugkoppelen naar de ervaring die ze net hebben opgedaan.

Impliciete woorden	Expliciete woorden	Uitdrukkingen
Gewoon	Mobiele telefoons	
Vroeger	Communiceren	
Uitvinden	Huistelefoon	
Volledig	Brief	
Typen	Reactie	
Interpunctie	Bericht	
	Antwoordapparaat	
	Contact	
	Internet	
	Informatie	
	Kort	

Zelfstandig werken

De leerlingen werken individueel aan de opdrachten.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen. Vervolgens bespreekt u de antwoorden klassikaal.

Antwoorden

Opdracht 1

1. De mobiele telefoon
 2. Vroeger, tegenwoordig
 3. Over de evolutie van de mobiele telefoon van vroeger tot nu en wat je nu kunt doen met een telefoon behalve bellen
 4. Hoofdzaken: de ontwikkeling van mobiele telefoons
De toepassingen van een mobiele telefoon
- Bijzaken: Uiterlijk van telefoons door de jaren heen
Chatten

Opdracht 2

1. Het onderwerp is de ontwikkeling van de mobiele telefoon en het gebruik anno nu
2. Ter beoordeling van de leerkracht, iedere leerling zal wellicht iets anders hebben
3. Idem aan 2, ter beoordeling van de leerkracht

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U herhaalt in het kort de stappen die worden gedaan bij het globaal lezen.

Verrijking: Leerlingen die snel zijn, kunt u de opdracht geven om nog een andere strategie toe te passen op dezelfde tekst of vragen te helpen beantwoorden bij de instructie aan leerlingen die de inhoud niet begrijpen.

TERUGKIJKEN

Kunnen de leerlingen deze strategie gebruiken? Waarvoor dan (spreekbeurt of presentatie, informatie verzamelen)?

U noteert welke leerlingen nog moeite hebben met de opdrachten. U kunt daarbij gebruikmaken van de evaluatiewijzer. Bij een volgende les *Begrijpend lezen* besteedt u extra aandacht/biedt u extra ondersteuning aan deze leerlingen..

Tekst

*De mobiele telefoon***Vroeger**

Het lijkt erop dat overal waar je gaat, mensen hun mobiele telefoons gebruiken. Twintig jaar geleden waren mobiele telefoons niet zo gewoon zoals nu. Als mensen vroeger met iemand die ver weg was, wilden communiceren, konden ze hun huistelefoon gebruiken of een brief schrijven. Het duurde dagen voordat brieven de ontvanger bereikten. Dan duurde het langer om een reactie te ontvangen. Er was eerst niet een manier om een bericht achter te laten. Men kon niet weten of iemand gebeld had. Later werd het antwoordapparaat uitgevonden.

Tegenwoordig

Mobiele telefoons hebben de manier waarop we communiceren volledig veranderd. Ze bieden ons een manier om snel contact te leggen met mensen over de hele wereld. We kunnen berichten verzenden en binnen enkele minuten antwoord krijgen. Met mobiele telefoons kunnen we vanaf bijna elke plek bellen.

Met mobiele telefoons kunnen we meer doen dan bellen of berichten verzenden. Ze kunnen aanwijzingen ontvangen en om op internet te gaan. We kunnen informatie krijgen over winkels, restaurants en andere bedrijven.

Sommige mensen denken echter dat mobiele telefoons ook negatieve effecten hebben. De oudere generatie denkt dat de jongere mensen door deze telefoons zijn vergeten hoe ze volledige zinnen moeten spellen en schrijven. Berichten moeten kort zijn. Dit betekent dat mensen korte zinnen typen met weinig of geen interpunctie. Ze typen vaak woorden zoals ze klinken en niet zoals ze zijn gespeld. Wanneer mensen communiceren via berichten, kunnen daarom hun woorden soms verkeerd worden geïnterpreteerd.

Mobiele telefoons hebben onze manier van communiceren veranderd. Nu kunnen we bellen, waar we ook zijn. Ze maken het gemakkelijker om contact te maken met anderen. Mobiele telefoons zullen echter niet in de plaats komen van samen zitten en praten met iemand.

De expliciete woorden, themawoorden, in de tekst worden in de kleur ROOD aangegeven; De impliciete woorden in de tekst worden in de kleur BLAUW aangegeven.

Taal verkennen – Grammatica

TITEL	Zinsdeel: het persoonlijk voornaamwoord
BEGINSITUATIE	De leerling heeft al een instap en herhaling gehad van het zelfstandige naamwoord, het telwoord, het lijdend voorwerp en het meewerkend voorwerp.
LESDOEL	De leerling kan; - het persoonlijk voornaamwoord herkennen en benoemen.
MATERIALEN	Geen
ORGANISATIE	De leerlingen werken individueel aan de opdrachten.

INTRODUCTIE

Bassie is mijn hond. Bassie houdt van spelen en eten. Behalve eten en spelen, is Bassie ook een goede waakhond.

Wat horen jullie elke keer? Vinden jullie dat fijn om steeds het woord Bassie te horen?

Welke woordsoort is Bassie? Vandaag leren jullie hoe je persoonlijke voornaamwoorden moet gebruiken.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U neemt het schema met persoonlijke voornaamwoorden door met de leerlingen.

U legt uit wat persoonlijke voornaamwoorden zijn en waar deze toe dienen. Persoonlijke voornaamwoorden verwijzen meestal naar een persoon, een groep personen, naar een dier of juist een ding dat eerder in de zin is genoemd. Door gebruik te maken van persoonlijke voornaamwoorden in een zin, lees je een tekst prettiger.

Geef aan de hand van voorbeelden aan hoe ze een persoonlijk voornaamwoord kunnen vervangen door een naam of vice versa.

Instructie

U leest de eerste zin van elke opdracht voor en controleert of de leerlingen die begrijpen. Daarna mogen ze aan de opdrachten werken.

Verlengde instructie

Leerlingen die het nog steeds niet begrijpen, kunt u apart nemen en met hen de stappen herhalen.

Zelfstandig werken

De leerlingen voeren de opdrachten uit.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig.

Antwoorden

Opdracht 1

Vervang de persoonlijke voornaamwoorden door een naam. Hier staan slechts voorbeelden. Dit kunnen natuurlijk ook andere namen zijn.

1. Vandaag heeft Robbie zin om te sporten.
2. Reist Mai graag met de bus?
3. Neemt Marc, Misha ook mee naar het zwembad?
4. Vraagt Jimmy dat aan Melvin en Joan?
5. Tirsha moet Randholf en Mieke vragen of ze komen.
6. Gaat Ronny met Saskia naar oma?
7. Prem en Avish gaan naar de show van Jurgen Raymann.
8. Mevrouw Aboekoe gaat naar het werk.

Opdracht 2

Vul de persoonlijke voornaamwoorden in.

1. ze
2. ze
3. mij
4. haar
5. hij
6. haar
7. ze
8. het
9. ze
10. haar

Opdracht 3

1. Ze - Amira Tahri	6. Haar - Amira Tahri
2. Ze - Amira Tahri	7. Ze - Amira's moeder
3. Mij - Amira Tahri	8. Het - Het winnen van de wereldtitel
4. Haar - Amira Tahri	9. Ze - Amira Tahri
5. Hij - Amira's vader	10. Haar - Amira Tahri

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U kunt aan de hand van voorbeelden herhalen met de leerlingen die het nog steeds niet begrijpen.

Verrijking: U kunt de leerlingen in een van de leesteksten die reeds behandeld zijn in dit thema, de persoonlijke voornaamwoorden laten opzoeken en deze onderstrepen.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht. U gaat na welke leerlingen de persoonlijke voornaamwoorden kunnen benoemen en noteert welke leerlingen nog begeleiding nodig hebben. Die leerlingen geeft u extra aandacht bij de herhalingsles.

Taal verkennen – Taalgebruik

TITEL	Korte berichten versturen
BEGINSITUATIE	De leerling: - kan herkennen wat korte berichten zijn; - weet dat het taalgebruik in korte berichten anders is dan in het Algemeen Nederlands (AN).
LESDOEL	De leerling kan: - het onderscheid maken tussen AN en app-taal, - kort en bondig, in app-taal, een boodschap duidelijk maken en interpreteren.
MATERIALEN	Als leerlingen een mobiele telefoon hebben, mogen ze die op tafel houden. U hoeft verder niets klaar te leggen of te kopiëren.
ORGANISATIE	Er zijn geen organisatorische aanpassingen nodig voor deze les.

INTRODUCTIE

U vraagt de leerlingen die een mobieltje hebben wat ze dagelijks allemaal met die telefoon doen. Het zal waarschijnlijk wel opvallen dat er bijna niemand meer belt van beltegoed met zijn telefoon, maar dat deze leerlingen bijna alles met internet doen, van spelletjes tot appen, tot foto's maken en noem maar op.

Leerlingen die van hun ouders nog geen mobiele telefoon hebben gekregen, zullen er ook zijn. U kunt de kinderen die wel een telefoon hebben, laten uitleggen wat zij daar allemaal mee doen.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U behandelt de informatie uit het leerlingenboek. U kunt plaatjes laten zien van de eerste mobiele telefoons die op de markt kwamen en het verschil laten zien hoe het vroeger was en nu is.

U legt de link tussen sms en een messenger app, namelijk het verzenden van korte tekstberichten.

Als u de afkortingen uitlegt, vraagt u meteen welke afkortingen de leerlingen zelf gebruiken. Dat kunnen best hele andere zijn dan die in het boek vermeld staan. Ook app-taal is aan verandering onderhevig, net als andere talen. U legt duidelijk het verschil uit tussen spreektaal en app-taal. Laat leerlingen een aantal afkortingen uitspreken, dat is vaak heel raar om die in een normale zin uit te spreken. En toch weet de ontvanger wat de zender bedoelt.

Benadruk ook de gevaren van het chatten en appen met wildvreemden en druk de leerlingen op het hart alleen te appen met vrienden of familie. Gevaren kunnen zijn:

- Kinderlokkers die uit zijn op seks met kinderen
- Afpersers
- Hackers die informatie willen stelen
- En anderen

Instructie

U geeft de leerlingen de instructie om de opdrachten te maken. Ze mogen daarbij hun telefoon gebruiken, maar dat is niet verplicht.

Verlengde instructie

Leerlingen die geen mobiele telefoon hebben of absoluut niet weten wat ze met zo'n apparaat moeten doen, kunt u uitleggen wat ze tegenwoordig ermee zouden kunnen doen. U legt uit wat tekstberichten zijn en waarmee die verstuurd kunnen worden. U kunt het desnoods laten zien op uw eigen mobieltje als u daarover beschikt.

Zelfstandig werken

De leerlingen werken individueel aan de opdrachten.

FEEDBACK EN INTERACTIE

Tijdens het werken aan de opdrachten loopt u rond en geeft feedback waar nodig.

Antwoorden

Opdracht 1

Ter beoordeling van de leerkracht. Dit is mede afhankelijk van de tijd waarin u zich bevindt. In 2020 zullen waarschijnlijk andere gewoonten, gebruiken en afkortingen gelden dan in 2026.

Opdracht 2

Ook bij opdracht 2 zullen de antwoorden individueel verschillen. De leerlingen die geen mobiel hebben, hoeven deze opdracht niet te doen of u laat ze op internet een aantal apps zoeken en kort beschrijven.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U herhaalt wat de verschillen zijn tussen app-taal en spreektaal, u herhaalt een aantal veelgebruikte afkortingen (en veelgebruikte opmerkingen) die u bent tegengekomen.

Verrijking: Leerlingen die sneller zijn, voor wie deze les eigenlijk al gesneden koek is, kunt u eens laten uitzoeken hoe het werken met messenger eigenlijk werkt. Wat is end-to-end encryptie? Hoe veilig is het versturen van berichten via app of messenger? Hoe werkt eigenlijk de techniek achter message apps?.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht en noteert welke leerlingen de stof nog niet goed begrijpen. Die leerlingen geeft u extra aandacht bij de herhalingsles.

Meertaligheid

TITEL	Spreken in verschillende talen
BEGINSITUATIE	De leerling heeft: - geoefend met woorden rondom het thema 'Communicatie' in verschillende talen; - eerder rollenspellen gespeeld in verschillende talen.
LESDOEL	De leerling kan in verschillende talen een kort gesprek voeren en/of volgen over communicatie.
MATERIALEN	A4-kaarten uit de vorige les voor de woorden over 'communicatie' (praten, boodschap, taal, begrijpen, gebaren, telefoon)
ORGANISATIE	U stelt heterogene taalgroepjes samen van drie leerlingen. Bij homogene taalklassen (bijvoorbeeld alleen Trio sprekende leerlingen) kunt u, naast het Trio werken met het Nederlands en/of het Sranan en/of een andere Surinaamse thuistaal.

VOORBEREIDING

U heeft in het bronnenmateriaal de gesprekken in de Surinaamse thuishalen opgezocht en beluisterd.

INTRODUCTIE

U toont de woordkaarten uit les 6 en laat de leerlingen de plaatjes benoemen in de talen die ze geoefend hebben in les 6. U vraagt ook of ze de woorden nog in een andere taal kennen

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

Rollenspel telefoongesprek

- Leerling A : Hallo, met (naam). Met wie spreek ik?
 Leerling B : Met (naam). Ik heb een boodschap voor je zus.
 Leerling A : Mijn zus is doof.
 Leerling B : Doe de video van je telefoon aan. Ik ga met gebaren praten.
 Leerling A : Dat gaat ze begrijpen.

Instructie

Elke leerling in de groep vertaalt de rollen naar een taal die hij goed kent. Het liefst doet elke leerling een andere taal. Ze schrijven de vertalingen op. Daarna spelen twee leerlingen rol A en rol B in een van de talen. De derde leerling krijgt de opdracht goed te luisteren. Als A en B klaar zijn mag de derde leerling feedback geven. Daarna worden rollen gewisseld en wordt het gesprek gevoerd in de volgende taal. Dezelfde werkwijze wordt gevolgd tot alle talen aan de beurt zijn geweest.

Zelfstandig werken

De leerlingen voeren de opdrachten uit.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig. U helpt met de vertalingen aan de hand van de vertalingen in het bronnenboek. U let niet te streng op de spelling. De geschreven vertalingen dienen alleen als steun bij het uitspreken en onthouden van de teksten. Tijdens de uitvoering van het rollenspel mogen de leerlingen spieken in hun schrift. U stimuleert de sprekers van de verschillende talen om elkaar te helpen met de juiste uitspraak.

De groepjes waarin de opdracht makkelijk verloopt, stimuleert u om variaties aan te brengen in de tekst. U complimenteert de leerlingen voor hun inzet.

De verschillende vertalingen van het rollenspel vindt u in het bronnenboek. .

AFSLUITING

U vraagt hoe de leerlingen de les vonden. Welke zin vond je het moeilijkst om uit te spreken? Welke zin ga je zeker onthouden?

Om de betrokkenheid en participatie tijdens de les per leerling te noteren, kunt u gebruikmaken van evaluatieformulier Mondelinge communicatie - Luister- en spreekvaardigheid, onderdeel Participatie.

Spreken en luisteren

TITEL	Spreekdoelen en spreekstrategieën
BEGINSITUATIE	De leerling heeft: - ervaring met lees- en luisterdoelen en strategieën en kan deze ervaring toepassen bij het bepalen van spreekdoelen en strategieën; - onvoorbereid een 1-minuutpresentatie gehouden en kan die ervaringen gebruiken tijdens deze les.
LESDOEL	De leerling kan: - spreekdoelen en strategieën bepalen aan de hand van situatie, context en publiek. - een 1-minuutpresentatie voorbereiden.
MATERIALEN	Er zijn geen extra materialen nodig om deze les uit te kunnen voeren.
ORGANISATIE	De leerlingen werken individueel. U kunt ervoor kiezen, als de groep te groot is, om een indeling te maken wie op welke dag presenteert. U kunt er ook voor kiezen om de presentaties over meerdere lessen te verspreiden, bijvoorbeeld tien leerlingen per les.

VOORBEREIDING

Er zijn geen extra voorbereidingen nodig om deze les uit te voeren.

INTRODUCTIE

U brengt de 1-minuutpresentatie van thema 4 les 7 in herinnering. Dat was de ervaring die leerlingen in deze les moeten gebruiken.

U herhaalt even kort de lees- en luisterdoelen en luisterstrategieën. Deze relateert die aan het primaire doel van vandaag, de spreekdoelen en –strategieën.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U behandelt de stof uit het leerlingenboek. Hoewel spreekdoelen en –strategieën een beetje anders zijn dan de vorige doelen en strategieën is er toch overlap en de leerlingen kunnen putten uit hun eerder opgedane kennis over dit onderwerp.

U behandelt de voorbeelden die in het leerlingenboek zijn en misschien bedenkt u er zelf nog wel een aantal.

Instructie

U geeft de instructie om aan de opdracht te werken, namelijk het voorbereiden van een 1-minuutpresentatie. Waarschijnlijk zal de tijd op school alleen niet voldoende zijn en dat betekent dat de leerlingen waarschijnlijk thuis ook iets moeten doen om tijdens hun presentatie goed voor de dag te komen.

Tip: u kunt de leerlingen meegeven om ook hardop te oefenen thuis met een stopwatch in de hand.

Zelfstandig werken

De leerlingen maken opdracht 1

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond en ondersteunt waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U herhaalt kort aan de hand van wat de leerlingen gemaakt hebben wat de doelen en strategieën zijn en hoe deze worden toegepast in de presentatie van de volgende les.

Verrijking: Leerlingen die snel klaar zijn en de vorige presentatie zonder voorbereiding eigenlijk ook al prima gedaan hebben, kunt u een aantal presentatietechnieken aanreiken. Deze komen later in het boek ook aan de orde, en u kunt deze leerlingen daar alvast op voorbereiden.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht en noteert welke leerlingen vlot en boeiend spreken en welke nog meer oefening en begeleiding nodig hebben. Daarbij kunt u gebruikmaken van de evaluatiewijzer.

TITEL	Een fantasieverhaal
BEGINSITUATIE	De leerling: - weet wat het woord werkelijkheid betekent; - kan een woordweb maken ter voorbereiding op het schrijven van een verhaal; - kan zijn gedachten die bij een onderwerp horen in één woord opschrijven; - kan een schrijfplan maken voor het schrijven van een verhaal.
LESDOEL	De leerling: - kan een fantasieverhaal schrijven met een eigen schrijfplan; - kan een fantasieverhaal schrijven met andere woorden dan 'toen.'
MATERIALEN	Schrift, pen, potlood
ORGANISATIE	De leerling maakt de opdracht zelfstandig in het schrift of op een apart blaadje. Aan het eind van de les kunt u een paar leerlingen uitnodigen voor de klas om hun verhaal voor te lezen.

INTRODUCTIE

U kunt beginnen met het voorlezen van een heel kort fantasieverhaaltje (bijvoorbeeld Anansitori). U zegt dat dit in werkelijkheid niet kan. U kondigt aan dat ze in deze les een fantasieverhaal gaan schrijven. U stelt de vraag: Weten jullie nog wat een woordweb is? Vervolgens vraagt u aan de leerling om zijn eigen woordweb erbij te pakken. U vertelt dat ze een fantasieverhaal gaan schrijven. Dit is voorbereid in de vorige lessen.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U legt uit dat ze een fantasieverhaal gaan schrijven. U vertelt dat ze direct kunnen beginnen, want ze hebben dit al voorbereid. U zegt dat een goede voorbereiding ervoor zorgt dat je makkelijker kan beginnen met schrijven, want je weet nu wat je op wilt schrijven. Het verhaal moet vooral leuk zijn om te lezen. Het moet de lezer amuseren.

Instructie

U leest de informatie met de leerlingen. U kunt opdracht 1 klassikaal maken om tijd te winnen. Opdracht 2 maakt de leerling zelfstandig. Wanneer het verhaal niet af is, krijgt de leerling de gelegenheid dit thuis af te maken.

Verlengde instructie

U kunt een begin maken met de leerling door de eerste drie zinnen samen te schrijven. De leerling maakt het verhaal af.

Zelfstandig werken

Opdracht 1 kan klassikaal gemaakt worden. De leerling werkt zelfstandig aan opdracht 2.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen.

Antwoorden**Opdracht 1**

De leerkracht maakt samen met de leerlingen opdracht 1.

1. Kail riep zijn hond.
2. Toen kwam zijn grote, bruine hond blaffend op hem af.
3. Daarna gaf Kail zijn hond een botje.
4. Zijn hond was heel blij.

Opdracht 2

Eigen antwoord. De leerling schrijft het verhaal en volgt daarbij zijn eigen schrijfplan.

Opdracht 3

Ter beoordeling van de leerkracht.

Opdracht 4

U geeft een aantal leerlingen een beurt, afhankelijk van de grootte van de groep en de beschikbare tijd.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U kunt herhalen dat de leerling een fantasieverhaal heeft geschreven om de lezer te amuseren. Het verhaal is goed voorbereid, waardoor het aantrekkelijk en begrijpelijk is om te lezen.

Verrijking: Laat de leerling die klaar is, kritisch naar zijn eigen werk kijken door de vraag te stellen: Is mijn verhaal beeldend? Vervolgens laat u de leerling twee voorwerpen uit het verhaal opschrijven waarbij duidelijk beschreven wordt hoe het voorwerp/object eruitziet.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht.

TITEL	Medeklinkers die anders klinken 2
BEGINSITUATIE	De leerling: - kan aan de uitspraak van een woord horen of er een G in voorkomt; - herkent aan de uitspraak hoe een e en een é klinken.
LESDOEL	De leerling: - kan de letter g schrijven en in verschillende woorden uitspreken; - kan woorden waar een é in voorkomt correct schrijven; - kan de th in woorden gebruiken
MATERIALEN	Naast de gebruikelijke materialen (schoolbord, krijt, woordenboeken, schriften en pennen) is er voor deze les geen extra materiaal nodig.
ORGANISATIE	De leerlingen moeten in een kring staan met het gezicht naar de leerkracht. Soms werken ze individueel, soms in groepen. Soms schrijven ze op het bord.

INTRODUCTIE

U introduceert het onderwerp voor de letter G en É op het bord te schrijven. Wat staat er? Ken je woorden waar deze letters in voorkomen? Hoe spreek je die letters uit denk je?

Opwarmer

Lettergrepen klappen of stappen

U bepaalt of u een van de volgende varianten verkiest:

Variant 1:

Ga staan zodat alle leerlingen samen een kring vormen, met de gezichten naar buiten. Midden in de kring staat de spreker. Nu stap je de lettergrepen, zonder te lopen, op dezelfde plaats waar je staat. De eerste lettergreep met je rechtersoet, de tweede lettergreep met je linkersoet. De laatste lettergreep maak je een huppeltje (snel de ene soet na de andere) of een sprongetje (beide soeten tegelijk).

Variant 2:

Je staat in de kring en houdt elkaars handen vast. Je begint steeds met je rechtersoet. Bij het eerste woord draait de kring naar rechts, je loopt als een krab, zijwaarts. De laatste lettergreep is een sprongetje of een huppeltje. Bij het tweede woord draait de kring zijwaarts naar links.

Antwoorden

Opdracht 1

Dictee. U leest de onderstaande woorden 3 keer langzaam voor.

- a) gymnastieklokaal
- b) giraffe
- c) gym
- d) psycholoog
- e) lacherig
- f) polshorloge
- g) bedlegerig

- h) onderlegger
- i) girlpower
- j) fabricagefout
- k) goalgetter
- l) logé

Opdracht 2

- a) café (plaats waar je een drankje kunt drinken)
- b) coupé (afdeling van een trein)
- c) canapé (klein toastje, brede zitbank)
- d) cliché (overbekende waarheid)
- e) enattaché (diplomaat)
- f) paté (soort worst gemaakt van lever)
- g) fiancé (verloofde)

U kunt samen met de leerlingen kort de betekenis van de woorden doornemen. Let wel op dat hier niet te lang bij stilgestaan wordt. Het idee is dat de leerlingen wennen aan de uitspraak en het schrijven van de `é'.

Opdracht 3

De meeste woorden die eindigen met de klank 'ee', schrijf je gewoon met die klinkertweeling. Vul in.

- a) zee
- b) ree
- c) fee
- d) bobslee
- e) dominee
- f) orchidee
- g) abonnee

Opdracht 4

Een ander medeklinkerpaar is 'th'. Soms klinkt het als twee klanken 't' en 'h', soms als een klank 't'. Vul in, kies uit 'th' of 't'.

- a) theatergebouw th
- b) apartheid t en h
- c) ethiek th
- d) Goliath th
- e) esthetisch th t
- f) aankomsthal t en h
- g) tamarindethee t th
- h) Ethiopische th
- i) achthonderd th
- j) methode th
- k) actiethriller t th
- l) orthodox th

Kijk tenslotte op het (digi)bord naar de juiste spelling.

TERUGKIJKEN

Wat heb je geleerd van deze les? Wat wist je al en kon je tijdens deze les gebruiken? Wat kun je nog niet goed genoeg en moet je dus meer oefenen?

U bespreekt de les na aan de hand van de bovenstaande vragen.

Taal verkennen – Woordenschat

TITEL	Tegenovergestelden, synoniemen en homoniemen door elkaar
THEMAWOORDEN	Symbool, e-mails / e-mailen, @ (at-teken), Apenstaartje, Handelaar, Gebruiken, Computers, Domein, Meest gebruikt
BEGINSITUATIE	De leerling: – is bekend met enkele woorden rond het thema communicatie; – kent de begrippen tegenovergestelden, synoniemen en homoniemen.
LESDOEL	De leerling kan: – tegenovergestelden van woorden noemen; – synoniemen gebruiken om de betekenis van woorden te achterhalen; – aan de hand van de context begrijpen welke betekenis van een homoniem relevant is.
MATERIALEN	Geen extra materialen nodig. Het is wel aan te raden om woordenboeken paraat te hebben.
ORGANISATIE	De leerlingen werken individueel en in groepjes van drie of vier leerlingen.

INTRODUCTIE

U vraagt welke leerlingen nog weten wat de genoemde begrippen inhouden en of ze van ieder begrip één of twee voorbeelden kunnen noemen.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U behandelt de informatie uit het leerlingenboek. U legt uit wat de drie begrippen inhouden en waarom de informatie gebruikt kan worden om de betekenis van woorden te kunnen begrijpen. Laat de leerlingen van alle drie zelf voorbeelden noemen die niet in het boek staan. U kunt de woorden en betekenis op een apart kaartje laten schrijven en de leerlingen in groepjes de betekenis aan het juiste woord laten koppelen. U kunt ook de woorden uit de lijst laten opnemen in het woordenboek van de leerling.

Woord	Betekenis	Voorbeeldzin
apenstaartje (@)	het at-symbool dat gebruikt wordt in e-mailadressen.	In een e-mailadres staat altijd een <i>apenstaartje</i> .
computer	een apparaat voor het verwerken en opslaan van data.	Behalve werken kun je met een <i>computer</i> ook spelletjes doen.
domein	gebied, in internettaal een eigen deel van het internet.	Op internet hoort een <i>domein</i> bij een website.
e-mail	een bericht dat van computer naar computer verstuurd wordt.	Een <i>e-mail</i> sturen gaat veel sneller dan een brief posten.
futuristisch	heel erg modern.	Dat gebouw heeft een heel futuristisch uiterlijk.
gedocumenteerd (documenteren)	vastgelegd.	Alle dingen die je op internet doet worden <i>gedocumenteerd</i> door je internetprovider.

historici	mensen die de geschiedenis bestuderen.	Lang niet alle <i>historici</i> zijn het eens over waar het kasteel stond.
Latijn	de taal van de oude Romeinen.	In de Nederlandse taal komen nog woorden uit het <i>Latijn</i> voor zoals camera, credo en veto..
symbool	plaatje in plaats van een woord.	Het <i>symbool</i> voor 'houden van' is een .
toetsenbord	het keyboard van je computer, alle letters en tekens bij elkaar.	Er zit vuil tussen de toetsen waardoor ik niet goed kan typen. Ik moet mijn <i>toetsenbord</i> schoonmaken.

Instructie

U geeft de instructie om de opdrachten uit te voeren.

Verlengde instructie

Leerlingen die het verschil nog niet weten tussen een tegenovergestelde, synoniem en homoniem kunt u op een andere manier uitleggen wat er mee bedoeld wordt.

Zelfstandig werken

De leerlingen voeren de opdrachten uit.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond, observeert en ondersteunt waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen. Vervolgens bespreekt u de antwoorden klassikaal.

Antwoorden

Opdracht 1

Tegenstelling:

- futuristisch – ouderwets, oubollig
- gedocumenteerd – niet vastgelegd

Synoniem:

- computer – rekenmachine, tekstverwerker
- domein – gebied
- historici – geschiedkundigen
- symbool – teken

Homoniem:

- apenstaartje – de staart van een kleine aap en het @ teken
- domein – grondbezit, een eigen naam op het internet, leergebied

Opdracht 2

Tegenstellingen		Synoniemen		Homoniemen	
gebruiken	misbruiken, niet gebruiken	nadenken	beraden, afwegen	teken	Symbool, tekenen (een tekeningmaken)
gedocumenteerde	niet gedocu- menteerd of niet vast- gelegd	monniken	klooster- lingen	apen- staartje	staart van een aap, het @ teken
begin	einde	teken	symbool, sein of signaal	flessen	glazen kruik om iets te bewaren, iemand bedriegen
weinig	veel	handelaar	verkoper	zoek	kwijt, weg, proberen te vinden
nodig	onnodig, overbodig	Koppelen	aaneen- knopen	Werkte	werk gedaan hebben, iets dat het niet meer doet

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U herhaalt de drie begrippen en herhaalt waarom deze begrippen gebruikt kunnen worden bij het achterhalen van de betekenis van woorden in een context. .

Verrijking: Leerlingen die snel zijn, kunt u anderen laten helpen bij het zoeken of nakijken.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht.

Begrijpend lezen

TITEL	Schriftelijke bronnen en nepnieuws
VERWACHTINGSVRAGEN	Wat zou nepnieuws kunnen zijn? Geef daar eens een voorbeeld van. Waar kom je nepnieuws tegen? Hoe weet je of het nepnieuws is?
BEGINSITUATIE	De leerling kan: – basisvaardigheden in het zoeken op internet toepassen; – een tekst kritisch lezen.
LESDOEL	De leerling kan: – bronnen als betrouwbaar of onbetrouwbaar aanmerken aan de hand van de geldende criteria, – onderzoeken of informatie echt of nep is.
MATERIALEN	Devices met internet zijn zeer aanbevolen, omdat de leerlingen snel moeten kunnen zoeken of de informatie in een artikel of een tekst echt of nep is. In boeken gaat dat toch iets lastiger.
ORGANISATIE	De les kan worden uitgevoerd als leerlingen op een device kunnen werken. In het geval er niet voldoende devices zijn, kunnen leerlingen ook samenwerken met een device (afhankelijk van hoeveel er beschikbaar zijn natuurlijk).

INTRODUCTIE

U introduceert het onderwerp met het begrip bronnen. Wat zijn bronnen en hoe kunnen we aan bronnen komen?

Vervolgens kunt u vragen wanneer de leerlingen denken dat een bron betrouwbare informatie geeft en wanneer dat niet het geval is..

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U begint met het begrip fake news oftewel nepnieuws. De informatie uit het leerlingenboek kunt u puntsgewijs gebruiken om het verschil tussen nieuws en nepnieuws te kunnen toelichten.

U licht de vragen toe die de leerling zichzelf kan/moet stellen om te bepalen of een artikel nieuws of nepnieuws is. U kunt hier ook een checklist van maken die de kinderen kunnen gebruiken bij het vaststellen van nieuws of nepnieuws.

Tot slot kunt u voordoen hoe je op internet een artikel of tekst op echtheid kunt controleren (fact checking).

Instructie

U legt de opdrachten uit voordat de leerlingen aan het werk gaan. U legt uit dat de leerling zelf moet bepalen welke drie feiten uit de tekst hij wil onderzoeken.

Verlengde instructie

Leerlingen voor wie de begrippen nieuws en nepnieuws moeilijk te bevatten zijn, kunt u met hele concrete voorbeelden laten zien waarom een artikel echt of nep kan zijn.

Impliciete woorden	Expliciete woorden	Uitdrukkingen
Teken	Symbool	
Historici	E-mail	
Monniken	Futuristisch	
Gedocumenteerd	Afkorting	
Computer-wetenschapper	Apenstaartje	
	Computers	
	Domein	

Zelfstandig werken

De leerlingen werken individueel of samen als er niet genoeg devices zijn.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen. Vervolgens bespreekt u de antwoorden klassikaal.

Antwoorden

Opdracht 1

Mocht het helemaal niet mogelijk zijn om op internet te zoeken, dan kunt u bij opdracht 1 aangeven dat de leerlingen ook feiten uit de tekst mogen benoemen en waarom ze denken dat dit echt of nep is.

Mogelijke feiten die de leerlingen kunnen onderzoeken zijn:

- de geschiedenis en het ontstaan van het @ teken
- wie de uitvinder is geweest van het e-mailadres
- of er in ieder e-mailadres een @ voorkomt

Overige feiten zijn ter beoordeling van de leerkracht.

De leerkracht beoordeelt vooral of het proces van zoeken en checken heeft geleid tot het juiste antwoord.

Opdracht 2

Ter beoordeling van de leerkracht. Hierbij hebben de leerlingen de checklist nodig met de criteria waaraan ze kunnen herkennen of nieuws echt of nep is.

Hier gaat het ook niet zo zeer om het goede antwoord, maar veel meer op de manier waarop zij tot een conclusie gekomen zijn.

Mochten leerlingen helemaal geen mogelijkheid hebben om te kunnen zoeken op internet, dan kunt u zelf een aantal kantenartikelen kopiëren en laten bepalen of het nieuws of nepnieuws is. Dit heeft echter niet de voorkeur.

Opdracht 3

apenstaartje
historici

- het @ teken
- meervoud van historicus, een geschiedschrijver (iemand die de geschiedenis beschrijft)

verzending

computerwetenschapper

- iets wat verzonden of gestuurd is
- iemand die computers bestudeert

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U herhaalt waar het @-teken allemaal voor gebruikt wordt, en laat de leerlingen aangeven of, en zo ja wanneer, zij het gebruiken..

Verrijking: Leerlingen die de les vlot begrepen hebben, kunt u voorbeelden laten zoeken van fake news en hen laten aangeven waarom dit fake news is.

TERUGKIJKEN

U noteert welke leerlingen nog moeite hebben met de opdrachten. U kunt daarbij gebruikmaken van de evaluatiewijzer. Bij een volgende les Begrijpend lezen besteedt u extra aandacht/biedt u extra ondersteuning aan deze leerlingen.

Tekst

We gebruiken dit **symbool** elke dag zonder nadenken. We hebben het over het **symbool** dat het zenden van e-mails mogelijk maakt. Het @ teken is misschien begonnen in een oud klooster, maar het is de meest **futuristische** van alle symbolen.

Sommige **historici** denken dat **monniken** het @ teken hebben gemaakt als een afkorting voor het Latijnse woord voor 'naar' of 'aan'. Het eerste **gedocumenteerde** gebruik van het **apenstaartje** was echter in 1536 in een brief van een handelaar over een verzending van goederen per boot. In deze brief was @ een afkorting voor het Italiaanse woord 'amfora' wat 'flessen' betekent.

Aan het begin van de 20e eeuw gebruikten nog maar weinig mensen het symbool.

In 1971 vond **computerwetenschapper** Ray Tomlinson het e-mailadres uit. Hij was op zoek naar een weinig gebruikt symbool om namen van mensen en **computers** te koppelen. Zijn blik viel op het @ teken op zijn toetsenbord. Hij stuurde een bericht naar een andere computer met het @ teken. Zijn idee werkte. Het enige dat nodig is, is een naam verbonden via het **apenstaartje** aan een domein zoals bijvoorbeeld: **naam@domein.com**

Sinds de groei van de populariteit van e-mails is de @ een van de meest gebruikte symbolen ter wereld.

De expliciete woorden, themawoorden, in de tekst worden in de kleur **ROOD** aangegeven.

De impliciete woorden in de tekst worden in de kleur **BLAUW** aangegeven.

Taal verkennen – Grammatica

TITEL	Herhaling: het meewerkend voorwerp en het persoonlijk voornaamwoord.
BEGINSITUATIE	De leerling is bekend met: – de zinsdelen: de persoonsvorm, het onderwerp, het gezegde, het lijdend voorwerp en het meewerkend voorwerp; – persoonlijk voornaamwoord. Hij kan ze in een zin herkennen en benoemen.
LESDOEL	De leerling: – kan het meewerkend voorwerp en het persoonlijk voornaamwoord in een zin herkennen en benoemen.
MATERIALEN	Geen
ORGANISATIE	De leerlingen werken in duo's aan de opdrachten.

INTRODUCTIE

U maakt bekend dat deze les een herhalingsles is van het zinsdeel meewerkend voorwerp en het persoonlijk voornaamwoord.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

Lees opnieuw de informatie over het meewerkend voorwerp in les 4 van thema 6.

U stelt de volgende vragen:

- *Hoe vind je het onderwerp van een zin?*
- *Hoe vind je het gezegde?*
- *Hoe vind je het lijdend voorwerp?*
- *Hoe vind je het meewerkend voorwerp?*

Lees opnieuw de informatie over het persoonlijk voornaamwoord in les 12 van thema 6.

U stelt de volgende vragen:

- *Noem de persoonlijke voornaamwoorden?*
- *Waarom gebruiken we persoonlijke voornaamwoorden?*
- *Waarnaar verwijzen persoonlijke voornaamwoorden?*
- *Wat doe je als je twijfelt of het persoonlijke voornaamwoorden zijn?*

Instructie

Na de herhaling van de theorie mogen de leerlingen de opdrachten maken. De leerlingen moeten eerst zelfstandig werken en mogen daarna de antwoorden met elkaar vergelijken.

Verlengde instructie

Zoveel mogelijk proberen de opdrachten zelf te laten maken.

Zelfstandig werken

De leerlingen voeren de opdrachten uit.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig.

Antwoorden

Opdracht 1

Onderstreep het meewerkend voorwerp in deze zinnen met rood.

1. je
2. voor de familie
3. naar haar vader
4. voor het goede doel
5. voor mij
6. aan hem

Opdracht 2

Mogelijke antwoorden:

1. voor *zijn* vader
2. *mijn* nicht
3. voor haar dochter
4. *mijn* vader
5. *aan Mai*
6. *aan mijn zieke tante*
7. *de passagier*

Opdracht 3

Lees de tekst. Er wordt vaak hetzelfde zelfstandige naamwoord gebruikt. Dat leest niet prettig. Kun je het vervangen door een persoonlijk voornaamwoord?

Bob is 11 jaar. **Hij** woont in Suriname.

Hij reisde voor het eerst met het vliegtuig.

Hij vloog helemaal van Suriname naar Curaçao.

Maar dat deed **hij** niet op een gewone manier.

Bob reisde zonder papieren. **Hij** had geen paspoort.

Ook had **hij** geen kaart om in te stappen.

Hij was thuis bij zijn moeder. **Ze** lette even niet op.

Bob ging het huis uit en **hij** reisde naar het vliegveld.

Daar liep **hij** met een gezin mee. Ze vroegen niet naar zijn paspoort.

Ook niet naar zijn instapkaart. De mensen lieten **hem** gewoon doorlopen.

Bob zat een hele tijd in het vliegtuig. Toen zagen mensen dat **hij** alleen was.

Ze vertelden het aan de piloot. Bob vloog weer terug naar Suriname.

Zijn moeder stond op **hem** te wachten. De baas van de Pangel luchthaven was niet blij.

Hij vond dat zijn mensen niet goed hebben opgelet.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U geeft extra uitleg aan de leerlingen die vastzitten of u laat snelle leerlingen die hulp bieden.

Verrijking: Medeleerlingen helpen om het meewerkend voorwerp en het persoonlijk voornaamwoord uit een leestekst te zoeken en deze te onderstrepen.

AFSLUITING

U bespreekt met de leerlingen wat ze nog moeilijk vinden van de herhalingsles en noteert welke leerlingen nog begeleiding nodig hebben.

Taal verkennen – Taalgebruik

TITEL	E-mailen
BEGINSITUATIE	De leerling: - kan tekstueel een standaard e-mail sturen (nog niet technisch uitvoeren).
LESDOEL	De leerling: - uitleggen hoe een e-mailadres in elkaar zit (naam @ domein), - een e-mail opstellen en versturen aan geadresseerden, copy conform en blind copy.
MATERIALEN	Devices met internettoegang. Als dat niet mogelijk is: kopieën van de g-mail (format) waarmee de leerlingen een e-mail kunnen opstellen.
ORGANISATIE	Als de leerlingen op internet werken, dan kunt u ook twee leerlingen met een device aan het werk zetten. Mocht dat niet mogelijk zijn, dan werken de leerlingen individueel. Vraag vooraf aan de ouders of die het goed vinden dat hun kind een e-mailadres aanmaakt. Mochten ouders daar niet mee akkoord gaan, dan kunt u wel melden dat het adres na aanmaken meteen weer opgeheven wordt. Het verwijderen van deze e-mailadressen doet u zelf en laat dit niet over aan de leerlingen.

INTRODUCTIE

In les 21 van thema 1 is het onderwerp e-mail reeds aan de orde gekomen. U kunt samen met de leerlingen (uit het hoofd) terug halen wat deze informatie inhoudt.

Deze les gaat verder waar les 21, thema 1 ophoudt.

Als de informatie van de vorige les weer helder voor ogen staat, kunt u verder met de nieuwe informatie.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U legt uit hoe een e-mailadres is opgebouwd: een naam@domein.'iets'. Als er leerlingen zijn die vragen wat er achter de punt staat: (.com, .org, .sr, iets anders). De existentie achter de komma zegt iets over de organisatie of het land waar het adres gevestigd is.

.com = company
.org = organization
.sr = Suriname
.edu = educatief
.tv = televisie

Als u de mogelijkheid hebt om voor te doen hoe een e-mailadres aangemaakt kan worden (bijvoorbeeld op een digibord), dan kunt u daarvoor kiezen. Als u die mogelijkheid niet hebt, dan legt u stap voor stap uit hoe het moet en laat de leerlingen het nadoen als ze die opdracht maken.

Leg ook uit waarom een adres uniek moet zijn en wat sterke en zwakke wachtwoorden zijn. Een sterk wachtwoord heeft hoofdletters en kleine letters, leestekens en cijfers door elkaar. Een zwak wachtwoord is makkelijk te raden door anderen (naam, 1234 of iets dergelijks). In het leerlingenboek staat dit niet uitgelegd, maar misschien is het wel belangrijk om zelf te vertellen dat de leerling alleen mails mag openen van vertrouwde afzenders. Criminelen kunnen door middel van bijvoorbeeld phishing inbreken in een computer en informatie

stelen en een virus installeren of zelf een bankrekening leeghalen op afstand. Open dus alleen vertrouwde e-mails.

Leg kort weer uit hoe een brief en een e-mail zijn ingedeeld (aanhef, kern met alinea's, afsluiting en ondertekening).

Instructie

Laat de leerlingen een opdracht kiezen die ze nog niet gedaan hebben en die op school kan worden uitgevoerd.

Opdracht 1

Dit kunt u misschien stap voor stap met de leerlingen doen. Ga hier, klik daar (zie je dat? Ja die knop), enz.

Wat er op het scherm te zien is, ongeacht welke u ook laat aanmaken, is de inbox, de outbox, sent items, spam (ongewenste mail).

Opdracht 2

Ter beoordeling van de leerkracht. U laat de leerlingen een e-mail sturen naar uzelf. Tip: maak ook zelf een tijdelijk adres aan met alleen dit als doel.

Opdracht 3

Deze opdracht kunt u alleen laten doen als u geen digitale mogelijkheden hebt.

Verlengde instructie

Leerlingen die niet weten wat e-mail is of hoe die te gebruiken, kunt u aan de hand van les 21 van thema 1 nog eens uitleggen wat een e-mail is en hoe een e-mail wordt opgesteld voordat u eventueel toekomt aan het aanmaken van een adres.

Zelfstandig werken

De leerlingen werken in principe individueel, maar u kunt leerlingen die sneller en meer bedreven zijn, laten samenwerken met leerlingen voor wie dit onderwerp helemaal nieuw is.

FEEDBACK EN INTERACTIE

Tijdens het werken loopt u rond en geeft individueel aanwijzingen.

Antwoorden

Opdracht 1

U controleert of de leerling de juiste procedure gevolgd heeft en u controleert of het adres werkt (laat een mailtje naar uzelf sturen).

Opdracht 2

U kijkt naar de inhoud, is de indeling juist? Is de gevraagde informatie correct? Is het gebruikte adres correct?

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U herhaalt kort de inhoud van de les, wat een e-mail is, hoe een adres er uit ziet, hoe je een mail verstuurt en hoe een mail is ingedeeld.

Verrijking: Leerlingen die al e-mail gebruiken, kunt u laten werken met de opmaak van een e-mail (kleuren, lettertype e.d.), de algemene gegevens laten aanpassen (de info die in beeld verschijnt als afzender), een adresboek laten maken in hun eigen mail, attachments versturen, inbox laten sorteren op datum, naam afzender o.i.d., sub-mappen laten aanmaken of iets dergelijks. De meer geavanceerde mailfuncties dus.

AFSLUITING

Wat wist je al van deze les? Wat heb je geleerd van deze les?

Praten in verschillende talen

TITEL	Bordjes voor de school
BEGINSITUATIE	De leerlingen hebben zich verdiept in het thema Communicatie. Ze hebben enkele woorden die te maken hebben met communicatie geleerd in verschillende talen en een rollenspel gespeeld in verschillende talen.
LESDOEL	De leerling leert nieuwe woorden voor belangrijke plekken op school in verschillende Surinaamse talen.
MATERIALEN	Kartonnen stroken, stiften, plakband. U heeft op het bord een grote plattegrond getekend van het schoolterrein en daarop met nummers de verschillende plekken waarmee in deze les zal worden gewerkt aangegeven. (Een voorbeeld staat in het leerlingenboek.)
ORGANISATIE	De leerlingen zijn verdeeld in zes groepen. U heeft de materialen voor elke groep op een tafel gelegd.

VOORBEREIDING

U heeft het bronnenmateriaal van deze les gelezen en beluisterd en geoefend met de uitspraak van de woorden.

INTRODUCTIE

U houdt een klassengesprek met de leerlingen over het schoolgebouw en –terrein. Vaak zijn er bordjes bij belangrijke plekken zoals de ingang en de toiletten. Meestal zijn de bordjes in het Nederlands. U stelt voor om ook bordjes te plaatsen in andere talen.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U bespreekt de plattegrond en het talenschema. U bespreekt de taken in de groep. De groepsleider let erop dat iedereen zich met de opdracht bezighoudt. De tijdbewaker houdt de tijd in de gaten. De materiaalbeheerder haalt het materiaal op en ruimt overgebleven materialen op. De opplakkers plakken de bordjes op het bord. U geeft elke groep een taal. De groepen maken opdracht 1. De bordjes worden op het bord bevestigd bij het juiste nummer.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U controleert of de tekst goed is overgenomen. Als die niet goed is, verbetert de leerling dit.

Verrijking: Leerlingen die een bordje afhebben in een bepaalde taal, mogen nog een bordje maken in een andere taal.

Zelfstandig werken

De leerlingen maken opdracht 1.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt langs de groepen en geeft verduidelijkende aanwijzingen waar nodig. Als de bordjes zijn opgehangen worden per plek de woorden uitgesproken.

Als u sprekers van bepaalde talen in de klas heeft, laat u hen de woorden uitspreken. Zo niet, doet u dit zelf. De klas zegt telkens het woord na.

AFSLUITING

U houdt een nabespreking. Welke woorden vonden de leerlingen het moeilijkst en met welke woorden hadden ze weinig moeite? De leerlingen mogen de bordjes meenemen naar huis. Voor het portfolio maken ze een foto van hun bordje.

TITEL	Uitvoeren 1-minuutpresentaties
BEGINSITUATIE	De leerling heeft - zijn eigen presentatie voorbereid.
LESDOEL	De leerling heeft: – spreekdoelen en –strategieën toepassen in een real-life ervaring <i>Opmerking:</i> de leerling gaat zijn presentatie uitvoeren. Het gaat er niet zo zeer om hoe hij presentatietechnieken toepast of hoe de inhoud is. Het gaat er vooral om dat de leerling ervaart dat een spreekdoel en –strategie in een praktische setting kan worden toegepast.
MATERIALEN	Het is handig om per leerling het bijgevoegde feedbackformulier in te vullen na afloop van de presentatie. Op dit formulier staat een aantal aandachtspunten waar de leerling een volgende keer op zou kunnen letten. Dit hoeft u niet klassikaal te bespreken, maar u kunt het de leerling meegeven. Hij mag natuurlijk wel vragen stellen als hij iets op het formulier niet begrijpt.
ORGANISATIE	De leerlingen doen hun presentatie individueel. U kunt er ook voor kiezen om bij deze les een aantal presentaties te houden en de volgende les weer een aantal. Dit is misschien beter om de aandacht van de andere leerlingen ook vast te kunnen houden

VOORBEREIDING

U bereidt de presentaties voor. Als leerlingen een PowerPoint of een ander programma willen gebruiken zet u dat klaar. U zorgt ervoor dat de leerling genoeg ruimte heeft om te kunnen presenteren. Neem een horloge of stopwatch, (één minuut is precies één minuut).

INTRODUCTIE

U geeft even kort aan dat vandaag de presentaties worden gehouden, en dat één minuut ook echt één minuut is.

U geeft ook aan wat uw rol is tijdens de presentatie, namelijk observeren en een individuele checklist invullen. Zeg er wel even bij dat als u schrijft, dat niet negatief hoeft te zijn.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

Geen.

Instructie

Wellicht hier en daar een aanmoediging om te starten.

Zelfstandig werken

De leerlingen presenteren individueel.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U geeft individueel feedback door middel van het feedbackformulier. Dit is alleen voor de leerling bestemd en niet voor de anderen.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U herhaalt kort wat u in algemene zin hebt waargenomen tijdens de presentaties, ook het gedrag van de anderen in de groep.

Verrijking: U kunt reeds aangeven dat er nog een keer een dergelijke opdracht komt waarbij de leerlingen behalve spreekdoelen en –strategieën toepassen ook zullen moeten letten op presentatietechnieken.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht en noteert welke leerlingen vlot en boeiend spreken en welke nog meer oefening en begeleiding nodig hebben. Daarbij kunt u gebruikmaken van de evaluatiewijzer.

Bijlage: checklist

U vult op de checklist alleen een V of O in.

V = Voldoende, goed genoeg gedaan

O = niet gedaan of niet goed genoeg

Aandachtspunt	V of O
De leerling heeft het spreekdoel juist omschreven.	
De leerling heeft de spreekstrategie juist omschreven.	
De leerling heeft de spreekstrategie correct toegepast.	
De leerling heeft gecontroleerd of hij het spreekdoel behaald heeft.	
De leerling heeft een onderwerp gekozen dat binnen de opdracht past (communicatie).	
De leerling heeft zich aan de tijd gehouden.	
De leerling spreekt duidelijk en verstaanbaar.	
De leerling gebuikt presentatiemateriaal op de juiste manier.	
De eindindruk van de presentatie.	

Opmerking: als de leerling zijn presentatie voorleest, is dat (nu nog) geen probleem.

TITEL	Een nieuwsbericht
BEGINSITUATIE	De leerling: – kan een verhaal schrijven dat in de werkelijkheid niet kan gebeuren; – kan een verhaal schrijven waarbij hij gebruik heeft gemaakt van een schrijfplan; – kan een verhaal schrijven dat bedoeld is om de lezer te amuseren; – kan ervoor zorgen dat de lezer zich kan voorstellen hoe iets eruit ziet; – kan een verhaal schrijven met verschillende volgorde woorden: eerst, toen, daarna, als laatste.
LESDOEL	De leerling: – kan een serieus nieuwsbericht schrijven met de vijf W-vragen; – weet wat de lay-out is van een nieuwsbericht; – kan het verschil tussen een nieuwsbericht en een verhaal verduidelijken.
MATERIALEN	Schrift, pen, potlood.
ORGANISATIE	U gebruikt een krant. De leerling maakt de opdracht zelfstandig in het schrift of op een apart blaadje. Aan het eind van de les kunt u een paar leerlingen uitnodigen voor de klas om hun nieuwsbericht voor te lezen.

INTRODUCTIE

U kondigt aan dat u drie vragen gaat stellen en zegt: "Sta op als het antwoord ja is en blijf zitten als het antwoord nee is".

U stelt de volgende drie vragen.

1. "Lees je weleens een krantenbericht?"
2. "Kijk je weleens naar het jeugdjournaal?"
3. "Heb jij weleens een gebeurtenis meegemaakt die ook in de krant stond?"

U kunt een kort klassengesprek beginnen door uitleg te vragen aan de leerling die zit/staat.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U legt uit dat een fantasieverhaal verschilt met een nieuwsbericht. U laat een krantenbericht zien. U vertelt dat een nieuwsbericht een beschrijving is van een gebeurtenis. Er worden alinea's gebruikt. Er staat niet in hoe iets eruit ziet. U vertelt dat de vijf W-vragen onmisbaar zijn bij het schrijven van nieuwsberichten.

Instructie

U leest de informatie met de leerlingen. De leerling werkt zelfstandig aan opdracht 1 en 2.

Verlengde instructie

U kunt een begin maken met de leerling door de eerste alinea samen te schrijven. U geeft het voorbeeld. De leerling maakt het nieuwsbericht af. Soms kan de titel bedacht worden na het schrijven van het bericht.

Zelfstandig werken

De leerling werkt zelfstandig aan opdracht 1 en 2.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen.

Antwoorden

Opdracht 1

Eigen antwoord. Het antwoord mag bestaan uit een aantal woorden en hoeft niet in correcte zinnen geformuleerd te worden.

Opdracht 2

Eigen antwoord. De leerling schrijft het verhaal en volgt daarbij zijn eigen schrijfplan.

DIFFERENTIATIE

- Herhaling:** U kunt herhalen wat het verschil is tussen een verhaal en een nieuwsbericht. U herhaalt dat de vijf W-vragen onmisbaar zijn in nieuwsberichten. Wanneer het antwoord op een W-vraag ontbreekt, is je nieuwsbericht onduidelijk.
- Verrijking:** De leerling die klaar is, kan een derde alinea schrijven. Deze alinea geeft antwoord op de vraag: Hoe nu verder?

Het is ook een optie om de leerling een tekening te laten maken bij het nieuwsbericht. Geef de leerling de mogelijkheid om zijn nieuwsbericht voor te lezen.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht.

TITEL	De 24ste letter en de 25ste letter van het alfabet: x en y
BEGINSITUATIE	De leerling: - kent het alfabet; - heeft in zijn woordenschat woorden met de X en Y.
LESDOEL	De leerling kan: - woorden met een x uitspreken als KS of S (afhankelijk van het woord); - woorden met een y uitspreken als J, I of IE (afhankelijk van het woord).
MATERIALEN	Naast de gebruikelijke materialen (schoolbord, krijt, woordenboeken, schriften en pennen) is er voor deze les geen extra materiaal nodig.
ORGANISATIE	De leerlingen moeten in een kring staan met het gezicht naar de leerkracht. Soms werken ze individueel, soms in groepen. Soms schrijven ze op het bord.

INTRODUCTIE

U introduceert de X en Y door de letters op het bord te schrijven. U kunt de leerlingen vragen of ze misschien woorden kennen waar die letters in voorkomen. Deze kunt u opschrijven.

Opwarmer *Lettergrepenspel*

U wijst twee leerlingen (A en B) aan die bij de lettergrepenborden gaan staan. U wijst ook een leerling (C) aan die de gevormde woorden op het (digi)bord schrijft. Leerling 1 zegt welke lettergrepen bij elkaar een woord vormen. Probeer minstens vier lettergrepen te gebruiken om een woord te vormen. Vervolgens is leerling 2 aan de beurt. Als iedere leerling een beurt gehad heeft, is de opwarmer afgelopen.

Antwoorden **Opdracht 1**

Vul de medeklinker 'x' of een andere medeklinker in op de open plaatsen in de volgende woorden.

a) Mexico	(land in Midden-Amerika)
b) excuus	(verontschuldiging)
c) xenofobie	(angst en haat voor alles wat en iedereen die anders is)
d) schoolexamen	(examen dat door een school opgesteld wordt)
e) aardgasexport	(uitvoeren van aardgas naar een ander land)
f) watertaxi	(taxi op het water, een boot)
g) bauxietsector	(de sector waar bauxiet, grondstof voor aluminium, gewonnen wordt)
h) altsaxofoon	(een saxofoon met een iets hogere toon)
i) claxon	(toeter)
j) exotisch	(uitheems)
k) luxueus	(heel erg luxe)
l) exact	(precies)

U laat de woorden zien op het bord. Onbekende woorden kunt u kort bespreken. Let er wel op dat het gaat om de letter X en niet per definitie om de betekenis van de woorden.

Opdracht 2

Vul op de open plaats de medeklinker 'y' in.

- a) baby
- b) bodyscan
- c) yoga
- d) downsyndroom
- e) yoghurt
- f) gymnastiek
- g) Bollywoodfilm
- h) Amnesty International
- i) gameboy
- j) coyote
- k) hockeyer

U kunt na afloop de woorden dicteren, opdat de leerling die het woord niet kent, kan horen wat er ingevuld moet worden.

Opdracht 3

Vul in, 'x', 'y', allebei of een andere letter

- a) gepixeld
- b) boyo
- c) xylofoon
- d) diskjockey
- e) fixer
- f) beachvolley
- g) Ceylonthee
- h) eyeliner
- i) sexy
- j) proxyserver
- k) yoghurtijs
- l) geluidsmixer

Opdracht 4

Ter beoordeling van de leerkracht.

Opdracht 5

Flitswoorden

U kiest twaalf woorden uit die de leerlingen kennen.

TERUGKIJKEN

*Wat heb je geleerd van deze les? Wat wist je al en kon je tijdens deze les gebruiken?
Wat kun je nog niet goed genoeg en moet je dus meer oefenen?*

U bespreekt de les aan de hand van de bovenstaande vragen.

TITEL Vertelperspectief

VERWACHTINGSVRAGEN

Deze les kan voor een aantal leerlingen best lastig zijn. Dit onderwerp zal voor kinderen die minder of niet lezen misschien wat abstract zijn en zij kunnen zich minder goed een beeld vormen wat er met deze les bedoeld wordt. Kinderen die wat meer lezen, zullen de voorbeelden wel herkennen en zich een voorstelling kunnen maken wat er bedoeld wordt. Gelieve daar wel rekening mee te houden.

Wat is een perspectief? Waar kom je de term perspectief nog meer tegen?

BEGINSITUATIE

De leerling kan:

- een verhaal lezen, zich inleven in de (hoofd)persoon of personen en zich een voorstelling maken van de inhoud;
- met zijn inlevingsvermogen de lege plekken in een verhaal zelf invullen.

LESDOEL

De leerling kan in verhalen verschillende perspectieven herkennen en benoemen.

MATERIALEN

Er zijn geen extra materialen nodig om de les uit te voeren.

ORGANISATIE

Er zijn geen aanpassingen nodig om de les uit te voeren.

INTRODUCTIE

U introduceert het woord van de les: perspectief en stelt de verwachtingsvragen. Wat is een perspectief? Waar kom je dat tegen?

Vervolgens leidt u het gesprek naar vertelperspectief: de persoon die het verhaal vertelt.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

In de informatie in het leerlingenboek springen enkele zaken in het oog die extra belangrijk zijn, namelijk het begrip vertelperspectief en de verschillende perspectieven.

U behandelt de drie genoemde vertelperspectieven en laat leerlingen zelf voorbeelden geven van hoe dat in een verhaal eruit zou kunnen zien.

In het materiaal staat ook een aantal voorbeelden, maar u kunt de leerlingen er rustig een aantal meer laten noemen.

Het is wel aan te raden om de drie verschillende genoemde perspectieven op het bord te schrijven of projecteren als ankerpunt en houvast.

Instructie

U geeft de instructie om de drie opdrachten te maken. Het verhaal is best uitgebreid, dus zullen de leerlingen langer bezig zijn met lezen.

Verlengde instructie

Leerlingen die het begrip perspectief niet helemaal begrijpen, kunt u verschillende tekeningen laten zien waaruit blijkt dat de tekenaar of schilder verschillende gezichtspunten heeft. Dit is een perspectief. Vervolgens kunt u de koppeling maken naar het perspectief van een verteller, dat is ook een gezichtspunt maar dan in een verhaal.

Geef meer voorbeelden van verschillende perspectieven en laat de leerlingen aan de hand van de theorie per voorbeeld aangeven vanuit welk perspectief het geschreven is.

Impliciete woorden	Expliciete woorden	Uitdrukkingen
Beginnen (begint)	Praten (gesproken)	
Pastelkleurig	Schreeuwen	
Veroorloven	Antwoorden	
Rommelen	Melden	
Verpesten	Vragen	
Excuses aanbieden	Zeggen	
	Begrijpen	
	Manier	

Zelfstandig werken

De leerlingen werken individueel, maar mogen vragen stellen aan medeleerlingen.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen. Vervolgens bespreekt u de antwoorden klassikaal.

Antwoorden

Opdracht 1

1. Auctoriaal perspectief (auctoriale verteller)

Voorbeelden kunnen zijn:

- Er is één verteller.
- De tekst is niet in de ik-vorm geschreven.
- Er wordt gesproken over mensen, niet namens mensen.
- Feitelikheden zijn in de tekst opgenomen zonder dat die verdere of nadere toelichting behoeven

Overige voorbeelden ter beoordeling van de leerkracht.

Opdracht 2

Ter beoordeling van de leerkracht. Het verhaal kan goed aflopen, maar ook verdrietig of juist emotioneel zijn.

Let er wel op dat de extra alinea vanuit hetzelfde perspectief is geschreven als de rest van de tekst, dus auctoriaal.

Opdracht 3

Tablet: 2 ta-blet (de; m; meervoud: tablets) 1 computer van klein formaat met relatief groot aanraakscherm en zonder toetsenbord.

Pastelkleurig: Een pastelkleur is een sterk verhelderde kleur; door de toevoeging van veel wit is de kleur lichter, teerder en zachter; zie ook pastelkrijt. (omschrijving: ensie.nl).

Het woord staat niet in het online woordenboek van van Dale).

Veroorloven: ver-oor-lo-ven (veroorloofde, heeft veroorloofd) 1 toestaan: dat kan ik me niet veroorloven permitteren.

Deurknop: deurknop - zelfstandig naamwoord uitspraak: deur-knop 1. handvat om de deur te openen of te sluiten / hij pakte de deurknop vast en opende de deur Zelfstandig naamwoord: deur-knop de deurknop de deurknoppen het deurknopje Synoniemen deurlink, deurluk (omschrijving: ensie.nl. Het woord staat niet in het online woordenboek van van Dale)

Excuses: ex·cuus (het; o; meervoud: excuses) 1 verontschuldiging: zijn excuus, excuses maken, aanbieden

Opmerking: voor deze omschrijvingen is www.vandale.nl geraadpleegd. Het kan zijn dat andere woordenboeken een andere omschrijving geven.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U herhaalt wat een vertelperspectief is, welke vertelperspectieven er zijn en hoe deze herkend kunnen worden in een tekst.

Verrijking: De verrijking kan bestaan uit het laten opzoeken van teksten die in de verschillende perspectieven verteld worden.

TERUGKIJKEN

U noteert welke leerlingen nog moeite hebben met de opdrachten. U kunt daarbij gebruikmaken van de evaluatiewijzer. Bij een volgende les Begrijpend lezen besteedt u extra aandacht/biedt u extra ondersteuning aan deze leerlingen.

Tekst

Praten met elkaar

Michiel en Judith brengen veel tijd samen door. Ze praten bijna nooit. Judith vindt dat niet erg. Er wordt volgens haar te veel gesproken. Dat geldt soms zelfs voor mama. Ze denkt dat Michiel ook vindt dat mensen te veel praten. Daarom zijn ze meestal stil als ze samen zijn.

"Judith! Trek je schoenen aan. We gaan winkelen." schreeuwt mama.

Judith ergert zich. Michiel kijkt naar de voetbalwedstrijd op zijn tablet.

"Heb je me gehoord?"

"Ik haat winkelen." zegt Judith.

Judith voelt een duwtje op haar been. Michiel heeft haar met zijn schoen getikt.

Hij knikt op een manier dat haar laat weten dat ze met mama mee moet gaan.

Judith staat op en loopt naar binnen.

In de auto begint mama weer: "Hoe gaat het met je?"

Judith weet niet goed wat ze moet antwoorden. Wat kan ze voor nieuws melden?

"Het gaat goed met me. Hoe gaat het met u, mama?"

"Het gaat niet zo goed met me."

Mama geeft verder geen antwoord. Mama parkeert en ze gaan de winkel binnen. Zoals gewoonlijk probeert mama Judith zover te krijgen dat ze pastelkleurige jurken gaat passen.

Maar Judith wil T-shirts en spijkerbroeken. Even later rijden ze naar huis.

Later vraagt Judith aan mama of ze naar de winkel kunnen om kokosbomen te kopen.

"Absoluut niet", zegt mama.

"Maar mam..."

"Die planten zijn duur en we kunnen het ons niet veroorloven om ze als speelgoed te kopen."

"Maar mama, we maken de tuin heel erg mooi!"

"Onderbreek me niet. Je bent de hele dag in de tuin aan het rommelen. Je verpest de kleren die we voor school hebben gekocht."

"We hebben nieuwe planten gestekt. Je hebt er niet eens naar gekeken.

Michiel praat misschien niet veel, maar hij begrijpt me beter dan jij."

Judith verwacht dat mama begint te schreeuwen. Maar dat gebeurt niet.

"Ga naar je kamer," zegt ze. Haar stem klinkt flets.

Judith ligt in bed met haar hoofd van de deur af. Ze probeert niet te huilen, maar toch liggen er tranen op haar kussen.

Ze hoort de deurknop draaien. Michiel komt binnen. Hij gaat in de stoel naast haar bed zitten.

"Je hebt je moeder pijn gedaan."

Judith voelt haar tranen weer over haar wangen stromen.

"Ze begrijpt me niet. Ze kijkt niet eens naar wat we in de tuin gedaan hebben."

"Ze vindt het moeilijk om je te begrijpen" zegt Michiel.

Judith begint iets van mama te begrijpen. Misschien was praten haar manier alles op een rijtje te zetten. Als mama haar te veel vragen stelde, wil deze het gewoon beter begrijpen.

"Je moet je excuses aanbieden. We zijn allemaal anders. Maar gezinsleden moeten proberen elkaar te begrijpen om bij elkaar te blijven."

Judith knikt en Michiel verlaat de kamer. Hij sluit de deur achter zich. Judith gaat rechtop zitten, snuit haar neus en bereidt zich voor om met mama te praten.

De expliciete woorden, themawoorden, in de tekst worden in de kleur ROOD aangegeven;

De impliciete woorden in de tekst worden in de kleur BLAUW aangegeven.

TITEL	Stellingen over taal
BEGINSITUATIE	De leerlingen moeten bij de lessen meertaligheid regelmatig nieuwe woordjes in verschillende Surinaamse talen leren. Behalve met deze talen, komen de leerlingen ook regelmatig in aanraking met het Engels. In sommige milieus wordt Portugees of Spaans gesproken.
LESDOEL	De leerling kan: – een standpunt kiezen en beargumenteren over het leren van een nieuwe taal
MATERIALEN	Stellingen groot uitgeschreven op papier.
ORGANISATIE	De tafels zijn aan de kant geschoven. De leerlingen zitten in een kring. In een hoek van de klas hangt een bordje met EENS, in een andere hoek een bordje met NIET EENS en in een derde hoek hangt een bordje met GEDEELTELIJK EENS.

VOORBEREIDING

U heeft de bordjes en stellingen klaargemaakt.

INTRODUCTIE

U vraagt de leerlingen wat ze vinden van de meertaligheidlessen. U geeft enkele beurten en luistert voornamelijk. Als een leerling niet goed uit zijn woorden kan komen, vraagt u door of stelt u hulpvragen.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U bespreekt de informatie met de leerlingen. Daarna mogen ze de stellingen lezen en nadenken over de positie die ze willen kiezen per stelling en welke argumenten ze daarbij hebben. U stelt ze in de gelegenheid vragen te stellen ter verduidelijking van de stellingen. Daarna worden de stoelen aan de kant gezet. Alle leerlingen staan in het midden. U laat stelling 1 zien en leest die op. De leerlingen gaan op de plek van hun keuze staan. Leerlingen die geen mening hebben, blijven in het midden staan. U geeft uit elke groep enkele leerlingen de beurt om hun standpunt te beargumenteren. Als alle standpunten gehoord zijn, vraagt u of er leerlingen zijn die van plek willen wisselen. Het is goed mogelijk dat iemand van mening verandert, nadat hij verschillende argumenten heeft gehoord.

Zelfstandig werken

De leerlingen voeren opdracht 1 uit.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U luistert naar de argumenten van de leerlingen. Let daarbij op het volgende.

- Het argument moet feitelijk waar zijn. Onjuiste feiten zijn geen goede argumenten. De argumentatie mag geen herhaling zijn van de stelling: bv. Ik vind een nieuwe taal leren moeilijk, omdat ik dat moeilijk vind.
- Persoonlijke ervaringen mogen wel gebruikt worden als argumenten. Bijvoorbeeld. Ik heb heel snel Engels geleerd, dus het is wel makkelijk om een taal te leren.

- Persoonlijke voorkeuren of afkeuren kunnen ook gebruikt worden als argumenten. Bijvoorbeeld: Ik vind de meertaligheidslessen niet nodig, want ik wil het liefst alleen Nederlands spreken.

U moet erop letten dat u zelf geen mening geeft. U respecteert alle argumenten van de leerlingen die correct zijn.

AFSLUITING

De leerlingen mogen de stellingen en hun correcte argumenten opschrijven in hun schrift.

TITEL	Trema
BEGINSITUATIE	De leerling heeft woorden in zijn woordenschat die een trema bevatten.
LESDOEL	De leerling: – onderscheid in welke woorden en op welke manier een trema voorkomt en wordt uitgesproken.
MATERIALEN	Naast de gebruikelijke materialen (schoolbord, krijt, woordenboeken, schriften en pennen) is er voor deze les geen extra materiaal nodig.
ORGANISATIE	De leerlingen moeten in een kring staan met het gezicht naar de leerkracht. Soms werken ze individueel, soms in groepen. Soms schrijven ze op het bord.

INTRODUCTIE

U noemt het woord 'trema'. Weet iemand wat dat is? (geen leesteken). Een diakritisch teken (teken dat de juiste uitspraak aangeeft).

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U legt uit wat een trema is, en welk doel een trema heeft: de leesbaarheid en de uitsprekbaarheid vergroten. U geeft een aantal bekende voorbeelden. Misschien heeft een van de leerlingen een trema in de naam.

Antwoorden

Opdracht 1

a) hartendief	(engel, schat)
b) continuïteit	(onafgebroken duur van iets)
c) tortelduiven	(soort duif, vogel)
d) Ethiopië	(land in Afrika)
e) intuïtie	(inzicht zonder na te denken)
f) Olympiër	(een sporter die aan de Olympische spelen meedoet)
g) Uilenbril	(bril met een dik montuur)
h) financieren	(Let op: veel mensen spreken dit woord verkeerd uit, alsof er ië staat) Uitspr. [ie] (het geld voor iets leveren)
i) altruïsme	(onbaatzuchtigheid)) je denkt eerst aan een ander dan aan jezelf
j) achterhuis	(een huis achter een ander huis)
k) patiënt	(zieke)
l) pinguïn	(loopvogel die woont op de Zuidpool)
m) milieuhygiënist	(iemand die het milieu schoonhoudt)

Opdracht 2

U staat in het midden en u hebt een lijst met woorden. U wijst aan wie de beurt krijgt. U dicteert een woord. De leerling 1) zegt het na, 2) spelt het en 3) herhaalt het woord.

(Variant: Als iemand anders uit de kring een fout ontdekt, dan steekt ze haar vinger in de lucht. De leerkracht kan deze leerling vragen wat de fout was en hoe het correcte antwoord is.).

Dan krijgt een andere leerling de beurt.

Deze oefening duurt de hele les. U kunt ervoor kiezen om niet alle kinderen in de kring te plaatsen, maar sommige leerlingen, om welke reden dan ook, de gedicteerde woorden te laten schrijven.

Mogelijke woorden:

- a) neuslengte
- b) waagschaal
- c) vaatdoek
- d) arbeider
- e) geniaal
- f) gluiperd
- g) maniak (een gestoorde gek)
- h) receptionist
- i) pleeggezin
- j) deelcertificaat
- k) netspanning
- l) draaimolen
- m) verbouwereerd
- n) rammenas
- o) souvenirkje
- p) baobab (boomsoort in Afrika en Australie)
- q) neonataal
- r) insufficiënt
- s) kaassoort
- t) muurbloempje
- u) gladiool
- v) cheeta
- w) handelsattaché
- x) keuzevrijheid
- y) functioneren

TERUGKIJKEN

Aan het eind van de les, vraagt u de leerlingen om een evaluatie van hun ervaring van deze les aan de hand van de onderstaande vragen.

Wat heb je geleerd van deze les? Wat wist je al en kon je tijdens deze les gebruiken?

Wat kun je nog niet goed genoeg en moet je dus meer oefenen?

29 Taal verkennen – Woordenschat

TITEL	Ontbrekende woorden invullen
THEMAWOORDEN	Praten, Stil zijn, Antwoorden, Vragen, Schreeuwen, Zitten, Op een rijtje zetten, Begrijpen
BEGINSITUATIE	De leerling: – is bekend met enkele woorden rond het thema communicatie; – kan woorden in een context plaatsen; – weet wat synoniemen zijn; – kan strategieën toepassen om onbekende woorden te begrijpen.
LESDOEL	De leerling kan: – door de context te begrijpen de ontbrekende woorden correct gebruiken en invullen; – de eigen woordenschat aanwenden om door reduceren en deduceren tot een correcte oplossing te komen voor een ontbrekend woord.
MATERIALEN	Geen extra materialen nodig.
ORGANISATIE	De leerlingen werken individueel en in groepjes van twee.

INTRODUCTIE

U introduceert het onderwerp door voorbeelden te geven van zinnen die de leerlingen kunnen aanvullen, dus het laatste woord ontbreekt. U vraagt waarom de leerlingen denken dat juist dit het ontbrekende woord moet zijn.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U behandelt de informatie in het leerlingenboek. U licht toe dat een ontbrekend woord het beste gevonden kan worden als de context duidelijk is. Dus ook door naar de andere woorden in de zin te kijken, vallen er enkele opties af en blijft het juiste woord over.

De leerling zal zijn volledige woordenschat moeten gebruiken voor deze opdrachten. Het gaat niet alleen om de betekenis van het woord, maar ook de betekenis van het woord in de context. U kunt de woorden uit de lijst laten opnemen in het woordenboek van de leerling. De woorden en betekenis kunt u op kaartjes schrijven en de leerlingen zelf laten combineren.

Woord	Betekenis	Voorbeeldzin
antwoorden	een reactie geven, ook de reacties zelf	De juf vraagt de klas om de juiste <i>antwoorden</i> te geven.
begrijpen	iets snappen, bevatten	Als je iets niet <i>begrijpt</i> , moet je het vragen.
doorbrengen	tijd besteden aan of met	In het weekend <i>brengen</i> wij veel tijd <i>door</i> met de familie.
excuses	verontschuldigen, sorry zeggen	Ik heb het verkeerd gedaan, mijn <i>excuses</i> daarvoor.
melden	iets laten weten aan een ander	In het gesprek <i>melden</i> we dat we het er niet mee eens zijn
onderbreken	in het midden ergens mee stoppen, of iemand in de rede vallen	Sorry dat ik je <i>onderbreek</i> , maar ik moet nu echt naar huis.

praten	spreken	Tijdens een gesprek mag je spreken en luisteren
schreeuwen	hard roepen	Als iedereen aan het <i>schreeuwen</i> is, kun je elkaar niet verstaan
stil (zijn)	geen geluid maken	Tijdens een toets vraagt de juf de klas om <i>stil te zijn</i>
vragen	iemand om informatie verzoeken, ook het verzoek om een inlichting	'Mag ik vragen wat je doet?'

Instructie

U geeft de instructie om de opdracht uit te voeren.

Verlengde instructie

Leerlingen die snel klaar zijn, kunt u inzetten om het werk van anderen te controleren.

Zelfstandig werken

De leerlingen voeren de opdrachten uit.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen. Vervolgens bespreekt u de antwoorden klassikaal.

Antwoorden

Opdracht 1

1. mama
2. zeggen
3. gaat
4. niet
5. tegenstelling
6. gepraat / gesproken
7. iemand
8. scheidingen
9. parkeert
10. altijd

Opdracht 2

Ter beoordeling van de leerkracht of het correcte zinnen zijn.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U herhaalt wat een context is en op welke manier de leerling met behulp van zijn eigen woordenschat de juiste woorden kan achterhalen.

Verrijking: Voor deze les is geen echte verrijking. U kunt de leerlingen die snel klaar zijn de anderen laten helpen of het werk van anderen laten nakijken

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht.

Spreeken en luisteren

TITEL	Voorlezen en stemgebruik
BEGINSITUATIE	De leerling heeft: – ten minste twee keer een 1-minuutpresentatie gehouden; – kennis van spreekstrategieën.
LESDOEL	De leerling kan zijn stemgebruik aanpassen aan de tekst die hij voorleest.
MATERIALEN	Voor deze les zijn er geen extra materialen nodig.
ORGANISATIE	De leerlingen werken eerst individueel; ze lezen een stukje hardop in de klas.

VOORBEREIDING

U bereidt de les voor door zelf even terug te halen wat u zelf doet met intonatie als u spreekt.

Vooraf kunt u ook vast een aantal leerlingen in gedachten nemen wie u zeker een beurt wilt geven bij de opdracht (hardop lezen). Dat kan een leerling zijn die als voorbeeld dient, maar ook een leerling die zeker nog oefening nodig heeft.

INTRODUCTIE

U introduceert het onderwerp door een aantal presentaties van de vorige les erbij te halen. Waarschijnlijk waren er enkele leerlingen die vrij monotoon hun verhaal vertellen. U kunt ook voordoen wat monotoon is. Vinden de leerlingen dat prettig om naar te luisteren? Waarschijnlijk niet. Dan kunt u doorgaan met de inhoud van de les.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U behandelt de informatie uit het leerlingenboek. Omdat de leerlingen al ervaring hebben met het spreken en luisteren naar de presentaties mag u verwachten dat deze ervaringen bijdragen aan een beter begrip over dit onderwerp.

U legt uit wat het begrip intonatie inhoudt en op welke manier de leerling zelf intonatie kan inbrengen in een tekst die hij zelf voorleest.

Wellicht hebt u zelf ook voorbeelden over het verschil in intonatie en de uitleg van een woord of tekst.

Instructie

U geeft instructie om eerst zelf de tekst individueel te lezen. Het is een bekende tekst van Begrijpend Lezen, dus de tekst is bekend bij de leerlingen.

U legt uit dat er om beurten een stukje hardop wordt voorgelezen en dat u let op de intonatie.

Zelfstandig werken

De leerlingen maken de opdracht.

FEEDBACK EN INTERACTIE

Na afloop van de tekst geeft u feedback hoe de leerlingen gelezen hebben.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U herhaalt wat er net gebeurd is tijdens het voorlezen en u haalt voorbeelden aan wat intonatie is aan de hand van het voorgelezen stuk.

Mocht er tijd over zijn, dan kunt u de tekst nog eens laten lezen door andere leerlingen, nadat u feedback gegeven hebt.

Merken de leerlingen een verschil?

Verrijking: Leerlingen die dit onderdeel snel doorhebben, kunt u persoonlijk laten evalueren en reflecteren op hun eigen presentatie en met name op het onderdeel intonatie.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht en noteert welke leerlingen vlot en boeiend spreken en welke nog meer oefening en begeleiding nodig hebben. Daarbij kunt u gebruikmaken van de evaluatiewijzer.

THEMA

7

Tradities en gewoontes

Introductieles

BEGINSITUATIE	De leerling is nog niet bekend met het nieuwe thema.
LESDOEL	De leerling krijgt inzicht in de aspecten van het nieuwe thema.
MATERIALEN	Er zijn geen extra materialen nodig om deze les uit te voeren.
ORGANISATIE	De leerlingen werken individueel en in duo's

INTRODUCTIE

U introduceert het thema door te vragen wat tradities en gewoonten zijn. Wie kan er voorbeelden geven?

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

Het thema 'Tradities en gewoonten' is een thema dat bestaat uit 34 lessen in verschillende domeinen.

In het leerlingenboek wordt kort uitgelegd wat het verschil is tussen tradities en gewoonten. U kunt dit klassikaal behandelen of de leerlingen dit zelf laten lezen. U kunt de leerlingen vragen welke tradities en gewoonten ze zelf hebben.

Instructie

U geeft de instructie om de opdrachten te maken.

Verlengde instructie

Leerlingen die de begrippen traditie en gewoonte net kennen of niet uit elkaar kunnen houden, kunt u nogmaals uitleggen wat de verschillen zijn.

Zelfstandig werken

De leerlingen voeren de opdrachten uit.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om waar nodig te ondersteunen.

Antwoorden

Opdracht 1

1. Per leerling verschillend.

Opdracht 2

1. Per leerling verschillend
2. Per leerling verschillend

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht door te vragen of de leerlingen zin hebben om aan dit thema te werken en waarom wel of niet.

TITEL	Een schat aan woorden deel 25
BEGINSITUATIE	De leerling is bekend met: - het zoeken van de betekenis van woorden door het toepassen van strategieën; - het maken van woordkaarten.
LESDOEL	De leerling: - kan aan het eind van de les tien voor hem nieuwe woorden herkennen en in een zin gebruiken; - kan aan het eind van de les tien voor hem nieuwe woorden op alfabetische volgorde rangschikken.
MATERIALEN	(Online) woordenboek of woordenlijst, kaartjes voor het memory-spel, apart woordenschrift
ORGANISATIE	De leerlingen werken individueel en in groepen.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

De leerkracht herinnert de leerlingen eraan dat ze al zes thema's met telkens veertig nieuwe woorden hebben behandeld; dat ze al nu 240 woorden rijker zijn geworden.

De leerkracht gebruikt voor de opwarmer woorden uit thema 5 en 6.

Opwarmer

Maak een zin met

(woorden uit thema 5 en 6)

De leerlingen staan in een rij achter elkaar. U geeft de eerste letter aan de eerste leerling en de rij maakt het woord verder af. U kunt ook kaartjes met beginletters laten trekken door de eerste leerling. Als u daarvoor kiest, laat u de C, Q, X en Y achterwege.

De leerkracht kiest woorden uit thema 5 en 6. Die staan hieronder. **Thema 5:**

aanwijzingen
beschermen
binnenkort
boetes
buitenshuis
chip
criminelen
druk

eenvoudig
gemeenschap
genieten
kantoor
korjaal
misdaad
bromfiets
ongeluk
zebrapaden
oversteken
overtreden
pensioen
politieagenten
schoolvriend
signaal
sirenes
sommige
speciaal
taxi
uniformen
veiligheid
verantwoordelijkheden
verdwaald
verkeerslichten
verkeersregels
verpleegster

verschillende
vervoermiddelen
vliegveld
volwassene
vuilnisbak
zebrapad

Thema 6:

antwoordapparaat
antwoorden
apenstaartje (@)
begrijpen
bellen (gebeld)
berichten
brief
communicatie
communiceren
computer
contact
domein
doorbrengen
e-mail
excuses
extrovert (extravert)
futuristisch
gedocumenteerd (documenteren)

gewoon
historici
huistelefoon
informatie
interpunctie
introvert
Latijn
melden
mobiele telefoon
onderbreken
persoonlijkheid
praten
respectvol
schreeuwen
stil (zijn)
symbool
temperament
toetsenbord
verzenden
vragen
zelfstandig werken

De leerkracht bepaalt hoe lang dit spel duurt en hoeveel keer u opnieuw start met een nieuwe beginletter.

Antwoorden

Opdracht 1

De tien woorden zijn: tradities, Holi, herinneringen, gewoontes, Happy Family Day, rasmalai, hoofdpersoon, vrijdagavond, opblijven, uitslapen.

Opdracht 2

gewoontes
Happy Family Friday
herinneringen
Holi
hoofdpersoon
opblijven
rasmalai
tradities
uitslapen
vrijdagavond

Opdracht 3

Hieronder staan tien betekenissen van de woorden, door elkaar. Zoek de juiste betekenis van elk woord. Schrijf die betekenis op, achter de woorden die je bij opdracht 1 hebt genoteerd.

a) Dag in de week waarop de familie samen leuke dingen doet	- Happy Family Friday
b) De avond van de laatste dag van de schoolweek	- Vrijdagavond
c) De belangrijkste persoon in een verhaal	- Hoofdpersoon
d) Dingen die je nog weet van vroeger	- Herinneringen
e) Dingen die je normaal doet	- Gewoontes
f) Feest op de dag na de volle maan van de laatste maand van de hindoeikalender, Phalguna, een nieuwjaarsfeest	- Holi
g) Handelen naar overgeleverde gebruiken	- Tradities
h) Nog niet naar bed gaan	- Opblijven
i) Traditioneel toetje	- Rasmalai
j) Zo lang slapen dat je helemaal uitgerust bent	- Uitslapen

U laat op het schoolbord de juiste koppeling zien.

Opdracht 4

Gewoontes (zelfstandig naamwoord, DE)
Happy Family Friday (zelfstandig naamwoord, DE)
Herinneringen (zelfstandig naamwoord, DE)
Holi (zelfstandig naamwoord, HET)
Hoofdpersoon (zelfstandig naamwoord, DE)
Opblijven (werkwoord, sterk)
rasmalai (zelfstandig naamwoord, DE)
tradities (zelfstandig naamwoord, DE)
uitslapen (werkwoord, sterk)
vrijdagavond (zelfstandig naamwoord, DE)

Let erop dat de leerlingen in eigen woorden de betekenis opschrijven en niet de betekenissen van de vorige opdracht. Dit is ter beoordeling van de leerkracht.

TERUGKIJKEN

Het gaat hierbij niet om te meten hoe groot het vocabulaire van iemand is. Waar het wel om gaat, is dat kinderen vertrouwen krijgen in de mogelijkheid om de betekenis van nieuwe woorden op te zoeken, te mogen bevragen bij iemand die dat woord wel kent.

Blijf ze aanmoedigen in hun durf en nieuwsgierigheid. Wijs ze af en toe op de hoeveelheid nieuwe woorden die ze hebben geleerd en kunnen toepassen. Laat ze trots zijn op hun woordenschat

TITEL	Objectief en subjectief
VERWACHTINGSVRAGEN	– Ken je deze woorden? Wat zouden ze kunnen betekenen? – Hoe zou je kunnen herkennen of een tekst objectief of subjectief geschreven is?
BEGINSITUATIE	De leerling kan: – aangeven wat bronnen zijn; – nieuws van nepnieuws onderscheiden.
LESDOEL	De leerling kan zelf aangeven en uitleggen wat subjectief en objectief geschreven teksten zijn.
MATERIALEN	Er zijn geen extra materialen nodig om de les te kunnen uitvoeren
ORGANISATIE	Er zijn geen organisatorische aanpassingen nodig om de les te kunnen uitvoeren.

INTRODUCTIE

Introduceer de tegenstelling objectief – subjectief. Laat de leerlingen woorden noemen waarvan zij denken dat die met het woord te maken hebben. Misschien kan een aantal van hen ook al aangeven waaraan ze een objectieve en subjectieve tekst kunnen herkennen.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

In de informatie van het leerlingenboek staat uitgelegd wat de verschillen zijn en hoe je kunt herkennen wanneer iets objectief of subjectief is.

De les is een vervolg op de les over nepnieuws (thema 6 les 19). U kunt de relatie leggen tussen de inhoud van deze les en die van de vorige les over nieuws en nepnieuws. Wat denk je: is nepnieuws objectief of subjectief?

U laat zien hoe de leerlingen zelf kunnen checken of een artikel of tekst objectief of subjectief is. U kunt daarvoor willekeurige teksten nemen, en samen met de leerlingen het verschil laten zien.

Instructie

U geeft de leerlingen de instructie om de opdrachten te maken.

Verlengde instructie

Leerlingen die nog niet helemaal het verschil begrijpen, kunt u aan de hand van voorbeelden laten zien wat objectief en subjectief is.

Impliciete woorden	Expliciete woorden	Uitdrukkingen
Cultuur	Hindoestaans	
Generaties	Tradities	
Herinneringen	Gewoonte	
Doorgeven	Traditioneel	
Maaltijd		

Zelfstandig werken

De leerlingen werken individueel aan de opdrachten.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen. Vervolgens bespreekt u de antwoorden klassikaal.

Antwoorden

Opdracht 1

Ter beoordeling van de leerkracht, iedere leerling zal andere voorbeelden noemen.

Opdracht 2

Voorbeeld 1 = objectief, het is een artikel in een krant, feiten zijn na te trekken, schrijver is bekend.

Voorbeeld 2 = subjectief, een advertentie die bedoeld is om mensen over te halen om iets te kopen.

Voorbeeld 3 = objectief, een onderzoek is gebaseerd op feiten en conclusies aan de hand van feiten. De uitkomst is reproduceerbaar.

Voorbeeld 4 = subjectief, het is een impressie van hoe de vader vroeger zelf vuurwerk maakte. Er komt ook een mening in voor (leek het mij levensgevaarlijk, maar het was volgens mij ...).

Opdracht 3

Tradities: tra·di·tie (de; v; meervoud: tradities) 1 oude gewoonte van een (grote) groep mensen

Objectief: ob·jec·tief (bijvoeglijk naamwoord, bijwoord; vergrotende trap: objectiever, overtreffende trap: objectiefst) 1 zonder zich door eigen voorkeur te laten beïnvloeden; onbevooroordeeld, onbevangen (tegenstelling: subjectief)

Subjectief: sub·jec·tief (bijvoeglijk naamwoord, bijwoord) 1 persoonlijk, volgens eigen mening; = partijdig (tegenstelling: 1 objectief): een subjectief oordeel

Voortzetten: voort·zet·ten (zette voort, heeft voortgezet) 1 doorgaan met

Hoofdpersoon: hoofd·per·soon (de; m,v; meervoud: hoofdpersonen) 1 belangrijkste personage

Opmerking: voor deze omschrijvingen is www.vandale.nl gebruikt. Andere woordenboeken zullen wellicht een ander resultaat geven.

TERUGKIJKEN

U bespreekt de terugkijkopdracht met de leerlingen.

U noteert welke leerlingen nog moeite hebben met de opdrachten. U kunt daarbij gebruikmaken van de evaluatiewijzer. Bij een volgende les Begrijpend lezen besteedt u extra aandacht/biedt u extra ondersteuning aan deze leerlingen.

Tekst

Mijn naam is Nancy. Ik woon samen met mijn vader en moeder in Paramaribo. We zijn een **Hindoestaans** gezin. We hebben veel tradities. Dat zijn gebruiken die mijn ouders, grootouders en overgrootouders ook hadden. Sommige van onze **tradities** komen uit het hindoestaanse geloof, zoals het vieren van de Holi. Andere **gewoontes** zijn alleen maar van onze gezin.

Mama zegt dat tradities belangrijk zijn, omdat we hiermee de **cultuur** doorgeven aan volgende **generaties**.

Onze **gewoontes** zorgen voor mooie **herinneringen**. Later, als ik ouder ben, zal ik denken aan de leuke **gewoontes** die we als gezin hadden. Ik zal sommige van die **gewoontes** later ook doen met mijn gezin. En de **tradities** zal ik later zeker ook doorgeven aan mijn eigen gezin.

Een van de tradities in ons gezin is 'Happy Family Friday'. Als ik op vrijdag thuiskom van school rust ik even uit. Daarna help ik mama met koken. Als papa thuiskomt van zijn werk, kunnen we lekker eten. Op vrijdagavond gebruiken we een **traditionele maaltijd**. Soms eten we botervis in tomatensaus, maar ook weleens doksi of heri heri. Mijn favoriete toetje is rasmalai.

Na het eten kijken we naar een film. Elke week mag een van ons kiezen welke film we gaan bekijken. Na de film vertellen we elkaar wat we van de film vonden. We stellen elkaar allerlei vragen. Wat vond je van de hoofdpersoon van de film? Wat zou je anders gedaan hebben dan hij of zij? Wat heb je geleerd van het verhaal? Op vrijdagavond mag ik altijd opblijven zolang als ik het wil. Zaterdag mag ik dan uitslapen.

De expliciete woorden, themawoorden, in de tekst worden in de kleur **ROOD** aangegeven; De impliciete woorden in de tekst worden in de kleur **BLAUW** aangegeven.

Taal verkennen – Grammatica

TITEL	De zinsdelen: de bijwoordelijke bepaling van plaats en tijd.
BEGINSITUATIE	De leerling is al bekend met de zinsdelen: het onderwerp, het gezegde, het lijdend voorwerp en het meewerkend voorwerp. Ze maken in deze les kennis met bijwoordelijke bepaling van plaats en van tijd (twee: bepalingen).
LESDOEL	De leerling kan de bijwoordelijke bepaling van plaats en tijd in een zin herkennen en benoemen.
MATERIALEN	Geen
ORGANISATIE	De leerlingen werken in duo's aan de opdrachten.

INTRODUCTIE

Aan de hand van een zin introduceert u de bijwoordelijke bepaling van plaats en van tijd (twee bepalingen).

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

Na de herhaling van het onderwerp, het gezegde, het lijdend voorwerp en het meewerkend voorwerp legt u uit hoe de leerlingen de bijwoordelijke bepaling van plaats en tijd kunnen vinden. U legt de relatie tussen de behandelde zinsdelen.

Instructie

U legt aan de hand van de vraagstelling uit welke vragen nodig zijn om de bijwoordelijke bepaling van plaats en van tijd te vinden. Gebruik zoveel mogelijk zinnen op het bord bij de uitleg totdat de leerlingen het begrijpen. De bijwoordelijke bepaling van tijd geeft antwoord op de vraag: wanneer? De bijwoordelijke bepaling van plaats geeft antwoord op de vraag: waar?

Verlengde instructie

Indien nodig

Zelfstandig werken

De leerlingen voeren de opdrachten uit.

Antwoorden

Opdracht 1

Lees de zinnen door.

Verdeel de zin in zinsdelen. Zet tussen de zinsdelen een schuine streep.

Voorbeeld: Ik/sport/elke week/met een vriendin.

1. Wij/ kunnen/ volgende week/ afspreken.
2. Ik /ga/ om half 2/ naar het werk.
3. Gisteren/ hebben/ Vishan en ik/ roti /gegeten.
4. Om kwart over 8/ ga/ ik/ weg.
5. Raoul/ gaat/ 2 weken/ op vakantie.
6. Lieke/zet/ het plantje/ naast het huis.
7. Rianne/ slaapt/ op zolder.

8. Achter het huis/ staat/ mijn fiets.
9. De meeste rijst/ komt/ uit Nickerie.
10. De auto/ staat/ in de garage.

Opdracht 2

Kijk naar de zinnen van opdracht 1

Stel de vragen: waar, wanneer, hoelang, hoe laat + onderwerp + gezegde.

	Vraag	Antwoord
1.	Voorbeeld: wanneer sport ik?	elke week
2.	Wanneer kunnen wij afspreken?	volgende week
3.	Om hoe laat ga ik?	om half 2
4.	Wanneer hebben Vishan en ik gegeten?	gisteren
5.	Hoe lang gaat Raoul?	2 weken
6.	Waar zit Lieke?	naast het huis
7.	Waar slaapt Rianne?	op zolder
8.	Waar staat mijn fiets?	achter het huis
9.	Vanwaar komt de meeste rijst?	uit Nickerie
10.	Waar staat de auto?	in de garage

Opdracht 3

- In opdracht 2 heb je antwoord gekregen op de vragen waar, wanneer, hoelang, hoe laat + onderwerp + gezegde. Dat zijn de zinsdelen **bijwoordelijke bepaling van plaats en van tijd**
- Zet voor de zinnen in opdracht 1 een rode streep onder de bijwoordelijke bepaling van plaats en een blauwe streep onder de bijwoordelijke bepaling van tijd.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U laat de snelle leerlingen uitleg geven aan de leerlingen die het nog moeilijk vinden of u neemt deze leerlingen apart en u herhaalt een aantal keer met plaats behulp van de vraagstelling die nodig is om de bijwoordelijke bepaling van tijd te vinden.

Verrijking: U legt extra teksten klaar voor de snelle leerlingen om de bijwoordelijke bepalingen van plaats en van tijd te zoeken en deze te onderstrepen.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht. U gaat na welke leerlingen de bijwoordelijke bepaling van plaats en van tijd kunnen benoemen en noteert welke leerlingen nog begeleiding nodig hebben. Die leerlingen geeft u extra aandacht bij de herhalingsles.

Taal verkennen – Taalgebruik

TITEL	Draaiboek
BEGINSITUATIE	De leerling: – heeft kennis van het begrip plannen; – kan zelf een ordening aanbrengen in werkzaamheden die hij zelf moet uitvoeren
LESDOEL	De leerling kan: – aan de hand van een specifieke opdracht of instructie een planning maken; – in overleg met anderen een draaiboek opstellen van grotere activiteiten waar meer mensen bij betrokken zijn.
MATERIALEN	Wellicht kunt u het schema van het draaiboek printen en uitdelen op het moment dat de leerlingen aan het werk gaan met deze opdracht.
ORGANISATIE	Tijdens de opdracht werken de leerlingen in groepjes van 4 (of 5 bij een oneven aantal). Het is raadzaam om de ruimte daar vooraf voor klaar te zetten. Als de leerlingen al in groepen zitten, is dat natuurlijk niet nodig.

INTRODUCTIE

U begint met het woord planning en wat dat inhoudt. Laat de leerlingen voorbeelden geven waar ze al een planning gebruiken (het meest voor de hand liggende voorbeeld is het maken van huiswerk).

Als de leerlingen snappen dat een planning eigenlijk een logische werkvolgorde is, kunt u verdergaan met een draaiboek. Dat is ook een planning, maar wordt vaak gebruikt voor meerdere mensen en voor grotere activiteiten die meer voorbereidingstijd nodig hebben.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U behandelt de informatie in het leerlingenboek. U legt uit wat een draaiboek is (als u dat bij de introductie niet al gedaan hebt) en bij welk soort activiteiten een draaiboek gebruikt wordt.

U vertelt of laat de leerlingen raden, wat er ten minste in een draaiboek moet zijn opgenomen.

- De werkzaamheden.
- De taakverdeling.
- De tijd wanneer iets klaar moet zijn (de deadlines).
- Hulpmiddelen die nodig zijn.
- Hoeveelheden (je kunt je voorstellen dat drie kippenboutjes voor een familie-etentje met 30 mensen niet genoeg zal zijn).

U benadrukt dat wanneer de leerlingen een draaiboek maken de competentie *samenwerken en overleggen* (een van de door SHL gedefinieerde competenties) essentieel is. Zonder samenwerking en overleg kan er nooit een uitvoerbaar draaiboek gemaakt worden.

Besteed ook aandacht aan een evenwichtige verdeling van taken. Sommige leerlingen zijn haantje de voorste en willen graag meer doen dan een ander, terwijl andere leerlingen liever eerst de kat uit de boom kijken. Iedereen zal volgens het draaiboek ongeveer evenveel doen tijdens het uitvoeren.

In het leerlingenboek is een schema opgenomen. Dit kunt u gebruiken, maar als u liever een ander format wenst te gebruiken, staat dat natuurlijk vrij. Als de leerlingen maar begrijpen dat een draaiboek een planning is voor meerdere personen.

Het voorbeeld dat is ingevuld gaat over een tekst van begrijpend lezen, een tekst die de leerlingen (als het goed is) al gelezen hebben. Er wordt verondersteld dat de leerlingen bekend zijn met de tekst en de inhoud van het verhaal.

Voordat u het voorbeeld erbij haalt, kunt u samen met de leerlingen op het bord een inventaris maken van wat zij denken dat er moet gebeuren om het draaiboek compleet te maken.

Instructie

U geeft de instructie om de opdracht te maken. U kunt kiezen om zelf de groepen in te delen, bijvoorbeeld omdat u wilt zien hoe bepaalde leerlingen met elkaar omgaan. U kunt de groepsindeling ook vrijlaten en leerlingen laten werken met medeleerlingen met wie zij het liefst werken.

Als u het schema gekopieerd hebt, kunt u het nu uitdelen.

Antwoorden

Opdracht 1

Ter beoordeling van de leerkracht. Iedere groep zal een ander onderwerp gekozen hebben, en er een andere invulling aan gegeven hebben.

Let wel op:

- Volledigheid
- Realistische, uitvoerbare planning
- Evenwichtige verdeling van taken
- Tijdplanning is enigszins realistisch

Verlengde instructie

Leerlingen die de opdracht niet helemaal begrijpen of moeite hebben met de begrippen kunt u aan de hand van een alledaags voorbeeld laten zien wat een planning is. Wat is een logische volgorde voor aanpak? Laat deze leerlingen uit eigen ervaring vertellen hoe ze een planning maken en welke keuzes ze daarin hebben.

Als dat duidelijk is, kunt u de lijn doortrekken naar het draaiboek en de leerlingen onder directe begeleiding laten werken aan de opdracht. Ze kunnen dan en terug koppelen en vertellen wat ze doen en waarom ze dat doen.

Zelfstandig werken

De leerlingen werken in groepen van 4, maximaal 5 aan de opdrachten.

FEEDBACK EN INTERACTIE

Tijdens het werken loopt u rond en geeft aanwijzingen waar nodig. U corrigeert en stuurt bij, vraagt af en toe wat de leerling bedoelt met een bepaalde opmerking.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U herhaalt de begrippen planning en draaiboek. Wat zit er in allebei en hoe maak je ze?

Verrijking: Leerlingen die eerder klaar zijn kunt u een eigen planning laten opstellen van het huiswerk voor komende week of zelf een format van een draaiboek laten ontwerpen of opzoeken.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht en noteert welke leerlingen de stof nog niet goed begrijpen. Die leerlingen geeft u extra aandacht bij de herhalingsles.

Wat vind je leuk aan deze les? Wat heb je geleerd?

TITEL	Dialogoog
BEGINSITUATIE	De leerling: – heeft kennis van de vaardigheid 'actief luisteren'; – weet wat een dialoog is en wat de kenmerken daarvan zijn; – kan de gedragsregels in een gesprek toepassen.
LESDOEL	De leerling kan in een dialoog de vaardigheid actief luisteren toepassen.
MATERIALEN	Hoewel niet noodzakelijk, een video of telefoon met video kan handig zijn om de leerlingen zelf te laten zien hoe zij in het gesprek zitten, wat hun non-verbale communicatie is en op welke manier zij actief luisteren.
ORGANISATIE	De leerlingen werken in duo's.

VOORBEREIDING

Voor deze les is geen aparte voorbereiding nodig.

INTRODUCTIE

U introduceert het onderwerp door te vragen wat een dialoog ook al weer is. Wat zijn de kenmerken van een dialoog?

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U herhaalt (kort) wat de regels zijn tijdens een gesprek. Die kunt u teruglezen in thema 5, les 30. Hier staan de algemene gedragsregels.

U stipt aan wat actief luisteren inhoudt. Dit kunt u terugvinden in thema 6, les 5.

Als dit voor de leerlingen duidelijk is geeft u de opdracht.

Instructie

U geeft de leerlingen de opdracht om een dialoog te houden over het gegeven onderwerp (een traditie of viering binnen de eigen familie). Het gesprek duurt maximaal vijf (5) minuten, daarna wisselen de rollen.

Zelfstandig werken

De leerlingen maken de opdracht in duo's.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond en ondersteunt waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen. Eventueel kunt u ook leerlingen filmen tijdens het gesprek. Na afloop kunt u de leerling dan laten zien hoe hij zich gedraagt tijdens een gesprek en op welke manier(en) hij verbale en non-verbale communicatie gebruikt. Zorg er wel voor dat filmmateriaal na afloop ook vernietigd wordt.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U geeft aan wat u goed vond en onderbouwt dit met voorbeelden.

De gespreksregels en actief luisteren staan daarbij centraal. U mag ook aan leerlingen vragen hoe zij zich voelden in een van beide rollen.

Verrijking: Leerlingen die de stof snel gedaan hebben en de opdracht probleemloos hebben uitgevoerd, kunt u ook de instructie geven om feedback te geven op elkaar. Het feedbackgesprek is tijdens les 13 behandeld.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht en noteert welke leerlingen vlot en boeiend spreken en welke nog meer oefening en begeleiding nodig hebben. Daarbij kunt u gebruikmaken van de evaluatiewijzer.

TITEL	Een instructie schrijven
BEGINSITUATIE	De leerling – kan een gebeurtenis beschrijven; – kan een kort nieuwsbericht schrijven; – kan het verschil zien tussen een fantasieverhaal en een nieuwsbericht; – herkent een nieuwsbericht aan de lay-out.
LESDOEL	De leerling: – herkent een instructie aan de lay-out; – legt uit wat het verschil is tussen een instructie en een uitleg.
MATERIALEN	Schrift, pen, potlood.
ORGANISATIE	De leerkracht heeft een korte instructie voorbereid waarbij de leerling moet bewegen. De leerling voert de klassikale instructie uit naast de tafel. De leerling maakt opdracht 1 zelfstandig en de leerkracht bespreekt de antwoorden. Bij opdracht 2 geeft de leerkracht aan wanneer en hoe lang de instructie uitgevoerd mag worden. Opdracht 3 wordt zelfstandig gemaakt.

INTRODUCTIE

U kunt beginnen met het geven van een korte instructie waarbij de leerling de instructie uitvoert. Het kan een dansje zijn of een sportoefening. Vervolgens leidt u de les in door te vertellen dat de komende schrijflessen gaan over het schrijven van een instructie. U stelt de vraag: Wie kan een verschil uitleggen tussen een routebeschrijving en een instructie?

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U legt uit wat het verschil is tussen een uitleg en een instructie en daarbij verwijst u naar de lessen over die onderwerpen. U vertelt dat een instructie overzichtelijk moet zijn en dat er daarom opvallende tekens enz. worden gebruikt. U laat ze zien dat je in een oogopslag informatie moet kunnen vinden die je op dat moment nodig hebt.

Instructie

U leest de informatie met de leerlingen. U vraagt aan een leerling waarom ze deze informatie krijgen: Waarom moet je weten wat een instructie is? Waarvoor hebben we het nodig? U vraagt: Wat is het verschil tussen een uitleg en een instructie? De leerling maakt opdracht 1 zelfstandig. U bespreekt de antwoorden. Opdracht 2 wordt deels zelfstandig gemaakt en deels in duo's. Leerling 1 instrueert en leerling 2 voert uit. En andersom. U bepaalt de rondes (bijv. 1 min. per instructie).

Opdracht 3 wordt zelfstandig gemaakt

Verlengde instructie

U kunt opdracht 2 samen met de leerling maken. U bedenkt de eerste en tweede stap. U laat een voorbeeld zien van de instructie die ze klassikaal hebben uitgevoerd aan het begin van de les.

Zelfstandig werken

Opdracht 1 wordt zelfstandig gemaakt, maar de antwoorden worden klassikaal besproken. De leerling werkt deels zelfstandig aan opdracht 2 en deels in duo's.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen.

Antwoorden

Opdracht 1, 2 en 3

Voorbeeld 1 is een uitleg omdat het spelregels zijn. Er wordt uitgelegd hoe het spel dyul gespeeld moet worden. De zinnen worden achter elkaar geschreven.

Voorbeeld 2 is een instructie omdat bij elke stap een afbeelding staat. Er wordt in stappen uitgelegd hoe je iets moet maken. De stappen beginnen met een werkwoord in de gebiedende wijs.

Opdracht 2

Eigen antwoord. De leerling controleert zijn antwoorden met de checklist:

- Heeft mijn klasgenoot de instructie uitgevoerd zonder fouten?
- Was mijn instructie duidelijk voor mijn klasgenoot?
- Heb ik de stappen onder elkaar opgeschreven?
- Begint de zin met een werkwoord in de gebiedende wijs?
- Begint de zin met een hoofdletter?
- Eindigt de zin met een punt (leesteken)?

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U kunt herhalen wat het verschil is tussen een uitleg, fantasieverhaal, nieuwsbericht en instructie. U kunt vragen waarom het belangrijk is om te weten wat een instructie is.

Verrijking: De leerling die klaar is, kan een instructie schrijven voor iets wat je kunt maken met een A4'tje. (bijvoorbeeld een hoedje, bootje vouwen of een woordzoeker maken).

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht.

TITEL	De stam van een werkwoord
BEGINSITUATIE	De leerling: – weet wat een werkwoord is; – heeft bewust en onbewust al kennis van het vervoegen
LESDOEL	De leerling: – kan de stam van een werkwoord vinden; – kan de stam van een werkwoord omvormen tot een bruikbaar woord in een zin; – kan een zin in de gebiedende wijs schrijven.
MATERIALEN	Naast de gebruikelijke materialen (schoolbord, krijt, woordenboeken, schriften en pennen) is er voor deze les geen extra materiaal nodig
ORGANISATIE	De leerlingen moeten op een lijn staan, naast elkaar, met het gezicht naar de leerkracht. Soms werken ze individueel, soms in groepen. Soms schrijven ze op het bord.

INTRODUCTIE

U introduceert het onderwerp door te (laten) herhalen wat een werkwoord is en hoe een werkwoord in zinnen herkend kan worden.

Uiteraard mogen leerlingen terugbladeren in het boek om dit op te zoeken.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U legt uit hoe de leerling de stam van een werkwoord kan vinden. Bij de meeste werkwoorden is dit makkelijk te doen, namelijk door de –en van het werkwoord af te halen.

U legt ook uit hoe de stam gevonden kan worden bij werkwoorden die eindigen op –aan, –ien, –oen. Daarbij is het wel belangrijk om te vertellen dat de stam van een werkwoord niet altijd bruikbaar is (reiz, belov) als woord in een zin.

U legt uit/herhaalt wat de gebiedende wijs is en hoe een zin in de gebiedende wijs gezet kan worden (zonder onderwerp). Bij het geven van schriftelijke en mondelinge instructies hebben de leerlingen hier al kennis mee gemaakt.

Opwarmer

Spel de gebiedende wijs

De leerlingen staan schouder aan schouder op een lijn, met de neuzen dezelfde kant op.

De volgorde doet er niet toe. U loopt voor de lijn langs en zegt een werkwoord. De leerling gaat de gebiedende wijs van dat werkwoord 1) zeggen en 2) spellen en de gebiedende wijs 3) herhalen. Als de leerling het goed gespeld heeft, loopt u verder en zegt een ander werkwoord bij een andere leerling. Als de leerling het niet goed gezegd heeft, blijft de leerkracht staan en geeft de leerling weer een kans met een ander werkwoord.

De leerkracht beslist of de leerling moet gaan zitten als de tweede kans ook niet een correct antwoord heeft opgeleverd.

Bruikbare werkwoorden zijn:

bedanken	fietsen	staan	gaan
werken	schrijven	rekenen	springen
zwemmen	spreken	spelen	dansen
lopen	luisteren	spellen	slapen

denken
doen

afwassen
zitten

samenwerken
komen

rappen
zingen

U kunt andere werkwoorden gebruiken voor dit spel, en bepaalt hoe lang dit spel duurt.

Antwoorden

Opdracht 1

De leerkracht bepaalt of de kinderen aan elkaar mogen vragen welk werkwoord ze voor hun beurt hebben gekregen of dat de leerkracht de werkwoorden van de opwarmer herhaalt.

Opdracht 2

De leerkracht laat op het schoolbord de juiste spelling zien.

a) Blazen	blaz
b) dammen	dam
c) dromen	drom
d) eten	eet
e) kniezen	kniez
f) ophouden	ophoud
g) rennen	ren
h) schaken	schaak
i) strijden	strijd
j) vergeten	vergeet

Opdracht 3

De leerkracht laat op het s(dici)bord de juiste spelling zien.

Werkwoord	Stam	Gebiedende wijs
Spijkeren	Spijker	Spijker
Denken	Denk	Denk
Uitbeelden	Beeld uit	Beeld uit
Weggoeien	Gooi weg	Gooi weg
Zweten	Zweet	Zweet
Uitrusten	Rust uit	Rust uit
Opstaan	Sta op	Sta op
Surfen	Surf	Surf
Schaterlachen	Schaterlach	Schaterlach
Huilen	Huil	Huil
Verkopen	Verkoop	Verkoop
Koken	Kook	Kook

Opdracht 4

Attractiepark.

TERUGKIJKEN

Wat heb je geleerd van deze les?

Wat wist je al en kon je tijdens deze les gebruiken? Wat kun je nog niet goed genoeg en moet je dus meer oefenen?

U kunt de regels herhalen hoe de stam te vinden is.

TITEL	Een schat aan woorden deel 26
BEGINSITUATIE	De leerling: – kan woorden op alfabetische volgorde rangschikken; – kan teksten lezen en begrijpen
LESDOEL	De leerling: – kan woorden op alfabetische volgorde rangschikken; – kan teksten lezen en begrijpen.
MATERIALEN	(Online) woordenboek of woordenlijst, kaartjes voor het memory-spel, apart woordenschrift.
ORGANISATIE	De leerlingen werken individueel en in groepen.

VOORBEREIDING

De leerlingen staan in een kring, met de neus naar het midden gekeerd. In het midden staat de leerkracht. De leerkracht noemt een naam van een leerling en geeft die een woord. De leerling maakt een zin met dat woord.

De leerkracht weet hoe belangrijk herhaling is om kennis te verkrijgen en kiest woorden uit thema 5 en 6. Die staan in les 2 van dit thema.

Het kan gebeuren dat een leerling geen zin kan formuleren. U kunt dan aanbieden dat hij in dat geval de zin maakt: "De leerkracht vraagt me een zin te maken met [een bepaald woord], maar ik moet de betekenis van dit woord eerst goed begrijpen" of iets dergelijks.

De leerkracht bepaalt hoe lang dit spel duurt.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

De leerkracht start met het mondeling overhoren van de tien nieuwe woorden uit les 2.

Antwoorden

Opdracht 1

De tien woorden zijn: afstammelingen, immigranten, kleurenfestival, overwinning, hoogtepunt, verbranden, priester, aangestoken, `s (des), toneelstukken.

Alfabetisch:

`s (des)
aangestoken
afstammelingen
hoogtepunt
immigranten
kleurenfestival
overwinning
priester
toneelstukken
verbranden

Opdracht 2

a) Feest waarbij veel kleuren belangrijk zijn	- kleurenfestival
b) Heilige/iemand die het geloof uitdraagt	- priester
c) Het hebben gewonnen, je was de beste	- overwinning
d) Het leukste of belangrijkste bij een feest	- hoogtepunt
e) Iets aansteken met vuur	- verbranden
f) In brand gezet	- aangestoken
g) Mensen die uit een ander land komen om in je land te wonen en werken	- Immigranten
h) Nakomelingen	- afstammelingen
i) Van de	- 's of des
j) Voorstellingen waarbij mensen een rol spelen	- toneelstukken

Opdracht 3

Let op dat de leerling in eigen woorden de betekenis opschrijft en niet per se de betekenis van opdracht 2.

's (des)	- oud lidwoord, 'van de'. Waarschijnlijk heeft dit begrip extra uitleg nodig ('de' wordt weggelaten --> daarom 's)
aangestoken	- werkwoord, aansteken, sterk WW
afstammelingen	- zelfstandig naamwoord (mv), de, (ev) afstammeling
hoogtepunt	- zelfstandig naamwoord (ev), het, (mv) hoogtepunten
immigranten	- zelfstandig naamwoord (mv), de, (ev) immigrant
kleurenfestival	- zelfstandig naamwoord (ev), het, (mv) kleurenfestivals
overwinning	- zelfstandig naamwoord (ev), de, (mv) overwinningen
priester	- zelfstandig naamwoord (ev), de, (mv) priesters
toneelstukken	- zelfstandig naamwoord (mv), de, (ev) het toneelstuk
verbranden	- werkwoord, is niet vervoegd, zwak WW

Opdracht 4

Ter beoordeling van de leerkracht

TERUGKIJKEN

Welke woorden waren nieuw voor je?

De leerkracht vraagt de kinderen hier antwoord op te geven.

Het gaat hierbij niet om te meten hoe groot het vocabulaire van iemand is. Waar het wel om gaat, is dat kinderen vertrouwen krijgen in de mogelijkheid om de betekenis van een nieuw woord op te kunnen zoeken of dat te bevragen bij iemand die dat woord wel kent.

Blijf ze aanmoedigen in hun durf en nieuwsgierigheid. Wijs ze af en toe op de hoeveelheid nieuwe woorden die ze hebben geleerd en kunnen toepassen. Laat ze trots zijn op hun woordenschat en dat steeds meer woorden krijgt.

TITEL	Onderzoeken
VERWACHTINGSVRAGEN	– Weet je wat onderzoeken is? – Heb je al eens een onderzoek gedaan (bijvoorbeeld bij natuuronderwijs)? – Waar zou je onderzoek in kunnen doen?
BEGINSITUATIE	De leerling: – is bekend met de W- vragen; – kan het verschil tussen nieuws en nepnieuws aangeven; – kan informatie op internet of in literatuur zoeken.
LESDOEL	De leerling kan een eenvoudig onderzoek doen naar feiten die in een tekst gepresenteerd worden.
MATERIALEN	Tablets/mobieltjes met internet, of verschillende naslagwerken om feiten in te kunnen opzoeken.
ORGANISATIE	Er zijn geen organisatorische aanpassingen nodig om de les te uit te voeren.

INTRODUCTIE

U introduceert de les met het themawoord: onderzoek. Welke leerlingen kunnen daar iets over vertellen? U kunt uitleggen wat een onderzoek is en waarom mensen soms onderzoek doen. U kunt het daarna van algemeen naar heel dichtbij halen, door te laten zien op welke manier de leerlingen zelf al kennis hebben gemaakt met het begrip onderzoek.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U legt de informatie uit aan de hand van wat in het leerlingenboek gepresenteerd is. Voor een aantal leerlingen zou dit onderwerp misschien wat abstract kunnen overkomen. Dat is niet erg, u kunt deze leerlingen door middel van hele praktische voorbeelden die ze zelf al gedaan hebben, uitleggen (of het zelf laten uitleggen) wat onderzoeken is.

U staat stil bij de redenen waarom onderzoek gedaan zou kunnen worden. U hoeft zelf bij onderzoek ook niet meteen te denken aan wetenschappelijk onderzoek, maar meer aan het achterhalen van de redenen.

U kunt vooruitlopen op de opdracht en het onderzoeksplan behandelen. Hoe pak je nu als leerling een onderzoek naar feiten in een tekst aan?

Instructie

U geeft de leerlingen de instructie om de opdrachten uit te werken.

Verlengde instructie

Met de leerlingen die nog niet goed weten hoe ze een onderzoek moeten doen naar feiten in een tekst kunt u samen de opdracht maken. Laat ze zelf zoeken naar bronnen waarin de stellingen worden onderschreven of juist tegengesproken.

Impliciete woorden	Expliciete woorden	Uitdrukkingen
Afstammelingen	Holi	Beginnen met een schone lei
Volle maan	Kleurenfestival	
Hoogtepunt	Nieuw jaar	
Kleurenpoeder	Verbranden	
Symboliseren (symboliseert)	Overwinning	
Vertegenwoordigen (vertegenwoordigt)	Vieren (gevierd)	
Bezinning	Toneelstukken	
	Optochten	
	Nieuwjaarsfeest	
	Lentefeest	

Zelfstandig werken

De leerlingen werken individueel, tenzij u niet genoeg devices of naslagwerken ter beschikking heeft. In dat geval werken de leerlingen samen.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen. Vervolgens bespreekt u de antwoorden klassikaal.

Antwoorden

Opdracht 1

1. Nee, bronnen ter beoordeling van de leerkracht (die kunnen namelijk verschillen).
2. Ja, bronnen ter beoordeling van de leerkracht (die kunnen namelijk verschillen).
3. Volgens de tekst: Het poeder symboliseert de as van het kwade. De kleuren staan voor de kleuren van de lente. De gevonden bronnen zijn ter beoordeling van de leerkracht.
4. Volgens de tekst: Het rode water vertegenwoordigt het bloed van de verslagen kwaadaardige koning. De gevonden bronnen zijn ter beoordeling van de leerkracht.

Opdracht 2

Lentefeest: Het begrip lentefeest heeft twee (2) verschillende betekenissen: 1) feest dat men ter ere van de lente viert en dat, afhankelijk van de cultuur, vaak gepaard gaat met rituelen of symbolen die betrekking hebben op de vruchtbaarheid, een nieuwe bloei e.d. 2) feest dat in of naar aanleiding van de lente wordt georganiseerd (www.esie.nl omdat het woord niet in het van Dale woordenboek voorkomt)

Festival: fes·ti·val (het; o; meervoud: festivals) 1 groot (muziek)feest

Symboliseren: Symboliseren is het koppelen van **objecten** in de werkelijkheid aan representaties van die werkelijkheid of aan getallen. (www.esie.nl omdat het woord niet in het van Dale woordenboek voorkomt)

Nieuwjaarsfeest: feest ter ere van het nieuwe jaar

Onderscheid: on-der-scheid (het; o; meervoud: onderscheiden) 1verschil

1 on-der-schei-den (onderscheidde, heeft onderscheiden) 1 van elkaar scheiden als ongelijksoortig 2 zich onderscheiden in positieve zin opvallen 3 herkennen, waarnemen 4 een prijs, ridderorde, decoratie

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U herhaalt hoe een onderzoek tot stand komt, en hoe een onderzoek eruit kan zien. U geeft kort aan welke stappen de leerling doorloopt om een onderzoek uit te voeren.

Verrijking: Leerlingen die snel zijn met de les kunt u aan het werk zetten door een aantal andere feiten te laten onderzoeken. U kunt zelf bepalen welke feiten dat zijn, of u grijpt terug naar de les over nepnieuws. Hoe kunnen deze leerlingen onderbouwd aangeven of iets nieuws of nepnieuws is?

TERUGKIJKEN

U noteert welke leerlingen nog moeite hebben met de opdrachten. U kunt daarbij gebruikmaken van de evaluatiewijzer. Bij een volgende les Begrijpend lezen besteedt u extra aandacht/biedt u extra ondersteuning aan deze leerlingen.

Tekst

Holi

Wat is het Holi feest?

In maart wordt Holi gevierd. Dit is een lentefeest dat gevierd wordt door afstammelingen van Indiase immigranten. Het wordt ook het kleurenfestival genoemd. Behalve de lente viert Holi ook het nieuwe jaar en de overwinning van het goede boven het kwade. Holi valt altijd tijdens de volle maan.

Wat gebeurt er tijdens het feest?

Een hoogtepunt van het feest is het verbranden van de holika op de avond voor Holi. Holika symboliseert het kwade en de verbranding is de overwinning van het goede op het kwade. De 'pandit' (een hindoestaanse priester) bepaalt op welk uur de stapel aangestoken wordt.

's Avonds tellen de mensen af van tien tot en met nul. Het feest wordt gevierd met traditionele muziek en zang van chautal groepen. Op sommige plaatsen worden ook toneelstukken opgevoerd.

De volgende ochtend krijgen mensen eerst een 'tilak' van as op het voorhoofd. Daarna worden er zakjes met kleurpoeder de lucht ingegooid en mag iedereen elkaar bestrooien met kleurenpoeder. Het poeder symboliseert de as van het kwade. De kleuren staan voor de kleuren van de lente. Ook worden mensen gespetterd met rood water. Het rode water vertegenwoordigt het bloed van een verslagen kwaadardige koning. Tijdens het feest is er ook muziek en zijn er optochten. Na het feest gaat iedereen zich douchen en haren wassen om al het poeder en kleurwater uit te wassen. Vaak duurt het dagenlang voordat poeder helemaal weg is uit je neus, oren en hoofdhuid.

Waar staat Holi voor?

Als **nieuwjaarsfeest** staat het voor een nieuw begin. Je sluit met z'n allen het verleden af voor een nieuwe start. Als **lentefeest** staat het voor **bezinning**. Het is dus een moment om na te denken over het afgelopen jaar en je af te vragen of er dingen zijn die je zou willen veranderen. Door de kleurtjes ziet iedereen er hetzelfde uit en kun je geen onderscheid maken tussen mensen of bevolkingsgroepen.

Beginnen met een **schone lei**, bezinning en eenheid zijn dingen die de meeste mensen aanspreken. Hierdoor is Holi een feest geworden dat niet alleen door hindoestanen gevierd wordt maar door iedereen in Suriname.

De expliciete woorden, themawoorden, in de tekst worden in de kleur **ROOD** aangegeven; De impliciete woorden in de tekst worden in de kleur **BLAUW** aangegeven. De uitdrukkingen in de tekst worden in de kleur **GEEL** aangegeven.

Taal verkennen – Grammatica

TITEL	Bezittelijke voornaamwoorden
BEGINSITUATIE	De leerling is bekend met de persoonlijke voornaamwoorden.
LESDOEL	De leerling kan de bezittelijke voornaamwoorden herkennen en benoemen.
MATERIALEN	Geen
ORGANISATIE	De leerlingen werken in duo's aan de opdrachten.

INTRODUCTIE

U introduceert met een voorbeeldzin naar keuze de bezittelijke voornaamwoorden. Daarna gebruikt u voorbeelden in de klas. Voorbeeld: dit boek is van Lisa. Dit is haar boek.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

Na de introductie legt u de theorie verder uit aan de hand van het leerlingenboek. Bedenk meer voorbeelden (indien nodig) om de leerlingen tegemoet te komen. Leg de nadruk op bezittelijke voornaamwoorden die eigenlijk nooit vervangen kunnen worden door namen van personen. Maar als men dat wel doet, krijgt de naam soms een 's.

Instructie

Na de uitleg neemt u de opdrachten samen met de leerlingen door. De eerste zin wordt samen gedaan en daarna kunnen de leerlingen zelfstandig werken.

Verlengde instructie

Indien nodig.

Zelfstandig werken

De leerlingen voeren de opdrachten uit.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig.

Antwoorden

Opdracht 1

1. Noem de bezittelijke voornaamwoorden op.
mijn, mijne, je, jouw, jouwe, uw, uwe, zijn, zijne, haar, hare, ons, onze, jullie, hun
2. Kruis aan: waar of niet waar
 1. waar
 2. niet waar
 3. niet waar
 4. waar

Opdracht 2

Vul een bezittelijk voornaamwoord in.

1. zijn
2. haar
3. onze
4. hun
5. onze

Opdracht 3

Onderstreep de bezittelijke voornaamwoorden.

Gotong Royong in Lelydorp

Lorenzo woont in Lelydorp. Hij is vanaf **zijn** geboorte hier opgegroeid.

Al **zijn** vrienden wonen ook in de buurt. Met **zijn** vader, moeder en zus, vindt hij het hier geweldig wonen. De hele familie komt vandaag op bezoek. De leden van **hun** organisatie 'Gotong Royong', wat samsam betekent, komen vandaag bij elkaar. Het huis van Rin, **zijn** beste vriend is afgebrand. Nu komen ze als vrijwilligers bij elkaar om te praten hoe ze de familie van Rin kunnen helpen. "**Hun** probleem wordt ons probleem" zeggen de Javanen.

Mijn vader zegt dat iedereen zal helpen om een nieuw huis te bouwen.

De Javanen helpen elkaar in tijd van nood, uit naastenliefde. Rin is blij, **zijn** familie hoeft zich geen zorgen te maken. De burens en de familie brengen **hun** bouwmaterialen mee en gaan aan de slag. Binnen drie maanden staat het huis en Rin is heel blij en dankbaar.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: de leerlingen die nog moeite hebben met de leerstof apart helpen.

Verrijking: de snelle leerlingen geeft u extra oefeningen.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht. U gaat na welke leerlingen het bezittelijke voornaamwoorden kunnen benoemen en noteert welke leerlingen nog begeleiding nodig hebben. Die leerlingen geeft u extra aandacht bij de herhalingsles.

Taal verkennen – Taalgebruik

TITEL	Feedback
BEGINSITUATIE	De leerling: - weet wat feedback is; - kan beperkt feedback geven op een (fictieve) situatie; - weet wat communicatie en interactie is, en weet wie daarbij betrokken zijn.
LESDOEL	De leerling kan: - persoonlijk feedback geven aan iemand op basis van zijn eigen waarneming en gevoel; - een feedbackgesprek voeren met inachtneming van de algemeen geldende sociale en communicatieve vaardigheden.
MATERIALEN ORGANISATIE	Er zijn geen extra materialen nodig om deze les te geven. Er zijn geen organisatorische aanpassingen nodig om deze les te kunnen doen. Pas op het moment dat de leerlingen een gesprek/rollenspel uitvoeren, is het wel raadzaam om de duo's niet te dicht bij elkaar te zetten. U kunt er ook voor kiezen om een aantal gesprekken voor de klas te laten uitspelen door de leerlingen.

INTRODUCTIE

U introduceert het begrip door terug te halen wat er in les 3 van thema 3 behandeld is: feedback. Als u zeker weet dat de leerlingen weten en begrijpen wat het begrip inhoudt, kunt u door met de informatie uit deze les.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U legt de nadruk tijdens deze les op het voeren van een feedbackgesprek. In de vorige les konden leerlingen veilig feedback geven op een fictieve situatie. Nu wordt er van ze verwacht dat ze tijdens deze les in gesprek gaan met een medeleerling. Hoewel de situaties fictief zijn, kan het voor een aantal leerlingen toch confronterend en moeilijk zijn om een feedbackgesprek te voeren. Dit zal voor een deel ook cultuurgebonden zijn.

Leerlingen die van huis uit minder te maken hebben met feedback kunt u ook niet dwingen om nu ineens open en vrij een feedbackgesprek in te gaan. U kunt de leerlingen wel het vertrouwen geven door het feedbackgesprek een keer te laten oefenen. Als bepaalde leerlingen er echt niet uitkomen, kunt u in een meer vertrouwde setting tijdens een verlengde instructie herhalen wat feedback is. In plaats van het onderwerp aan te bieden als productieve vaardigheid kunt u dan de nadruk leggen op begripsmatige kennis.

U legt (nogmaals) het verschil uit tussen positieve en negatieve feedback en wat het doel daarvan is (een verbetering ten opzichte van wat het was).

U legt de regels uit waaraan de gesprekspartners zich moeten houden tijdens het feedbackgesprek.

Instructie

U geeft de leerlingen de instructie om de opdrachten te maken. Samen met een andere leerling die door de leerling wordt vertrouwd, mogen de leerlingen duo's vormen (dat kan best iemand anders zijn dan de persoon naast wie ze zitten). Als er leerlingen zijn die er echt moeite mee hebben om feedback te geven, kunt u hen ook inzetten als notulist of om te observeren wat een duo doet.

Verlengde instructie

Leerlingen die op dit moment er nog niet aan toe zijn om een feedbackgesprek te voeren, kunt u ook op begripmatig niveau (laten) toelichten wat feedback is, waar hij voor dient en wanneer die kan worden ingezet als instrument. U kunt deze leerlingen ook laten kijken hoe andere gesprekken verlopen en hen het gesprek laten samenvatten.

Zelfstandig werken

De leerlingen werken in duo's aan de opdrachten.

FEEDBACK EN INTERACTIE

Tijdens het werken aan de opdrachten loopt u rond en geeft feedback waar nodig.

Antwoorden

Opdracht 1

Ter beoordeling van de leerkracht. U let wel op de gesprekstechniek, en het nakomen van de regels die voor het gesprek gelden. Zonder boos te worden of straf te geven, een aantal leerlingen zal deze opdracht misschien kunnen opvatten als een uitnodiging om het over hele andere zaken te hebben. Probeer deze leerlingen wel zo goed mogelijk te motiveren om het gesprek te voeren, of zet hen anders in om het gesprek van een andere groep te observeren.

Bespreek de opdracht wel na afloop na, en laat leerlingen ervaringen delen met de klas. Vond je het moeilijk, wat dan en waarom? Of was het juist een hele prettige manier van praten?

DIFFERENTIATIE

Herhaling: Waarschijnlijk ontbreekt de tijd om een verrijking aan te bieden aan leerlingen die sneller klaar zijn, omdat u zelf uw handen vol zult hebben bij het observeren van gesprekken. Echter, verrijkingsstof zal niet worden aangeboden. U kunt de leerlingen die het nodig hebben wel een gesprek van een ander laten samenvatten en feedback laten geven op het verloop van dat gesprek.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht en noteert welke leerlingen de stof nog niet goed begrijpen. Die leerlingen geeft u extra aandacht bij de herhalingsles.

TITEL	Hoofd- en bijzaken in een verhaal
BEGINSITUATIE	De leerling kan: - hoofd- en bijzaken in een verhaal onderscheiden; - aan de hand van een verhaal of tekst de W-vragen beantwoorden; - luisterdoelen en strategieën vooraf bepalen aan de hand van een verhaal of tekst.
LESDOEL	De leerling kan in een gesproken tekst de hoofd- en bijzaken onderscheiden.
MATERIALEN	Het kan handig zijn om het schema met de W-vragen uit te printen en klaar te leggen of u laat dit schema overnemen in het schrift.
ORGANISATIE	De leerlingen werken eerst individueel, daarna wordt er klassikaal nabesproken.

VOORBEREIDING

U bereidt de les voor door een verhaal te kiezen dat u wilt voorlezen. Dat kan een bekend verhaal zijn uit een van de thema's in het leerlingenboek, maar u mag daar ook zelf een tekst voor gebruiken die u aanspreekt.

INTRODUCTIE

U vraagt wie nog weet wat de W-vragen zijn. Wat voor relatie hebben de W-vragen met de hoofd- en bijzaken in een verhaal?

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U behandelt de informatie uit het leerlingenboek. Bespreek het schema met de W-vragen en koppel dit aan een luisterstrategie. Laat de leerlingen eventueel terugzoeken welke luisterstrategieën er zijn en laat een strategie bepalen waarmee de W-vragen in een verhaal beantwoord kunnen worden.

Instructie

U geeft de instructie wat er vandaag te gebeuren staat. U leest een tekst voor en de leerlingen beantwoorden de W-vragen om daarmee hoofd- en bijzaken te onderscheiden. U kunt kiezen voor een tekst uit het leerlingenboek, maar u kunt ook kiezen voor een tekst die nog niet bekend is bij de leerlingen. Opdracht 2 is een huiswerkopdracht. U licht deze ook voldoende toe. U kunt er ook voor kiezen om opdracht 2 toe te lichten nadat opdracht 1 gemaakt is.

Zelfstandig werken

De leerlingen maken opdracht 1 en werken opdracht 2 thuis uit.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U geeft feedback op de antwoorden die de leerlingen klassikaal geven.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U herhaalt wat de W-vragen inhouden en relateert dit aan de luisterstrategie die de leerlingen net gebruikt hebben. U geeft de goede antwoorden op de vragen van opdracht 1

Verrijking: Een echte verrijking of verdieping van deze les is er niet, omdat iedere leerling in hetzelfde tempo werkt. Ook de leerlingen die alles goed hebben in de opdracht zijn op hetzelfde moment klaar als de leerlingen die meer moeite hebben.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht en noteert welke leerlingen vlot en boeiend spreken en welke nog meer oefening en begeleiding nodig hebben. Daarbij kunt u gebruikmaken van de evaluatiewijzer.

TITEL	De kenmerken van een instructie
BEGINSITUATIE	- de leerling kan het verschil zien tussen een uitleg en een instructie; - de leerling kan een instructie herkennen aan de lay-out; - de leerling weet wat het woord 'overzichtelijk' betekent; - de leerling kan een instructie opvolgen.
LESDOEL	De leerling: - weet welke informatie belangrijk is in een instructie; - kan een instructie schrijven waarbij hij zelf de lay-out bepaalt.
MATERIALEN	Schrift, pen, potlood, kleurpotloden, stiften.
ORGANISATIE	De leerling maakt opdracht 1 en 2 zelfstandig in het schrift. Ook de lay-out wordt zelf bepaald. Bespreek opdracht 3 duidelijk aan het eind van de les.

INTRODUCTIE

U begint een klassengesprek over het onderwerp: Corona virus/een verschrikkelijk virus. U vraagt naar hun ervaringen met het Corona virus. U vraagt wat ze het vervelendst vonden.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U legt uit dat ze een instructie gaan schrijven voor een leeftijdsgenoot. U legt uit wat een recept is en dat het een soort instructie is. Ze schrijven een recept voor een leuke verjaardag in quarantaine. Dit doen ze zelfstandig en de leerling bepaalt zelf de lay-out.

Instructie

U leest de informatie met de leerlingen. U controleert of ze de volgende woorden begrijpen: recept, quarantaine. Ook controleert u of ze weten dat een recept ook een instructie is. Aan het eind van de les vertelt u dat ze hun lievelingsrecept moeten opschrijven. Ze hoeven alleen de informatie te verzamelen. Dit doen ze thuis met een familielid. Het is huiswerk voor les 168.

Opdracht 2 wordt zelfstandig gemaakt. Het is een optie om elkaars werk na te kijken. De leerlingen kunnen wisselen van schrift.

Verlengde Instructie

U kunt een voorbeeld laten zien van een recept. U kunt voorbeelden geven van benodigdheden voor een verjaardag. U kunt voorbeelden geven van spelletjes, gerechten, versieringen enz.

Zelfstandig werken

De leerling werkt zelfstandig aan opdracht 1 en 2. Opdracht 3 wordt aan het eind van de les besproken. De informatie uit deze les komt later terug.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen.

Antwoorden

Opdracht 1

Eigen antwoord.

Opdracht 2

Eigen antwoord. De leerling controleert de zinnen met de checklist of controleert de instructie van zijn klasgenoot

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U kunt herhalen dat het best moeilijk is om tradities en gewoonten te doorbreken. U vertelt dat het belangrijk is om positief te blijven en altijd een oplossing te bedenken. U herhaalt dat een recept een instructie is. U benadrukt dat ze hun lievelingsrecept mee moeten nemen naar les 168. Deze informatie moeten ze thuis verzamelen.

Verrijking: U kunt de leerling een andere traditie toewijzen dan een verjaardag. Bijvoorbeeld een religieus feest of een nationale feestdag. Misschien bedenkt de leerling zelf een traditie.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht.

TITEL	De tegenwoordige tijd spellen
BEGINSITUATIE	De leerling: – weet wat een werkwoord is; – heeft bewust en onbewust al kennis van het vervoegen; – kent het verschil tussen enkelvoud en meervoud.
LESDOEL	De leerling: - herkent de eerste, tweede en derde persoon enkelvoud; - herkent de eerste, tweede en derde persoon meervoud; - kan werkwoorden vervoegen in de onvoltooid tegenwoordige tijd.
MATERIALEN	Naast de gebruikelijke materialen (schoolbord, krijt, woordenboeken, schriften en pennen) zijn er voor deze les flitskaarten (flashcards), die de leerkracht zelf gemaakt heeft, nodig.
ORGANISATIE	De leerlingen werken individueel, soms in groepen. Soms schrijven ze op het bord. De opwarmer is in een kring.

VOORBEREIDING

De leerkracht gebruikt de werkwoorden uit les 9.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

In de opwarmer eerst een spelspel (spel om te spellen) herhalen.

U legt uit welke 'personen' het rijtje voor vervoegingen kent (ik, jij, hij, wij, jullie, zij). U legt uit wat de onvoltooid tegenwoordige tijd inhoudt: het werkwoord is nog actief.

Mochten er vragen komen of er dan ook een voltooid tegenwoordige tijd bestaat, dan is het antwoord uiteraard 'ja'. U hoeft niet te lang stil te staan bij de VTT, maar u kunt wel vast vertellen dat bij de VTT altijd een van de werkwoorden 'hebben' of 'zijn' gebruikt wordt.

Ik loop = OTT

Ik heb gelopen = VTT

De VTT bestaat dus uit hebben of zijn, en het voltooid deelwoord van het werkwoord.

De actie is dus afgelopen. In les 28 komt dit aan de orde.

Antwoorden

Opdracht 1

De leerlingen luisteren naar de zinnen.

luieren	luiert	luiert	luiert	luieren
beleven	beleef	beleeft	beleeft	beleven
ervaren	ervaar	ervaart	ervaart	ervaren
vertellen	vertel	vertelt	vertelt	vertellen
optillen	til op	tilt op	tilt op	optillen
neerzetten	zet neer	zet neer	zet neer	neerzetten

verhuizen	verhuis	verhuist	verhuist	verhuizen
blazen	blaas	blaast	blaast	blazen
voorlezen	lees voor	leest voor	leest voor	voorlezen
bespotten	bespot	bespot	bespot	bespotten
inschatten	schat in	schat in	schat in	inschatten

Begeleidt de leerling in het ontdekken van de volgende regels:

- 1) bij de eerste persoon enkelvoud (ik) staat de stam.
- 2) bij de tweede en derde persoon enkelvoud (jij en zij/hij) staat er een -t achter de stam.
- 3) in de laatste kolom staat de verbuigingsvorm die we gebruiken bij het meervoud (wij, jullie, die mensen daar/zij).
- 4) wanneer we de -en achter elk werkwoord hebben weg geknabbeld, staat er soms een medeklinker die in de stam verandert.
- 5) de -v- wordt een -f.
- 6) de -z- wordt een -s.
- 7) luister goed naar het werkwoord: als je de -ee- of de -oo- of de -aa- of de -uu- hoort dan schrijf je in de stam ook de klinkertweeling: beleven - beleef, blazen - blaas, dromen - droom, verzuren - verzuur.
- 8) wanneer we de -en achter elk werkwoord hebben weg geknabbeld, staat er soms een medeklinkertweeling (neerzetten -tt, tillen -ll, dekken -kk, lassen -ss).
- 9) omdat een woord nooit met een medeklinkertweeling eindigt, knabbelen we één van de tweeling af (zett -t = zet, till-l = til, dekk-k = dek, lass-s = las).

Opdracht 2

laat de juiste antwoorden op het bord zien.

Let op: Van het werkwoord 'rijden', zijn er twee mogelijkheden voor de (gebiedende wijs) stam: ik rijd, ik rij. (ook bij de vragende vorm 2de persoon enkelvoud: rij jij, rijd jij? De vragende vorm wordt verderop in dit thema behandeld.)

Opdracht 3

- a) douchen
- b) drogen
- c) wassen

Opdracht 4

Flitswoorden

U kiest twaalf werkwoordsvormen uit.

De leerkracht laat een werkwoordsvorm gedurende een flits zien. Tenslotte schrijft de leerkracht op het schoolbord de juiste spelling.

TERUGKIJKEN

Wat heb je geleerd van deze les?

Wat wist je al en kon je tijdens deze les gebruiken?

Wat kun je nog niet goed genoeg en moet je dus meer oefenen?

Taal verkennen – Woordenschat

TITEL	Een schat aan woorden deel 27
BEGINSITUATIE	De leerlingen weten wat alfabetische volgorde inhoudt, ze kunnen woorden in een woordenboek opzoeken en in een apart woordenschrift de aangeboden nieuwe woorden op alfabetische orde rangschikken.
LESDOEL	De leerling kan aan het eind van de les tien voor hem nieuwe woorden herkennen en in een zin gebruiken.
MATERIALEN	(Online) woordenboek of woordenlijst, kaartjes voor het memory-spel, apart woordenschrift.
ORGANISATIE	De leerlingen werken individueel en in groepen.

VOORBEREIDING

De leerkracht start met mondeling overhoren van de tien nieuwe woorden uit les 10. Daarna overhoort U ook de tien woorden uit les 2.

Woordmemory

De leerkracht deelt nu de twintig memorykaarten van les 2 en 10 uit. Deze variant heeft op de achterkant alleen 1) de juiste betekenis en eventueel een tekening staan, niets meer.

INTRODUCTIE

U bekijkt met de leerlingen de emoji's en vraagt ze wat die betekenen. U vertelt dat de emoji's gevoelens uitdrukken. Een ander woord voor gevoelens is emoties. U tekent op het bord een woordparaplu. U schrijft het woord 'emoties' erboven en de genoemde emoties eronder. U laat de leerlingen aanvullen. Vul zelf aan met minder voor de hand liggende emoties, zoals: verlegen, teleurgesteld, jaloers, verrast, in paniek en ongerust. Maar ook bijvoorbeeld positieve emoties: opgewekt, vrolijk, gelukkig en tevreden. Bespreek een aantal emoties aan de hand van eigen ervaringen van de leerlingen. Wanneer waren ze verrast? Hebben ze zich weleens geschaamd? Wanneer was je verlegen? Wanneer waren ze gelukkig?

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

De leerkracht start met het mondeling overhoren van de tien nieuwe woorden uit les 10.

Antwoorden

Opdracht 1

De leerkracht laat op het schoolbord zien wat de volledige woorden zijn.

De tien woorden zijn: strenger, beleefd, apart, cadeautjes, bijzijn, ingepakt, manier, sokken, geld, roman.

Opdracht 2

De alfabetische volgorde is:

apart, beleefd, bijzijn, cadeautjes, geld, ingepakt, manier, roman, sokken, strenger

Opdracht 3

a) betaalmiddel	- Geld
a) bijzonder, afwijkend van wat normaal is	- Apart
b) buurt/ nabijheid	- Bijzijn
c) goede omgangsvormen hebben	- Beleefd
d) hoe je iets doet, wijze	- Manier
e) in papier gewikkeld om de inhoud niet te verklappen	- Ingepakt
f) korte kousen	- Sokken
g) leesboek	- Roman
h) presentjes/ geschenken	- Cadeautjes
i) weinig vrijheid gevend	- Streng

Opdracht 4

apart	- bijvoeglijk naamwoord (iets)
beleefd	- bijvoeglijk naamwoord (ze, mijn ouders)
bijzijn	- zelfstandig naamwoord, het
cadeautjes	- zelfstandig naamwoord, de (want is meervoud)
geld	- zelfstandig naamwoord, het
ingepakt	- werkwoord, inpakken - inpakten
manier	- zelfstandig naamwoord, de
roman	- zelfstandig naamwoord, de
sokken	- zelfstandig naamwoord, de (want is meervoud)
strenger	- bijvoeglijk naamwoord (mijn ouders)

AFSLUITING

Welke woorden had je eerder gezien, maar kende je de betekenis ervan niet? U vraagt de kinderen hier antwoord op te geven.

Het gaat hierbij niet om te meten hoe groot het vocabulaire van iemand is. Waar het wel om gaat, is dat kinderen vertrouwen krijgen in de mogelijkheid om de betekenis van nieuwe woorden op te zoeken, te bevragen bij iemand die dat woord wel kent.

Blijf ze aanmoedigen in hun durf en nieuwsgierigheid. Wijs ze af en toe op de hoeveelheid nieuwe woorden die ze hebben geleerd en kunnen toepassen. Laten ze trots zijn op hun woordenschat dat steeds meer woorden krijgt.

Begrijpend lezen

TITEL Oorzaak en gevolg

VERWACHTINGSVRAGEN

- Wat zijn oorzaken en wat zijn gevolgen?
- Hoe heb je daar zelf mee te maken?

BEGINSITUATIE De leerling kan:

- een tekst kritisch lezen;
- hoofd- en bijzaken onderscheiden.

LESDOEL De leerling kan aan de hand van signaalwoorden oorzaken en gevolgen in een tekst herkennen en met elkaar in verband brengen, en aangeven waar dat betrekking op heeft.

MATERIALEN Er zijn geen extra materialen nodig om de les uit te voeren.

ORGANISATIE Er zijn geen organisatorische aanpassingen nodig om de les uit te voeren

INTRODUCTIE

U introduceert de termen oorzaak en gevolg en vraagt wat de leerlingen daarvan weten. U geeft een voorbeeld dat ook in het leerlingenboek staat om duidelijk te maken wat oorzaak en gevolg is.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Deze les is eigenlijk de introductie op de volgende les, namelijk het kunnen leggen van verbanden tussen gebeurtenissen in een tekst. Door nu te oefenen en duidelijk te maken wat oorzaken en gevolgen kunnen zijn, bereid u de leerlingen als het ware voor op de les die gaat komen.

Informatie

U behandelt de informatie uit het leerlingenboek. Daarbij legt u de nadruk op oorzaken en gevolgen in een tekst en aan welke signaalwoorden de leerlingen kunnen herkennen of er sprake is van oorzaak en gevolg. U kunt daarbij voorbeelden gebruiken uit verschillende teksten, uit het leerlingenboek of andere teksten die misschien duidelijker zijn om dit aan te tonen. Tot slot legt u uit wat het kip en ei dilemma is.

Instructie

U geeft de leerlingen de instructie om de opdrachten uit het boek te maken.

Verlengde instructie

Met de leerlingen die niet helemaal weten wat er bedoeld wordt, kunt u de opdracht samen maken en continue terugkoppelen over wat ze gelezen hebben en of dit een oorzaak of gevolg is.

Impliciete woorden	Expliciete woorden	Uitdrukkingen
Streng(er)	Gewoontes	Met twee woorden praten
Aanspreken (spreek ...aan)	Beleefd	
Apart	Netjes	
Voorkomen	Anders	

Zelfstandig werken

De leerlingen werken individueel.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen. Vervolgens bespreekt u de antwoorden klassikaal.

Antwoorden

Opdracht 1

Oorzaak: de ouders van Humberto zijn geboren in Suriname

Gevolg: de gewoonten van zijn ouders zijn anders dan die van andere kinderen in zijn klas. Ze zijn strenger.

Oorzaak: Andere gewoonten

Gevolg: cadeautjes niet meteen openmaken

Oorzaak: ouders vinden het belangrijk dat Humberto netjes gekleed is

Gevolg: Schoenen uittrekken voordat hij naar binnen gaat, lopen op blote voeten, sokken of slippers.

Oorzaak: de taal is een beetje anders

Gevolg: het gebruik van andere woorden (moni, verhalenboek)

Opdracht 2

Ter beoordeling van de leerkracht, let wel op de manier van omgaan en met elkaar spreken.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U kunt herhalen wat oorzaak en gevolg zijn en hoe deze te herkennen zijn in een tekst. Daarvoor kunt u ook het hoofdstuk over hoofd- en bijzaken erbij nemen. Meestal zijn oorzaak en gevolg hoofdzaken..

Verrijking: Leerlingen voor wie dit misschien te eenvoudig is kunt u ook laten oefenen met een iets moeilijkere tekst. Dat kan een tekst uit het boek zijn, maar dat mag ook een andere tekst zijn natuurlijk.

AFSLUITING

U noteert welke leerlingen nog moeite hebben met de opdrachten. U kunt daarbij gebruikmaken van de evaluatiewijzer. Bij een volgende les Begrijpend lezen besteedt u extra aandacht/biedt u extra ondersteuning aan deze leerlingen.

Opmerking: het is wel belangrijk dat de leerlingen deze les begrijpen om door te kunnen gaan met de volgende les: verbanden leggen.

Tekst

Surinaamse gewoontes en gebruiken

Mijn naam is Humberto. Ik ben 10 jaar. Ik woon in Nederland. Mijn ouders zijn geboren in Suriname. Als Surinamers hebben mijn ouders soms andere gewoontes dan de ouders van mijn Nederlandse vrienden op school.

Mijn ouders zijn bijvoorbeeld strenger. Ze vinden beleefd zijn belangrijk. Ik moet altijd met twee woorden praten. Ik mag niet alleen maar 'Ja' of 'Nee' zeggen. Ik moet 'Ja, mama' of 'Nee, mama' zeggen. Ik spreek mijn ouders met 'u' aan.

Iets wat mijn Nederlandse vrienden heel apart vinden, is dat we bij een verjaardag onze cadeautjes niet openmaken in bijzijn van de gever. We leggen het ingepakt weg en maken het later open. Dat is om te voorkomen dat als we het cadeau niet mooi vinden dat de gever dat merkt aan ons gezicht. Het is dus ook een manier van beleefd zijn.

Mijn ouders vinden het belangrijk dat ik me netjes klee. We moeten verder ook netjes zijn op het huis. Dat betekent dat ik niet naar binnen mag met mijn schoenen aan. Ik moet voor de deur de schoenen waarmee ik op straat heb gelopen, uittrekken. In huis loop ik op blote voeten, op sokken of met mijn slippers aan.

Ook onze taal is een beetje anders. Enkele woorden die Surinamers gebruiken zijn: moni (geld) en verhaalboek (roman). De meeste van deze woorden worden wel door mijn Nederlandse vrienden begrepen.

Ben je weleens in een ander land geweest? Misschien op vakantie of familiebezoek? En heb je een verschil gemerkt tussen jouw gebruiken en die van het land waar je geweest bent?

De expliciete woorden, themawoorden, in de tekst worden in de kleur ROOD aangegeven; De impliciete woorden in de tekst worden in de kleur BLAUW aangegeven. De uitdrukkingen in de tekst worden in de kleur GEEL aangegeven.

Taal verkennen – Grammatica

TITEL	Herhaling: de bijwoordelijke bepaling van plaats en van tijd en de bezittelijke voornaamwoorden.
BEGINSITUATIE	De leerling is al bekend met de zinsdelen: het onderwerp, het gezegde, het lijdend voorwerp, het meewerkend voorwerp, de bijwoordelijke bepaling van plaats en van tijd, de persoonlijke voornaamwoorden en de bezittelijke voornaamwoorden.
LESDOEL	De leerling kan de bijwoordelijke bepaling van plaats en tijd en het bezittelijke voornaamwoord in een zin herkennen en benoemen.
MATERIALEN	Geen
ORGANISATIE	De leerlingen werken in duo's aan de opdrachten.

INTRODUCTIE

U maakt bekend dat deze les een herhalingsles is van de bijwoordelijke bepaling van plaats en van tijd en bezittelijke voornaamwoorden.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

Lees opnieuw de informatie over het meewerkend voorwerp in les 4 van thema 7.

U stelt de volgende vragen:

- *Hoe vind je het onderwerp van een zin?*
- *Hoe vind je het gezegde?*
- *Hoe vind je het lijdend voorwerp?*
- *Hoe vind je het meewerkend voorwerp?*
- *Wat is de bijwoordelijke bepaling in een zin?*
- *Welke vragen stel je om de bijwoordelijke bepaling van plaats en van tijd te vinden.*

Lees opnieuw de informatie over het persoonlijk voornaamwoord in les 12 van thema 7.

U stelt de volgende vragen/geeft de volgende opdrachten:

- *Noem de bezittelijke naamwoorden.*
- *Het bezittelijk naamwoord vertelt iets van een woordsoort. Welke woordsoort is dat?*
- *Wat doe je als je een bezittelijk voornaamwoord toch wil vervangen door een naam?*

Instructie

Na de herhaling van de theorie mogen de leerlingen de opdrachten maken. De leerlingen moeten eerst zelfstandig werken en mogen daarna de antwoorden met elkaar vergelijken.

Verlengde instructie

Zoveel mogelijk de opdrachten zelf proberen te maken.

Zelfstandig werken

De leerlingen voeren de opdrachten uit.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig.

Antwoorden

Opdracht 1

Kruis aan of de bijwoordelijke bepaling van plaats goed of fout is onderstreept.

Als het fout is, schrijf dan wat het moet zijn. Vraag: waar?

	Zin	goed	fout	het moet zijn:
1.	Mijn oma kookt thuis een lekkere pom.		X	thuis
2.	Henny en Arief kamperen in de achter-tuin.	X		
3.	Het is duwen en stoten in de bus		X	in de bus
4.	Papa heeft Ronny op school afgezet.		X	op school
5.	Aan de bar verkopen ze lekkere friet.	X		
6.	Ik zag een leguaan op straat liggen.	X		
7.	De hond klom van schrik in de boom.	X		
8.	Ze hebben een bal in de put gegooit.		X	in de put

Kruis aan of de bijwoordelijke bepaling van tijd goed of fout is onderstreept.

Als het fout is, schrijf dan wat het moet zijn. Vraag: wanneer?

	Zin	goed	fout	het moet zijn:
1.	Gisteren heeft mijn oma pom gemaakt.		X	gisteren
2.	Om 3 uur 's middags hebben ze een vreemde heli-copter gezien.	X		
3.	De les duurt 30 minuten		X	30 minuten
4.	Ik heb heel lang op mijn neef gewacht	X		
5.	Ik heb van het wachten mijn hele middag verloren.		X	mijn hele middag
6.	Vorige maand heb ik mijn paspoort verlengd.	X		

Opdracht 2

Door elkaar. Plaats een rechthoek om de bijwoordelijke bepaling van plaats of tijd.

Sommige zinnen hebben beide.

1. Mijn vriendinnen en ik gaan winkelen **in de stad.** (p)
2. Is het **in Canada** erg koud. (p)
3. Ik zal die avond **nooit meer** vergeten. (t)
4. Maureen koopt Cheese sticks bij **Pizzahut.** (p)
5. In **die tussentijd** heb ik mijn haar geknipt. (t)
6. De koeien **in de stal** waren **gister** onrustig. (p-t)
7. **In de tijd van Coronavirus** moesten de mensen **thuisblijven.** (t-p)
8. De zangers danste heel mooi **op het podium.** (p)
9. We hebben brood gekocht bij **omoe.** (p)
10. **Tijdens het onweer** werd de hond paniekerig. (t)
11. De operatie duurde **drie uren.** (t)
12. We gaan **vandaag** lekker zwemmen **in Colakreek.** (t-p)
13. **Vandaag** zitten we lekker op **de bank** naar films te kijken. (t-p)

Opdracht 3

Vul de juiste bezittelijk naamwoord in.

1. Tante tikte me op **mijn** schouders.
2. Zij gooide het potlood en het kwam bijna in **zijn** oog.
3. Wij hebben **onze** pennen nodig om te schrijven. Heb jij de **jouwe**?
4. Ik werk op **mijn** computer. Hij werkt op de **zijne**.
5. Ze heeft **haar** haar laten blonderen, hij ook het **zijne**.
6. Ik zocht naar **mijn** nagellak. De nagellak die daar ligt, is de **mijne**.
7. De kinderen hebben mijn computer daar gelaten.
8. We zijn blij. **Ons** huis is eindelijk verkocht.
9. Ze is boos. De hond heeft **haar** vaas laten vallen.
10. Ze heeft **haar** broer een stukje pompelmoes gegeven.
12. Ik heb geen contact meer met **mijn** beste vriend.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U geeft extra uitleg aan de leerlingen die het nog moeilijk vinden of u laat de snelle leerlingen die hulp bieden.

Verrijking: U geeft extra oefeningen aan de snelle leerlingen.

AFSLUITING

U bespreekt met de leerlingen wat ze nog moeilijk vinden van de herhalingsles en noteert welke leerlingen nog begeleiding nodig hebben.

Taal verkennen – Taalgebruik

TITEL	Boodschappen doen
BEGINSITUATIE	De leerling kan uit eigen ervaring vertellen wat boodschappen doen inhoudt.
LESDOEL	De leerling kan: - uitleggen wat het doel is van een boodschappenlijstje; - een boodschappenlijstje maken, gebaseerd op de behoeften in huis; - vertellen waarom het opruimen van boodschappen het beste FIFO kan gebeuren.
MATERIALEN	De leerling mag een rekenmachine gebruiken om hoeveelheden uit te rekenen. Het is handig om recepten, kookboeken of tijdschriften klaar te leggen. De leerling kan ook, indien mogelijk, het een en ander opzoeken op internet.
ORGANISATIE	Er hoeven geen organisatorische aanpassingen gedaan te worden om de les uit te voeren.

INTRODUCTIE

Tijdens de introductie vraagt u naar de ervaringen van de leerlingen met het doen van boodschappen. Sommige leerlingen zullen dat al eens gedaan hebben, andere leerlingen misschien nog helemaal niet. U kunt er wel van uitgaan dat iedere leerling het begrip kent. U kunt vragen of ze weleens een boodschappenlijstje gezien hebben, en wat daarop kan staan.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

In de informatie in het leerlingenboek staat beschreven wat er op een lijstje moet staan en hoe ze een lijstje kunnen opstellen. Ook het waarom kunt u toelichten (niet te veel kopen of dingen vergeten).

Waar u wel even bij stil kunt staan, is het uitrekenen hoeveel van alles nodig is. 10 kilo kip voor drie (3) mensen in twee (2) dagen lijkt wat veel.

U kunt ervan uitgaan dat een reguliere warme maaltijd per persoon bestaat uit:

- 125 gram vlees, vis of gevogelte
- 100 gram gekookte rijst, cassave, groene banaan of ander zetmeel houdend product
- 100 gram groente of salade

Zeker voor kinderen zijn deze hoeveelheden aan de ruime kant. Volwassenen zullen misschien meer eten (tussen de 400 en 450 gram per persoon).

Een boodschappenlijstje bestaat dus uit producten en hoeveelheden.

U geeft ook het belang aan van het kijken naar een THT of UV-datum.

Ten slotte behandelt u het FIFO-systeem waarbij oude producten voor de nieuwe producten staat. Zowel de datum als FIFO hebben te maken met het voorkomen van bederf en dus het voortijdig weggooien van spullen.

Tot slot neemt u het stappenplan met de leerlingen door, van inventariseren van wat er nodig is tot het opbergen van de gekochte spullen.

Instructie

U geeft de opdracht om opdracht 1 uit te voeren. De leerlingen hebben daarbij de toegang tot de hulpmiddelen zoals beschreven. Leerlingen die er misschien wat moeite mee hebben, mogen eventueel samenwerken aan deze opdracht. U mag een standaardlijstje geven, maar laat de leerlingen eerst zelf logisch nadenken en een format bedenken.

Verlengde instructie

Leerlingen die niet meteen begrijpen wat u bedoelt met deze les kunt u apart nemen en samen met hen vanaf het begin werken aan een boodschappenlijstje. Wat koopt je vader of moeder in de supermarkt? Hoeveel van alles koopt je vader of moeder en waarom zo veel? Maak met hen samen een boodschappenlijstje dat thuis ook gebruikt kan worden.

Zelfstandig werken

De leerlingen werken individueel aan de opdrachten.

FEEDBACK EN INTERACTIE

Tijdens het werken loopt u rond en geeft individueel aanwijzingen.

TITEL	Verschil tussen een mening en feiten
BEGINSITUATIE	De leerling: - kan nepnieuws herkennen en bronnen controleren; - beperkt onderzoek doen naar bronnen; - kan het verschil tussen objectief en subjectief aangeven en verduidelijken.
LESDOEL	De leerling kan meningen en feiten onderscheiden in een gesproken tekst aan de hand van het woordgebruik, signaalwoorden en degene die het uitspreekt (een expert versus een leek).
MATERIALEN	Leg per leerling een setje kaartjes klaar voor de opdracht. Deze vindt u in bijlage 1. U kunt deze kaartjes plastificeren en een andere keer weer gebruiken natuurlijk. Het staat u vrij om meer kaartjes te ontwerpen. U kunt ook rode en groene kaarten klaarleggen. Daarmee kunnen de leerlingen aangeven of het een feit of een mening is (groen = feit, rood = mening) of iets dergelijks.
ORGANISATIE	De leerlingen werken eerst individueel, daarna in duo's en tot slot klassikaal.

VOORBEREIDING

U bereidt de les voor door de kaartjes op tijd klaar te leggen. U kunt ook een scorelijst maken waarop u kunt turven wie welke vragen goed heeft.

INTRODUCTIE

U begint met een aantal leerlingen te vragen hoe ze opdracht 2 van les 15 hebben uitgewerkt.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U begint de les met feiten en meningen. Wat weten de leerlingen daarover? Wat is het verschil? U kunt de bekende begrippen objectief en subjectief aanhalen.

U vertelt dat een mening en een feit niet altijd even makkelijk te herkennen zijn. Meningen worden vaak als feiten gepresenteerd.

U legt uit hoe een feit en een mening kunnen worden herkend door de leerlingen (feit is controleerbaar, een mening niet).

Instructie

U geeft de instructie voor opdracht 1 en deelt de kaartjes uit. U geeft een heldere instructie hoe de leerlingen de feiten en meningen moeten lezen (niet allemaal beginnen met een feit en dan een mening). U geeft aan dat u de score bijhoudt op het bord of op een lijst.

Zelfstandig werken

De leerlingen maken de opdracht individueel.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U geeft directe feedback tijdens het uitvoeren van de quiz.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U herhaalt hoe meningen en feiten van elkaar te onderscheiden zijn. Per kaartje dat voorgelezen wordt, kunt u aangeven waarom het een feit of een mening is of u laat de leerlingen die het goed hebben, dit zelf kort toelichten.

Verrijking: Voor verrijking is deze les weinig tijd. U kunt wel de leerlingen zelf thuis een aantal voorbeelden laten verzamelen van feiten en meningen die als feiten gepresenteerd worden.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht en noteert welke leerlingen vlot en boeiend spreken en welke nog meer oefening en begeleiding nodig hebben. Daarbij kunt u gebruikmaken van de evaluatiewijzer.

Bijlage: kaartjes

U mag zelf ook andere kaartjes erbij maken als u dat nodig vindt.

Feit:
Het eten van fruit is gezond voor je

Mening:
Van het lopen in de regen wordt je ziek

Feit:
Het is altijd wel ergens (bijna) 5 uur 's middags

Mening:
Waterdrinken is altijd ongevaarlijk

Feit:
In de Surinamerivier zwemmen pirengs

Mening:
Je hebt een leuke jurk aan

Feit:
Mensen kunnen allergisch zijn voor wespensteken

Mening:
Manja's zijn lekker

Feit:
Bogota is de hoofdstad van Colombia

Mening:
Alle Surinamers zijn aardig

Feit:
Plastic is milieuvervuilend

Mening:
Als je ziek bent kun je het beste kippensoep eten om beter te worden

TITEL	Een kookboek van de klas
BEGINSITUATIE	De leerling: - kan een instructie schrijven met een globaal schrijfplan; - kan een instructie schrijven waarbij hij zelf de lay-out ontwerpt; - kan positieve gedachten formuleren in moeilijke situaties.
LESDOEL	De leerling: - schrijft een recept met informatie die hij zelf heeft verzameld; - ontwerpt de lay-out van een recept.
MATERIALEN	Schrift, blanco A4'tje, pen, potlood, kleurpotloden, stiften, tijdschriften, scharen, lijm.
ORGANISATIE	U wijst twee leerlingen aan voor het ontwerp van de voor- en achterkant. U heeft een aantal tijdschriften. Hier kunnen ze plaatjes uit knippen of voorbeelden zien van recepten. U heeft voorbeeldrecepten voor leerlingen die thuis geen informatie hebben verzameld. De leerling maakt de opdracht zelfstandig op een apart blaadje (A4). Voor het bundelen van de recepten kunt u: - een map aanschaffen - een lintje aanschaffen - een nietmachine gebruiken De leerling heeft kleurpotloden en stiften.

INTRODUCTIE

U kondigt aan dat ze een kookboek gaan maken. U kunt vertellen wat uw lievelingsgerecht is. U kunt leuke ideeën van de leerlingen verzamelen.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U benadrukt dat ze deel uitmaken van een organisatie en dat ze hun eigen ontwerp kunnen laten zien. Ze gaan met de hele klas 1 product maken. U vertelt dat de titel en de tussenkopjes belangrijk zijn en dat ze moeten opvallen.

Instructie

U laat de leerling de informatie lezen. Vervolgens wijst u een (1) leerling aan die moet uitleggen wat er in de informatie staat. De leerling werkt zelfstandig aan opdracht 1 en 2. U vertelt duidelijk dat ze de vier (4) tussenkopjes moeten laten opvallen door middel van kleurgebruik en opvallende tekens. Ze gebruiken een (1) kant van het A4'tje en vullen de hele bladzijde.

Verlengde instructie

U kunt een voorbeeldrecept geven aan de leerling die geen informatie heeft verzameld. U kunt de vier tussenkopjes samen met de leerling indelen op papier om een begin te maken.

Zelfstandig werken

De leerling werkt zelfstandig aan opdracht 1 en 2.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen.

Antwoorden

Opdracht 1

Eigen antwoord. Het recept voldoet aan de volgende eisen:

- Het recept begint met een titel.
- Het recept heeft vier tussenkopjes.
- De tussenkopjes zijn duidelijk zichtbaar.
- Tussenkopje bereidingswijze: de zin begint met een werkwoord in de gebiedende wijs?
- De stappen worden onder elkaar opgeschreven.
- Er wordt gebruik gemaakt van opvallende tekens.
- De zin begint met een hoofdletter.
- De zin eindigt met een punt.
- Er wordt 1 kant van het A4'tje gebruikt

Opdracht 2

Eigen antwoord. De leerling controleert zijn eigen recept of het recept van zijn klasgenoot.

Let op: afhankelijk van het woordenboek dat gebruikt is, kunnen de antwoorden afwijken.

Opdracht 3

a. 3; b. 2; c. 4; d. 1

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U kunt herhalen dat ze met zijn allen één product hebben gemaakt. U herhaalt dat ze allemaal onderdeel zijn geweest van een organisatie en dat ze een eigen inbreng hebben gehad.

Verrijking: De leerling die als eerste klaar is, kan een inhoudsopgave maken. Ook kunt u de leerling een bepaalde verantwoordelijkheid/taak geven binnen de organisatie (bijvoorbeeld, het verzamelen en bundelen van het kookboek).

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht.

TITEL	Vragende zinnen met 'jij' als onderwerp
BEGINSITUATIE	De leerling: - weet wat het verschil is tussen een mededelende en een vragende zin; - past onbewust al toe dat in een vragende zin met 'jij' als onderwerp de -t achter de stam niet wordt uitgesproken.
LESDOEL	De leerling: - leert wat de werkwoordsvorm in een vragende zin is; - leert dat de 'y' soms klinkt als 'j', soms als 'i' en soms als 'ie'.
.MATERIALEN	Naast de gebruikelijke materialen (schoolbord, krijt, woordenboeken, schriften en pennen) zijn er voor deze les flitskaarten en de lettergreepborden nodig die de leerlingen in de voorgaande lessen hebben gemaakt. Maak vooraf voldoende kaartjes met lettergrep en die u uitdeelt bij de opwarming. Afhankelijk van het aantal groepjes van 4 die u heeft, legt u een setje klaar. Ieder setje is hetzelfde.
ORGANISATIE	De leerlingen werken individueel, soms in groepen. Soms schrijven ze op het bord. De opwarmer is in een kring.

VOORBEREIDING

Afhankelijk van de lettergrepen per kaartje controleert u of de leerlingen ook correcte woorden maken.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U herhaalt wat een vragende zin is, en hoe de leerling een vraag kan herkennen (aan het vraagteken). U herhaalt kort wat het onderwerp van een zin is en hoe het onderwerp gevonden wordt.

Daarna legt u uit wat het verschil is tussen mededelen en vragen, en u legt uit dat bij een vragende zin waarbij 'jij' het onderwerp is de regel stam+t niet opgaat.

Antwoorden

Opdracht 1

werkwoord	jij (mededelend)	(vraag) jij?
openen	jij opent	Open jij?
scheiden	Jij scheidt	Scheid jij?
Kunnen	jij kunt	Kun jij?
Varen	Jij vaart	Vaar jij?
verscheppen	Jij verscheept	Verscheep jij?
Inscheppen	jij scheept in	Scheep jij in?
Scheppen	Jij schept	Schep jij?
Schaden	jij schaadt	Schaad jij?

Opdracht 2

Ter beoordeling van de leerkracht.

Opdracht 3

Flitswoorden

U kiest twaalf werkwoorden uit. Kies woorden die de leerlingen kennen.

U laat een werkwoord gedurende een flits zien.

Nadat de leerlingen de opdracht hebben gemaakt, maken ze een vragende zin met jij als onderwerp per werkwoord.

TERUGKIJKEN

Wat heb je geleerd van deze les? Wat wist je al en kon je tijdens deze les gebruiken?

Wat kun je nog niet goed genoeg en moet je dus meer oefenen?

TITEL	Verbanden leggen
VERWACHTINGSVRAGEN	- Wat zouden verbanden in een tekst kunnen betekenen? - Waarom denk je dat het nodig is om verbanden te kunnen leggen?
BEGINSITUATIE	De leerling kan: - oorzaak en gevolg in een tekst aangeven; - hoofd- en bijzaken onderscheiden in een tekst; - lees strategieën toepassen.
LESDOEL	De leerling kan onderlinge verbanden tussen gebeurtenissen in een tekst herkennen aan de hand van signaalwoorden, en aangeven welk soort verband het betreft.
MATERIALEN	Er zijn geen extra materialen nodig om de les uit te voeren.
ORGANISATIE	Er zijn geen organisatorische aanpassingen nodig om de les uit te voeren.

INTRODUCTIE

Als introductie herhaalt u de belangrijkste informatie uit de les over oorzaak en gevolg, de hoofd- en bijzaken en leesstrategieën.

Vervolgens introduceert u het onderwerp van deze les: het leggen van verbanden. U legt in algemene bewoordingen uit wat een verband is.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Tijdens deze les komen enkele onderwerpen samen, die in vorige lessen afzonderlijk behandeld zijn. U kunt daarom een flink beroep doen op de voorkennis van de leerlingen of deze heractiveren door middel van vragen en antwoorden.

Informatie

U behandelt de stof uit het leerlingenboek over het leggen en ontdekken van onderlinge verbanden in een tekst.

U geeft duidelijk aan wat de signaalwoorden zijn om bepaalde verbanden te ontdekken in een tekst. Daarbij kunt u voorbeelden gebruiken van bestaande teksten.

U geeft de zin en laat de leerling opzoeken welk verband hier bedoeld wordt en aan welk woord hij dat verband ontdekt heeft.

In het schema staat een aantal signaalwoorden maar er zijn er natuurlijk meer. U hoeft ze niet allemaal op te noemen natuurlijk, maar als een leerling een vraag heeft, weet u dat er meer zijn.

Instructie

Als het voor de leerlingen duidelijk is, geeft u de instructie om de opdrachten te maken.

Verlengde istributie

Leerlingen die het nog niet begrijpen, kunt u helpen door samen opdracht 2 te maken.

Laat per alinea aangeven wat de verbanden zijn en koppel dit direct terug. Daarna, als er tijd over is, kunt u opdracht 1 laten maken.

Impliciete woorden	Expliciete woorden	Uitdrukkingen
China	Tradities	
Wensen	Nieuwjaar	
Europa	Viering	
Midden-Oosten	Kerstmis	
India	Tijdstippen	
Noord-Amerika	Chanoeka	
Dankbaarheid	Kaars	
	Holi	
	Vreugde	
	Plezier	
	Kwanzaa	
	Cadeautjes	
	Ramadan	

Zelfstandig werken

De leerlingen werken individueel aan de opdracht, maar mogen als dat nodig is fluisterend overleggen met elkaar.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen. Vervolgens bespreekt u de antwoorden klassikaal.

Antwoorden

Opdracht 1

Ter beoordeling van de leerkracht. Iedere leerling zal andere voorbeeldzinnen noemen.

Opdracht 2

Alle alinea's gaan over verschillende feesten. Het is een opsomming van verschillende feesten.

Alinea 1:

Signaalwoord: ook.

Verband: Dit is een opsomming wat de mensen in China allemaal doen tijdens nieuwjaar.

Alinea 2:

Signaalwoord: maar

Verband: een tegenstelling, want mensen kunnen kerst op 25 december vieren of op een andere dag.

Alinea 3:

Signaalwoord: geen

Verband: een plaats, uit de tekst blijkt dat mensen het feest thuis vieren

Alinea 4:

Signaalwoord: tijdens

Verband: opsomming wat mensen allemaal doen

Alinea 5:

Signaalwoord: tijdens
 Verband: opsomming wat de mensen allemaal doen
 Signaalwoord: elke avond
 Verband: chronologische volgorde

Alinea 6:
 Signaalwoord: tijdens
 Verband: opsomming wat mensen doen

Opdracht 3

Maaltijden: maal·tijd (de; m; meervoud: maaltijden) 12maal
 Viering: vie·ring (de; v; meervoud: vieringen) 1 het vieren: de kerstviering

Geschenken: ge·schenk (het; o; meervoud: geschenken) 1 iets dat je van een ander krijgt of aan een ander geeft, bv. als blijk van genegenheid; = cadeau: een geschenk uit de hemel een onverwachte meevaller.

Kerstboom: kerst·boom (de; m; meervoud: kerstbomen) 1 versierde spar waarbij kerstfeest wordt gevierd.

Midden-Oosten: Mid·den·Oos·ten (het; o) 1 de landen gelegen tussen de oostkust van de Middellandse Zee en de Arabische Zee.

Opmerking: voor deze omschrijvingen is www.vandale.nl geraadpleegd. Het kan zijn dat andere woordenboeken een andere omschrijving geven.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U herhaalt de signaalwoorden waaraan onderlinge verbanden herkend kunnen worden.

Verrijking: U kunt een verhaal nemen uit het leerlingenboek en de leerlingen daarin de verschillende verbanden laten ontdekken.

TERUGKIJKEN

U noteert welke leerlingen nog moeite hebben met de opdrachten. U kunt daarbij gebruikmaken van de evaluatiewijzer. Bij een volgende les Begrijpend lezen besteedt u extra aandacht/biedt u extra ondersteuning aan deze leerlingen.

Wereldtradities

Mensen over de hele wereld hebben gemeenschappelijke tradities. Tradities zijn de speciale manieren waarop mensen iets doen. Deze tradities houden maaltijden, muziek en verhalen in. Maar ook kleding, religie en humor.

Chinees Nieuwjaar

De viering begon in China. Op het Chinees Nieuwjaar wordt de komst van de lente gevierd. De mensen kijken dan naar een kleurrijke Leeuwendans. Mensen wensen daarna elkaar veel succes en geven geschenken aan elkaar. Ze gebruiken ook harde geluiden zoals vuurwerk om pech weg te jagen.

Kerstmis

De viering van kerst begon in Europa. Kerstmis kan op verschillende tijdstippen worden gevierd, maar de meeste mensen vieren op 25 december de geboorte van Christus. Veel mensen plaatsen een boom in hun huis. Ze versieren de boom met kleurrijke lichten, zingen liedjes en geven geschenken aan familie en vrienden.

Chanoeka

De viering van Chanoeka begon in het Midden-Oosten. Chanoeka duurt acht nachten. Mensen steken elke avond een kaars aan in een houder genaamd 'menora'. Tijdens Chanoeka zingen mensen liedjes en eten met familie en vrienden. Ze krijgen kleine geschenken en geld om met anderen te delen.

Holi

De viering van Holi begon in India. Tijdens Holi vieren mensen het einde van de winter en de komst van de lente. Mensen zingen en dansen. Ze bespuiten familie en vrienden met kleurrijke poeders en water. Het is een tijd van vreugde en plezier.

Kwanzaa

De viering van Kwanzaa begon in Noord-Amerika. Het is een belangrijke tijd van het jaar voor vrienden en familie. Kwanzaa duurt zeven dagen. Elke avond steken mensen een kaars aan. Die gaat in een houder die 'kinara' wordt genoemd. Er komen zeven kaarsen in de 'kinara', één voor elke nacht van Kwanzaa. Tijdens Kwanzaa vieren mensen feest door samen te eten en elkaar cadeautjes te geven. Een mat met groenten wordt in huis gezet. Mensen vertellen traditionele verhalen in gezelschap van familie en vrienden.

Ramadan

De viering Ramadan begon in het Midden-Oosten. Het duurt een maand. Tijdens de ramadan eten veel mensen voordat de zon opkomt en nadat de zon onder is gegaan. Het is een tijd voor dankbaarheid, ook om na te denken over de medemens en leuke dingen voor anderen te doen.

De expliciete woorden, themawoorden, in de tekst worden in de kleur ROOD aangegeven; De impliciete woorden in de tekst worden in de kleur BLAUW aangegeven.

TITEL	Voltooid tegenwoordige tijd
BEGINSITUATIE	De leerling: – weet wat de onvoltooid tegenwoordige tijd is (les 18); – kent het verschil tussen enkelvoud en meervoud.
LESDOEL	De leerling kan werkwoorden in de voltooid tegenwoordige tijd vervoegen.
MATERIALEN	Naast de gebruikelijke materialen (schoolbord, krijt, woordenboeken, schriften en pennen) zijn er voor deze les flitskaarten (flashcards), die de leerkracht zelf gemaakt heeft, nodig en de lettergreepborden.
ORGANISATIE	De leerlingen werken individueel, soms in groepen.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

legt uit wat de voltooid tegenwoordige tijd is en wat het verschil is met de onvoltooid tegenwoordige tijd. Daarbij legt u de nadruk op de hulpwerkwoorden hebben en zijn.

Wellicht is het handig om het ezelsbruggetje van Fokschaap Texje ('t Kofschip Taxiëetje) te herhalen om te kunnen bepalen of het voltooid deelwoord van een zwak werkwoord met een D of een T geschreven moet worden.

Samen met de leerlingen kunt u de voorbeelden 'lopen' en 'komen' doornemen en uitleggen wat er gebeurt met de vervoegingen in de VTT.

Antwoorden

Opdracht 1

werkwoord	onvoltooid tegenwoordige tijd derde persoon enkelvoud	voltooid tegenwoordige tijd derde persoon enkelvoud
schitteren	schittert	heeft geschitterd
Reizen	reist	heeft gereisd
Rijzen	rijst	is gerezen
skaten	skate	heeft geskatet
Waterskiën	waterskiet	heeft gewaterskied
Wegwerpen	werpt weg	heeft weggeworpen
zakken	zakt	is gezakt
Zuigen	zuigt	heeft gezogen
Zweten	zweet	heeft gezweet
Weten	weet	heeft geweten
bedenken	bedenkt	heeft bedacht

Opdracht 2

- Heb gelopen
- Heb gezwommen
- Heb gegeten
- Heb bereid
- Heb toegezegd
- Heb afgemaakt (is afgemaakt mag ook, al heeft dat een andere betekenis) dood!
- Heb opgesomd
- Heb gegeven
- Heb gespeeld
- Heb schoongemaakt

Opdracht 3

Persoon	WW OVT Scheppen	WW VVT Scheppen	WW OVT Tikken	WW VVT Tikken	WW OVT Bellen	WW VVT Bellen
Ik	Schep	Heb geschapen	Tik	Heb getikt	Bel	Ben of heb gebeld
Jij	Schept	Hebt geschapen	Tikt	Hebt getikt	Belt	Bent of hebt gebeld
Hij	Schept	Heeft geschapen	Tikt	Heeft getikt	Belt	Is of heeft gebeld
Wij	Scheppen	Hebben geschapen	Tikken	Hebben getikt	Bellen	Is of heeft gebeld
Jullie	Scheppen	Hebben geschapen	Tikken	Hebben getikt	Bellen	Zijn of hebben gebeld
Zij	Scheppen	Hebben geschapen	Tikken	Hebben getikt	Bellen	Zijn of hebben gebeld

Persoon	WW OVT Zitten	WW VVT Zitten	WW OVT Hebben	WW VVT Hebben	WW OVT Zijn	WW VVT Zijn
Ik	Zit	Heb gezeten	Heb	Heb gehad	Ben	Ben geweest
Jij	Zit	Hebt gezeten	Hebt	Hebt gehad	Bent	Bent geweest
Hij	Zit	Heeft gezeten	Heeft	Heeft gehad	Is	Is geweest
Wij	Zitten	Hebben gezeten	Hebben	Hebben gehad	Zijn	Zijn geweest
Jullie	Zitten	Hebben gezeten	Hebben	Hebben gehad	Zijn	Zijn geweest
Zij	Zitten	Hebben gezeten	Hebben	Hebben gehad	Zijn	Zijn geweest

FEEDBACK EN INTERACTIE

Wat heb je geleerd van deze les? Wat wist je al en kon je tijdens deze les gebruiken? Wat kun je nog niet goed genoeg en moet je dus meer oefenen?

Taal verkennen – Woordenschat

TITEL	Een schat aan woorden deel 28
BEGINSITUATIE	De leerlingen weten wat alfabetische volgorde inhoudt, ze kunnen woorden in een woordenboek opzoeken en in een apart woordenschrift de aangeboden nieuwe woorden op alfabetische orde rangschikken.
LESDOEL	De leerling kan: - aan het eind van de les tien voor hem nieuwe woorden herkennen en in een zin gebruiken; - het koppelteken herkennen en gebruiken
MATERIALEN	(Online) woordenboek of woordenlijst, kaartjes voor het memory-spel, apart woordenschrift
ORGANISATIE	De leerlingen werken individueel en in groepen.

VOORBEREIDING

kiest zelf een aantal bekende woorden waarbij afwisselend wel of niet een koppelteken gebruikt wordt.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U legt uit wat het koppelteken is en wanneer een koppelteken gebruikt wordt. Deze les is eigenlijk een voorloper op leerjaar 7, maar omdat in deze les een aantal aardrijkskundige namen genoemd worden, is het zinvol om even stil te staan bij het koppelteken.

Antwoorden

Opdracht 1

De tien woorden zijn: kleurrijke, pech, tijdstippen, kerstboom, Chanoeka, Midden-Oosten, houder, spuiten, Noord-Amerika (met tussenstreepje), dankbaarheid.

Opdracht 2

Op alfabetische volgorde:

Chanoeka

Dankbaarheid

Houder

Kerstboom

Kleurrijke

Midden-Oosten

Noord-Amerika (met koppelteken)

Pech

Spuiten

Tijdstippen

Opdracht 3

- Bestaande uit veel verschillende kleuren
- De USA en Canada samen
- Een bepaalde tijd
- Ergens dankbaar voor zijn

- Kleurrijk
- Noord-Amerika
- Tijdstip
- Dankbaarheid

e) Het Joodse lichtfeest, het betekent de plechtige in gebruik neming	- Chanoeka
f) Iets natmaken met een dunne straal	- Spuiten
g) Landen in Zuidwest-Azië en delen van Noord-Afrika	- Midden-Oosten
h) Ongeluk, tegenslag, tegenovergestelde van geluk	- Pech
i) Voor Kerstmis versierde namaakboom of omgehakte echte boom	- Kerstboom
j) Voorwerp om iets vast te houden	- Houder

U laat op het schoolbord de juiste koppeling zien.

Opdracht 4

Chanoeka	- zelfstandig naamwoord, géén lidwoord/het chanoeka feest
Dankbaarheid	- bijvoeglijk naamwoord, voorbeeld ter beoordeling
Houder	- zelfstandig naamwoord, de
Kerstboom	- zelfstandig naamwoord, de
Kleurrijke	- bijvoeglijk naamwoord, ter beoordeling
Midden-Oosten	- zelfstandig naamwoord, het
Noord-Amerika (met tussenstreepje)	- zelfstandig naamwoord, géén lidwoord
Pech	- zelfstandig naamwoord, de
Spuiten	- werkwoord, spuit en heb gespoten
Tijdstippen	- zelfstandig naamwoord, de (want is meervoud)

Opdracht 5

Midden-Oosten

Noord-Amerika

TERUGKIJKEN

Welke woorden kende je al?

De leerkracht vraagt de kinderen hier antwoord op te geven.

Het gaat hierbij niet om te meten hoe groot het vocabulaire van iemand is. Waar het wel om gaat, is dat kinderen vertrouwen krijgen in de mogelijkheid om de betekenis van nieuw woord op te zoeken, te mogen bevragen bij iemand die dat woord wel kent.

Blijf ze aanmoedigen in hun durf en nieuwsgierigheid. Wijs ze af en toe op de hoeveelheid nieuwe woorden die ze hebben geleerd en kunnen toepassen. Laat ze trots zijn op hun woordenschat en dat ze steeds meer woorden krijgt.

Spreeken en luisteren

TITEL	Beeldspraak
BEGINSITUATIE	De leerling: – kent een aantal uitdrukkingen en gezegdes; – kan aangeven wanneer iets letterlijk bedoeld wordt en wanneer niet.
LESDOEL	De leerling kan: - beeldspraak herkennen in een gesproken tekst en uitleggen wat er bedoeld wordt.
MATERIALEN	Er zijn geen extra materialen nodig om de les te kunnen uitvoeren.
ORGANISATIE	De leerlingen werken eerst individueel, daarna wordt alles klassikaal nabesproken.

VOORBEREIDING

Er zijn geen extra voorbereidingen nodig om deze les uit te voeren.

INTRODUCTIE

Wat zou het woord beeldspraak kunnen betekenen? Beeld en spraak zijn twee woorden, daarmee kunt u de leerlingen zelf de link laten leggen met het woord beeldspraak.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U behandelt de informatie uit het leerlingenboek: Wat is een vergelijking en wat is een metafoor? Er zijn nog andere vormen van beeldspraak die niet tijdens deze les behandeld worden, maar als een leerling erom vraagt kunt u dit eventueel kort toelichten tijdens de verrijking.

U licht het begrip beeldspraak toe aan de hand van een aantal voorbeelden. Deze staan in het leerlingenboek, maar u mag ook zelf voorbeelden gebruiken als u deze beter vindt passen.

Instructie

U geeft de instructie om de opdracht te maken. U kunt ervoor kiezen om de zinnen voor te lezen of om de leerlingen de zinnen zelf te laten lezen bij opdracht 1.

Zelfstandig werken

De leerlingen maken de opdrachten 1 en 2.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond en ondersteunt waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U herhaalt wat beeldspraak is, wanneer beeldspraak gebruikt wordt en hoe deze te herkennen is in een tekst.

Verrijking: Leerlingen die snel zijn, kunt u ook andere vormen van beeldspraak laten onderzoeken op internet.

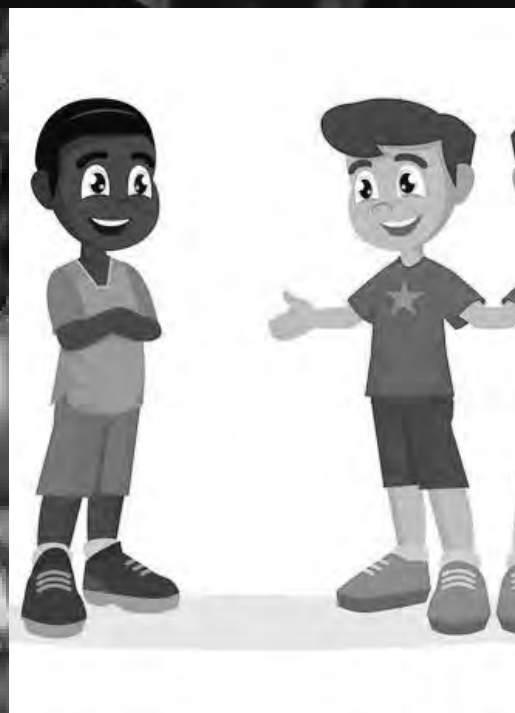
AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht en noteert welke leerlingen vlot en boeiend spreken en welke nog meer oefening en begeleiding nodig hebben. Daarbij kunt u gebruikmaken van de evaluatiewijzer.

THEMA

8

Gezond blijven

Introductieles

BEGINSITUATIE	Over het nieuwe thema heeft de leerling zijn/haar eigen voorkennis.
LESDOEL	De leerling: - krijgt inzicht in de aspecten van het nieuwe thema; - krijgt inzicht in de relatie tussen vakken en onderwerpen.
MATERIALEN	Er zijn geen extra materialen nodig om deze les uit te voeren.
ORGANISATIE	De leerlingen werken individueel.

INTRODUCTIE

U introduceert het thema door te vragen wat gezondheid eigenlijk betekent. Hebben de leerlingen met Natuuronderwijs al eens te maken gehad met gezondheid? Wat doen leerlingen zelf om gezond te blijven?

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

Het thema 'Gezond blijven' is een thema dat bestaat uit 34 lessen in verschillende domeinen.

Er staat een klein stukje introductie in het leerlingenboek, dit kunt u gebruiken als kader bij het toelichten van het begrip gezondheid.

Instructie

U geeft de instructie om de opdrachten te maken.

Verlengde instructie

Er is geen echte verlengde instructie bij deze les. Leerlingen die het verband niet zien met natuuronderwijs kunt u daarop wijzen.

Zelfstandig werken

De leerlingen voeren de opdrachten individueel uit.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om waar nodig te ondersteunen.

Antwoorden

Opdracht 1

1. Natuuronderwijs. Hoe dat helpt, is per leerling verschillend. U kunt er wel van uitgaan dat de leerling enige inhoudelijke voorkennis heeft over het thema.

Opdracht 2

1. Per leerling verschillend
2. Per leerling verschillend

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht door te vragen wie er zin heeft om met dit thema te werken en waarom wel of waarom niet.

TITEL	Een schat aan woorden deel 29
BEGINSITUATIE	kan teksten begrijpend lezen - kent het alfabet; - kan een woordenboek gebruiken; - heeft al een woordenschatschrift.
LESDOEL	De leerling: - kent aan het eind van de les tien voor hem nieuwe woorden en kan die in een zin gebruiken; - kent van sommige woorden het antoniem.
MATERIALEN	Woordenboeken (al dan niet online), woordkaartjes, een woordenschatschrift
ORGANISATIE	De leerlingen werken in individueel en in duo's.

VOORBEREIDING

De leerlingen staan in een kring, met de neus naar binnen gekeerd. In het midden staat de leerkracht, die zegt de naam van een leerling en geeft hem een woord. De leerling maakt een zin met dat woord. U geeft, indien mogelijk, iedere leerling een beurt. De leerkracht kiest woorden uit thema 6 en 7. Die staan hieronder:

Thema 6

antwoordapparaat
antwoorden
apenstaartje (@)
begrijpen
bellen (gebeld)
berichten
brief
communicatie
communiceren
computer
contact
domein
doorbrengen

e-mail
excuses
extrovert (extravert)
futuristisch
gedocumenteerd (documenteren)
gewoon
historici
huistelefoon
informatie
interpunctie
introvert
Latijn
melden
mobiele telefoon
onderbreken
persoonlijkheid
praten
respectvol
schreeuwen
stil (zijn)
symbool
temperament
toetsenbord
verzenden
vragen
zelfstandig werken

Thema 7

Afstammelingen, apert, beleefd, besproeid, bezinning, bijzijn, blootsvoets, cadeau, Chanoeka, eenheid, familiedag, filmavond, gewoontes, herinneringen, Holi, houder, immigranten, ingepakt, kwaadaardige, Kwanzaa, kerstboom, lei, lentefeest, manier, medemens, Midden-Oosten, op te voeren, opblijven, pech, pyjama, Ramadan, roman, strenger, tellen af, tijdstippen, tradities, uitslapen, vertegenwoordigt, voorouders, voortzetten.

Het kan gebeuren dat een leerling geen zin kan zeggen. De leerkracht kan dan aanbieden dat de leerling in dat geval de zin maakt: "De leerkracht vraagt me een zin te maken met [het opgegeven woord], maar ik moet de betekenis van dit woord eerst goed begrijpen" of iets dergelijks.

De leerkracht bepaalt hoe lang dit spel duurt.

Antwoorden

Opdracht 1

De tien woorden zijn:

actief
aquarium
energie
favoriete
humeur
oversla
rennen
verdrietig
volleybal
ziektekiemen

Opdracht 2

De leerkracht laat op het bord de juiste volgorde zien.

Opdracht 3

- bacterie of virus die/dat je ziek kan maken - ziektekiemen
- bedroefd, treurig, het tegenovergestelde van blij - verdrietig
- glazen bak met water voor waterdieren en waterplanten - aquarium
- handelend, bedrijvig, bezig met iets - actief
- kracht waarmee je iets doet - energie
- meest geliefd - favoriete
- hardlopen - rennen
- niet doen – oversla (overslaan)
- sport waarbij een team de bal over een net slaat met de handen - volleybal
- stemming, hoe je je voelt - humeur

De leerkracht laat op het bord de juiste koppeling zien.

Opdracht 4

U loopt rond om hier en daar te helpen en bij te sturen.

TERUGKIJKEN

Welke woorden waren nieuw voor je?

Welke woorden had je eerder gezien, maar je kende de betekenis ervan niet?

U vraagt de leerlingen hier antwoord op te geven.

Het gaat hierbij niet om te meten hoe groot het vocabulaire van iemand is. De functie is dat leerlingen vertrouwen krijgen in de mogelijkheid om de betekenis van nieuwe woorden op te zoeken, vrij te vragen aan iemand die dat woord wel kent.

Blijf aanmoedigen in hun durf en nieuwsgierigheid. Wijs ze af en toe op de hoeveelheid nieuwe woorden die ze hebben geleerd en nu kunnen toepassen. Laat hen trots zijn op hun woordenschat en het schrift dat steeds voller wordt.

TITEL	Tekstbegrip
VERWACHTINGSVRAGEN	
	Wat doe je zelf om een tekst te begrijpen? Welke kennis en vaardigheden denk je nodig te hebben om een tekst te kunnen begrijpen?
BEGINSITUATIE	De leerling kan: - leesstrategieën toepassen; - de bedoeling van de schrijver herkennen in een tekst; - een tekst in chronologische volgorde zetten; - oorzaak en gevolg in een tekst herkennen; - onderzoeken of feiten juist zijn.
LESDOEL	De leerling kan de verschillende niveaus van tekstbegrip herkennen en relevante vragen stellen per niveau van tekstbegrip.
MATERIALEN	Er zijn geen extra materialen nodig om de les te kunnen uitvoeren. Wellicht een aantal tablets waarop de leerlingen het een en ander kunnen opzoeken als ze daar in de opdracht aan toe zijn en beschikbaar. Als u drie (3) of vier (4) tablets klaar heeft staan, zullen die waarschijnlijk wel genoeg zijn.
ORGANISATIE	Er hoeven geen organisatorische aanpassingen gedaan te worden om deze les uit te voeren.

INTRODUCTIE

U introduceert de les door de verwachtingsvragen te stellen. Wat kun je allemaal doen om een tekst of een verhaal te begrijpen?

Waarschijnlijk komen daar niet meteen de goede antwoorden op en krijgt u antwoorden terug als 'goed lezen', 'woorden opzoeken' of 'aantekeningen maken'. Dat zijn ook goede antwoorden en van daaruit kunt u het gesprek gaan sturen. Weet je nog wat leesstrategieën zijn en hoe je deze kunt herkennen? Wat zal een leesstrategie te maken kunnen hebben met het begrijpen van een tekst?

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U herhaalt kort de informatie uit les 3 van thema 4 (de bedoeling van de schrijver) en les 3 van thema 2 (leesstrategieën).

Als dit weer helder is, behandelt u de vier (4) soorten begrippen zoals die in het leerlingenboek zijn beschreven (letterlijk begrip, afgeleid begrip, oordelend begrip en ordenend begrip).

Dit kan wat lastig zijn omdat leerlingen misschien gewend zijn de tekst op een manier te lezen en te begrijpen. In dat geval kunt u voorbeelden geven van de vragen die gesteld worden per soort begrip. Omdat deze les vooral bestaat uit lezen en vragen beantwoorden, (en een aantal dingen opzoeken) kunt u de informatie relatief kort houden.

Instructie

U geeft de leerlingen de instructie om de opdrachten te maken.

Verlengde instructie

Leerlingen die niet helemaal begrijpen wat de informatie inhoudt, kunt u aan de hand van de tekst en opdracht 1 duidelijk maken wat de verschillende vormen van tekstbegrip zijn.

Impliciete woorden	Expliciete woorden	Uitdrukkingen
Voelen (voel)	Gezond	
Humeur	Actief	
Energie	Bewegen	
Ontbijt	Sporten	
Lunch	Handen wassen	
Groenten		
Schoonhouden		
Ziektekiemen		
Rust		

Zelfstandig werken

De leerlingen werken individueel, al is het ook mogelijk om bij de zoekopdracht samen te werken op een device.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen. Vervolgens bespreekt u de antwoorden klassikaal.

Antwoorden

Opdracht 1

Letterlijk begrip

Gezond zijn en gezond blijven.

Oorzaak: gezond zijn.

Gevolg: beter humeur en meer energie.

Oorzaak: ik ben actief.

Gevolgen: ik ren, zwem en fiets.

Oorzaak: genoeg en gezond eten.

Gevolg: dat geef me energie.

Oorzaak: Ik sla het ontbijt over.

Gevolg: ik voel me niet lekker.

Oorzaak: Ik ben in de groei.

Gevolg: ik heb 11 tot 12 uur slaap nodig.

Oorzaak: Ik hou mijn lichaam schoon om gezond te blijven.

Gevolg: ik ga elke dag baden.

Oorzaak: douchen en handenwassen.
 Gevolg: er komen geen ziektekiemen in mijn lichaam.

Oorzaak: ik lach.
 Gevolg: ik voel me blij.

Oorzaak: Ik heb rust nodig.
 Gevolg: ik kijk naar de vissen in mijn aquarium of stel me voor dat ik op het water drijf in de Colakreek.

Afgeleid begrip

Hij krijgt gaatjes en een slecht gebit.
 Hij wordt rustig in zijn hoofd als hij zich dit voorstelt

Oordelend begrip

Ter beoordeling van de docent. Vraag naar de redenen, waarom de leerling dat denkt.
 Hij moet het kunnen onderbouwen met delen uit de tekst.
 Ter beoordeling van de leerkracht. Mogelijke uitkomsten kunnen zijn:
 Je voelt je slechter.
 Je conditie gaat achteruit.
 Je wordt dik.
 Je gebit bederft.
 Je bloeddruk gaat omhoog.
 Overige antwoorden ter beoordeling van de leerkracht. De leerling moet wel de bronnen kunnen laten zien.

Ordenend lezen

Gezond
 Actief
 Bewegen
 Wassen
 Douchen
 Sporten
 Energie
 Slapen
 Tandepoetsen
 Lachen
 Overige antwoorden ter beoordeling van de leerkracht

Opdracht 2

Ziektekiemen: ziek·te·kiem (de; v(m); meervoud: ziektekiemen) 1 micro-organisme dat een ziekte veroorzaakt.

Energie: ener-gie (de; v) 1 (natuurkunde) vermogen om arbeid (2) te verrichten:

kernenergie, windenergie, zonne-energie 2 volhardende geestkracht; = veerkracht

Ontbijt: ont·bijt (het; o; meervoud: ontbijten) 1 eerste maaltijd van de dag ont·bij·ten (ontbeet, heeft ontbeten) 1 het ontbijt gebruiken.

Maaltijd: maal, eten.

Tropisch: tro·pisch (bijvoeglijk naamwoord, bijwoord) 1 tot de tropen behorend, daar te vinden: tropische hitte 2 zeer warm: een tropische dag met een temperatuur boven de 30°

Opmerking: voor deze omschrijvingen is www.vandale.nl gebruikt. Andere woorden boeken zullen wellicht een ander resultaat geven.

De omschrijving die de leerling geeft, is in eigen woorden. Controleer steekproefsgewijs of de omschrijving overeenkomt en de essentie weergeeft.

TERUGKIJKEN

U bespreekt de terugkijkopdracht met de leerlingen.

U noteert welke leerlingen nog moeite hebben met de opdrachten. U kunt daarbij gebruikmaken van de evaluatiewijzer. Bij een volgende les Begrijpend lezen besteedt u extra aandacht/biedt u extra ondersteuning aan deze leerlingen

Tekst

Mijn gezondheid

Het is belangrijk om gezond te zijn. Als ik gezond ben, voel ik me goed. Ik heb een beter humeur en ik heb meer energie.

Iedereen moet proberen om gezond blijven. Maar hoe doe ik dat?

Dat zal ik je vertellen. Door actief te zijn, beweegt mijn lichaam. Dat doe ik door te rennen, zwemen en fietsen. Met mijn grote broer maak ik graag lange wandelingen, samen met onze hond, Alyssa. Sporten vind ik leuk en volleybal is mijn favoriete spel. Natuurlijk hou ik ook van televisiekijken, maar ik kijk er geen uren naar. Ik ben dol op computerspellen, maar ik speel ze het niet urenlang. Want dat is niet goed voor me. Dat merk ik ook. Als ik te lang voor een beeldscherm zit, krijg ik hoofdpijn en gaan mijn ogen tranen.

Genoeg en gezond eten geeft me energie. Als ik het ontbijt oversla, voel ik me niet zo lekker. We moeten goed ontbijten. Mensen zeggen dat dit de belangrijkste maaltijd van de dag is. Op school eet ik het brood dat mijn vader voor me gemaakt heeft. Ik eet ook een stevige, warme lunch als ik uit school kom met lekker veel verse groenten uit onze eigen tuin. We krijgen thuis veel verse groenten en fruit te eten. Ik drink water en gezonde drankjes zoals kokoswater en vruchtensap. Op schooldagen ga ik vroeg naar bed en ik sta op schooldagen ook vroeg op. Mijn vader zegt dat ik elke dag 11 tot 12 uur slaap nodig heb. Dat is, omdat ik in de groei ben.

Verder houd ik mijn lichaam schoon om gezond te blijven. Ik ga elke dag twee keer in bad of onder de douche. Ik was mijn handen voor het eten en nadat ik naar het toilet ben geweest. Douchen en mijn handen wassen zorgt ervoor dat er geen ziektekiemen in mijn lichaam komen. Ik poets ook driemaal per dag mijn tanden. Tanden poetsen doodt ziektekiemen die gaatjes veroorzaken.

Soms voel ik me blij en soms ben ik verdrietig. Door te lachen voel ik me beter. Als ik verdrietig ben, voel ik me beter als ik erover praat met mijn broer Raymond, mama of papa. Soms heb ik rust nodig. Dan kijk ik naar de tropische vissen in mijn aquarium. Of ik stel me voor dat ik op het water drijf in de Colakreek. En dan voel ik me rustig.

De expliciete woorden, themawoorden, in de tekst worden in de kleur ROOD aangegeven; De impliciete woorden in de tekst worden in de kleur BLAUW aangegeven.

Taal verkennen – Grammatica

TITEL	Aanwijzende voornaamwoorden die/dat
BEGINSITUATIE	De leerling is al bekend met de persoonlijke voornaamwoorden en de bezittelijke voornaamwoorden.
LESDOEL	De leerling kan de aanwijzende voornaamwoorden in een zin herkennen en benoemen.
MATERIALEN	Geen
ORGANISATIE	De leerlingen werken in duo's aan de opdrachten.

INTRODUCTIE

U introduceert het onderwerp en vraagt aan de leerlingen wanneer ze de aanwijzende voornaamwoorden die/dat gebruiken.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U behandelt de informatie uit het leerlingenboek. U legt uit dat het aanwijzend voornaamwoord op drie (3) verschillende manieren in een zin kan staan. Bespreek het schema met de aanwijzend voornaamwoorden, dat bepalend is bij de-woorden en het-woorden. De-woorden deze, die. Het-woorden dit, dat.

Instructie

Na de uitleg leest u samen met de leerlingen de opdrachten. Als deze voor alle leerlingen helder zijn, mogen ze zelfstandig aan de opdrachten werken.

Verlengde instructie

Indien nodig.

Zelfstandig werken

De leerlingen voeren de opdrachten uit.

De leerlingen werken individueel aan de opdracht. Mocht u niet genoeg devices hebben dan kunnen de leerlingen ook samenwerken tijdens de opdracht.

Antwoorden

Opdracht 1

Vul in. Die of dit?

	De of het?	Deze of dit?	Die of dat?
1	de jongen	deze jongen	die jongen
2	het meisje	dit meisje	dat meisje
3	de meester	deze meester	die meester

4	het boek	dit boek	dat boek
5	de fiets	deze fiets	die fiets
6	de tafel	deze tafel	die tafel
7	de foto	deze foto	die foto
8	de auto	deze auto	die auto
9	het zebrapad	dit zebrapad	dat zebrapad
10	het verhaal	dit verhaal	dat verhaal

opdracht 2

Onderstreep de aanwijzende voornaamwoorden.

1. In **dat** ziekenhuis ben ik geopereerd.
2. Mijn vader heeft **dit** gebouw gebouwd.
3. **Deze** bloemen moeten straks weg.
4. Ik heb **dat** spannende boek van Ismene Krisnadath gelezen.
5. **Die** schrijfster is een goede vriendin van mijn moeder.
6. De juf heeft ons **deze** opdracht gegeven.
7. We moeten in groepen werken, **deze** groep is van Natasha en **die** andere is van mij.
8. Als je naar oma wil gaan, moet je langs **die** weg rijden.
9. Het is niet gemakkelijk om **dat** werk te doen.
10. Ken je **dat** liedje 'Mama na sribi krosi', uit **die** kinderfilm Sing a song?

opdracht 3

Is het aanwijzend voornaamwoord goed of fout gebruikt? Als het fout is, wat moet het dan zijn?

	Zin	goed	fout	Wat moet het zijn?
1	<i>Dat</i> jongen zit de anderen constant te pesten.		X	<i>Die</i>
2	<i>Die</i> meisje kan mooi zingen.		X	<i>Dat</i>
3	We gaan <i>dat</i> tafel verschuiven.		X	<i>die</i>
4	We hebben mooie bloemen onder <i>dat</i> boom geplant.		X	<i>die</i>
5	Wil je samen met mij <i>die</i> werkstuk afmaken?		X	<i>dat</i>
6	Ik heb <i>die</i> andere boek niet gevonden?		X	<i>dat</i>
7	Ik heb <i>dat</i> mooie bloemen voor oma verkocht		X	<i>die</i>
8	Ik heb <i>dat</i> moeilijke opdrachten voor juf gemaakt.		X	<i>die</i>
9	Sinds wanneer speel je met <i>dat</i> jongen?		X	<i>die</i>
10	Oma kan lekker koken, <i>dat</i> pom van haar vind ik heerlijk.		X	<i>die</i>

DIFFERENTIATIE

Herhaling: : U kunt de leerlingen die dit onderwerp nog moeilijk vinden apart houden.

U legt dit opnieuw met voorbeelden uit.

Verrijking: Extra oefeningen geven aan de snelle leerlingen.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht. U gaat na welke leerlingen de aanwijzend voornaamwoorden kunnen benoemen en noteert welke leerlingen nog begeleiding nodig hebben. Die leerlingen geeft u extra aandacht bij de herhalingsles.

Lezen van verpakkingen

TITEL	Lezen van verpakkingen
BEGINSITUATIE	De leerling: - weet waar hij op moet letten als hij boodschappen doet. - heeft zelf al eens etiketten gezien en gelezen. - kan een specifiek boodschappenlijstje maken. - weet welke gevaren voor zijn eigen gezondheid kunnen optreden als hij vervallen producten gebruikt.
LESDOEL	De leerling kan de belangrijkste informatie op een etiket lezen en interpreteren.
MATERIALEN	Misschien kunt u voorbeelden meenemen van echte verpakkingen van veel gebruikte producten. In ieder geval producten die de leerlingen ook weleens gezien of gegeten hebben. Stroop, melk, cornflakes, als het maar gangbaar is. Als het mogelijk is, devices met toegang op internet om een aantal zaken uit te zoeken die op het etiket van de opdracht staan.
ORGANISATIE	Er hoeven geen organisatorische aanpassingen gedaan te worden om deze les uit te voeren..

INTRODUCTIE

Bij de introductie herhaalt u de hoofdpunten van het boodschappen doen en de relatie tussen voeding en gezondheid. Deze informatie kunt u vinden in les 21 van thema 7. U legt uit dat we vandaag met deze les daarmee een stapje verder gaan, namelijk door te letten op verpakkingen en wat voor informatie daarop te lezen is.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U behandelt de informatie uit het leerlingenboek. Als u voorbeelden heeft meegenomen van verschillende verpakkingen kunt u deze willekeurig uitdelen. Leerlingen mogen ook best samen kijken naar een etiket.

U legt uit wat E-nummers zijn (de E staat in dit geval voor een stof die binnen de Europese Unie is toegestaan) en welke soorten er zijn. U hoeft niet alle hulpstoffen of categorieën op te noemen, dat wordt te veel en waarschijnlijk onbegrijpelijk. E-nummers zijn alleen te zien op producten uit Europa. Op producten uit de USA ziet u GEEN E-nummers staan maar de naam voluit geschreven.

U legt uit waarom hulpstoffen worden toegevoegd: om het product lekkerder, mooier of langer houdbaar te maken. U licht ook kort toe wat de gevaren kunnen zijn van te veel aan hulpstoffen: ze zijn niet goed voor de gezondheid. Mensen kunnen bijvoorbeeld allergisch of overgevoelig zijn voor bepaalde hulpstoffen.

Verder legt u uit aan de hand van voorbeelden welke informatie er nog meer te lezen is op een etiket (inhoud, voedingswaarde enzovoort).

Instructie

U geeft de leerlingen de instructie om de opdracht te maken. In het leerlingenboek staat een etiket afgebeeld. U kunt er ook voor kiezen om een etiket te laten lezen dat u zelf hebt uitgedeeld. Dit kan beter zijn omdat u dan zeker weet dat de leerling deze producten ook kent.

Het heeft dan wel de voorkeur om een etiket te kiezen waar zowel E-nummers, een e, voedingswaarde en eventueel informatie met betrekking tot allergieën op staat.

Antwoorden**Opdracht 1**

Ingrediënten:

- Rundvlees
- Kip
- Water
- Bloem (meel)
- Zout
- Kruiden en specerijen
- Natuurlijke geurstoffen (aroma)

E-nummers:

- Stabilisatoren (E450 en E451). Deze zorgen ervoor dat de eigenschappen van het product behouden blijven in de verpakkingen
- Conserveermiddel (E250). Dit zorgt ervoor dat het product langer houdbaar is
- Verdikkingsmiddel (geen E-nummer). Een bindmiddel dat ervoor zorgt dat het product dikker wordt en blijft

Beter niet eten door mensen die allergisch voor melk (lactose-intolerant) en soja zijn of niet tegen gluten kunnen.

Verlengde instructie

Met leerlingen die moeite hebben met het onderwerp kunt u beginnen met een etiket te nemen en de leerlingen te laten lezen wat er allemaal op staat. Woorden die ze niet begrijpen kunnen ze opzoeken.

Zelfstandig werken

De leerlingen werken individueel aan de opdracht. Mocht u niet genoeg devices hebben dan kunnen de leerlingen ook samenwerken tijdens de opdracht.

FEEDBACK EN INTERACTIE

Tijdens het werken, loopt u rond en geeft aanwijzingen waar nodig. U corrigeert en stuurt bij, vraagt af en toe wat de leerling bedoelt met een bepaalde opmerking.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U herhaalt kort welke informatie er op een etiket kan of moet staan en waarom het belangrijk is dat de leerling weet wat dit betekent.

Verrijking: Leerlingen die snel zijn kunt u of een ander etiket laten uitpluizen (breedte) of u kunt hen de hulpstoffen verder laten uitzoeken. Wat doen ze, waarom worden ze gebruikt, in welk soort producten komen ze voor (diepte)?

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht en noteert welke leerlingen de stof nog niet goed begrijpen. Die leerlingen geeft u extra aandacht bij de herhalingsles.

Wat vind je leuk aan deze les? Wat heb je geleerd?

TITEL	Presentatietechnieken
BEGINSITUATIE	De leerling heeft: - ervaring in het uitvoeren van een korte presentatie; - ervaring met het toepassen van spreekdoelen en een spreekstrategie; - kennis van lichaamshouding in relatie met non-verbale communicatie; - ervaren wat intonatie doet met een gesproken tekst.
LESDOEL	De leerling kan spreekdoel: spreekstrategie, non-verbale communicatie en presentatietechnieken combineren tot een logisch geheel.
MATERIALEN	Voor deze les zijn geen aparte materialen nodig.
ORGANISATIE	De leerlingen werken individueel.

VOORBEREIDING

U bereidt de les voor door u zelf als uitgangspunt te nemen. Presenteren is uw dagelijkse werk. Welke voorbeelden kunt u noemen van presentatietechnieken die uw leerlingen moeten hebben opgemerkt?

INTRODUCTIE

Tijdens de introductie komt u even kort terug op de presentaties die de leerlingen al gehouden hebben. Waarschijnlijk is het hen wel opgevallen dat er een opbouwende lijn te ontdekken valt.

U herhaalt kort de spreekdoelen en spreekstrategieën die nodig zijn om een presentatie te kunnen uitvoeren. Juist door de opgedane ervaring in het presenteren zullen de leerlingen zich beter kunnen focussen op de les van vandaag. .

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U behandelt de informatie uit het leerlingenboek.

U geeft aan dat de luisteraar centraal staat bij een presentatie, niet de persoon die de presentatie houdt.

Een voor een behandelt u de genoemde technieken, en u sluit dit af met een samenvatting. U kunt deze op het bord schrijven.

Natuurlijk kunt u ook voordoen wat een juiste en wat geen juiste houding is. Waarschijnlijk zullen de leerlingen dat herkennen in zichzelf.

Instructie

U geeft de instructie om de opdrachten te maken (hun eigen presentatie voorbereiden op inhoud en uitvoering).

Zelfstandig werken

De leerlingen maken individueel de opdrachten 1 en 2

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond en ondersteunt waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U geeft aan waaraan een goede presentatie voldoet en wat u qua houding van de leerlingen verwacht als zij presenteren. Wellicht helpt u tijdens het rondlopen al een aantal leerlingen met het maken van het plan. Tijdens de herhaling kunt u dat klassikaal doen, wat staat erin?

Verrijking: Leerlingen die snel zijn, kunt u vast vooruit laten werken met het onderwerp van de volgende les: een (PowerPoint of andere) presentatie maken.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht en noteert welke leerlingen vlot en boeiend spreken en welke nog meer oefening en begeleiding nodig hebben. Daarbij kunt u gebruikmaken van de evaluatiewijzer.

Het is aan te raden om te noteren welke leerling over welk onderwerp presenteert. Geef de leerlingen mee dat ze de volgende les hun voorbereidingen mee moeten nemen.

TITEL	Antwoord geven op vragen
BEGINSITUATIE	De leerling: - kan een recept schrijven met informatie die ik zelf heb verzameld; - kan een lay-out voor een recept zelf ontwerpen; - heeft bijgedragen aan een product waar de hele klas aan heeft gewerkt; - herkent een recept aan de lay-out.
LESDOEL	De leerling: - snapt dat gezondheid te maken heeft met voeding, bewegen en natuur; - geeft inhoudelijk correct antwoord op vragen uit een klein onderzoek.
MATERIALEN	Schrift, pen, potlood
ORGANISATIE	U schrijft op het bord: 'gezond blijven.' De leerkracht is er om te ondersteunen. De leerling gaat geheel zelfstandig aan het werk.

INTRODUCTIE

Op het bord staan de woorden 'gezond blijven.' U omcirkelt de woorden. U stelt de vraag: Waar denken jullie aan bij dit onderwerp? Degenen die iets willen zeggen, mogen het een voor een op het bord schrijven om de cirkel heen. Er ontstaat een woordweb. Daarna vertelt u dat ze onderzoek gaan doen naar een gezonde school. U vraagt: Vinden jullie de school gezond? Vervolgens maken ze opdracht 1.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U legt uit dat gezondheid te maken heeft met verschillende thema's en u geeft voorbeelden:

- Voeding
- Bewegen
- Natuur/milieu

U vertelt dat het nog met veel meer thema's te maken heeft, maar dat zij zich gaan verdiepen in deze drie. Graag wilt u weten hoe gezond de school is. U zegt dat ze een klein onderzoek gaan doen en dat ze in correcte zinnen moeten schrijven.

Instructie

U leest de informatie met de leerlingen. U zegt dat ze opdracht 1 moeten maken om erachter te komen hoe gezond ze de school vinden. U vertelt dat het belangrijk is dat ze de vraag herhalen in hun antwoord. Dus je antwoordt niet alleen met ja/nee. U benadrukt dit extra. Dit is een correcte manier van antwoord geven.

Opdracht 2 wordt zelfstandig gemaakt. Het is belangrijk dat ze uitleggen waarom ze het vinden. U bespreekt deze opdracht klassikaal.

Verlengde instructie

U kunt van opdracht 1 de eerste 2 vragen samen beantwoorden met de leerling. U herhaalt de vraag in het antwoord en de leerling noteert.

Zelfstandig werken

Opdracht 1 en 2 worden zelfstandig gemaakt, maar de antwoorden worden klassikaal besproken.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen.

Antwoorden

Opdracht 1

Vraag 1: Ja, ik heb weleens les gehad over het thema gezonde voeding.

Vraag 2: ja/nee, de school heeft aan mijn ouders uitgelegd wat gezonde voeding is.

Vraag 3: ja/nee, de school heeft aan mijn ouders tips gegeven voor eten in de pauze.

Vraag 4: ja/nee, ik kan goed bewegen op het schoolerf.

Vraag 5: ja/nee, mijn school biedt sport aan.

Vraag 6: ja/nee, ik heb dit jaar een les gekregen over het thema 'Waarom is bewegen gezond.'

Vraag 7: ja/nee, wij zijn in de klas weleens bezig met de natuur.

Vraag 8: ja/nee, ik heb op school geleerd hoe je je eigen groenten en fruit kunt verbouwen.

Opdracht 2

Eigen antwoord. De leerling legt uit waarom hij dat vindt.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U kunt herhalen dat de leerling de vraag moet herhalen in het antwoord.
Zo is het antwoord duidelijk voor de lezer.

Verrijking: Laat de leerling extra vragen bedenken voor het onderzoek.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht.

TITEL	De verleden tijd, onvoltooid
BEGINSITUATIE	De leerling heeft alle vorige lessen Spelling voldoende onder de knie.
LESDOEL	De leerling leert in deze les: - de verleden tijd van een werkwoord, onvoltooid, te herkennen en gebruiken; - de o.v.t. correct te spellen.
MATERIALEN	Voor deze les zijn de gebruikelijke schriften nodig, een pen, het schoolbord en eventueel woordenboeken.
ORGANISATIE	De leerlingen werken individueel, of samen. De leerkracht schrijft antwoorden op het bord.

INTRODUCTIE

U vertelt dat de hond gisteren zijn eten at en dat de telefoon ging (of een eigen kort verhaaltje waarin de o.v.t. voorkomt).

VOORBEREIDING

Spel over de verleden tijd

De leerlingen gaan schouder aan schouder op een lijn staan, met de neuzen dezelfde kant op. De volgorde maakt niet uit. De leerkracht loopt voor de lijn langs en zegt een werkwoord. De leerling het dichtst bij de leerkracht heeft de beurt om de onvoltooid verleden tijd van dat werkwoord met 'ik' ervoor 1) te zeggen 2) te spellen en 3) de o.v.t. te herhalen. Als de leerling het goed gespeld heeft, loopt de leerkracht verder en zegt een ander werkwoord bij een andere leerling. Als de leerling het niet goed gezegd heeft, blijft de leerkracht staan en geeft een kans met een ander werkwoord. Voorbeeld:

Zeggen -	zei,	Z_E_I,	zei
Lachen -	lachte,	L_A_C_H_T_E,	lachte
Geloven -	geloofde,	G_E_L_O_O_F_D_E,	geloofde

U beslist of de leerling moet gaan zitten als de tweede kans ook niet een correct antwoord heeft opgeleverd

Bruikbare werkwoorden zijn:

bedanken	werken	zwemmen	lopen
schrijven	denken	doen	fietsen
schijnen	spreken	luisteren	afwassen
zitten	staan	rekenen	spelen
spellen	samenwerken	komen	gaan
springen	dansen	mogen	zingen

De leerkracht kan andere werkwoorden gebruiken voor dit spel. De leerkracht bepaalt hoe lang dit spel duurt. Een bron kan zijn:

<https://leestrainer.nl/Leerlijn%20werkwoorden/stam/2.htm>

Antwoorden

Opdracht 1

De leerkracht legt uit dat het onvoltooid wordt genoemd wat het werkwoord uitdrukt nog niet is afgelopen. Ze kiest een werkwoord van de opwarmer. Bijvoorbeeld 'werken'. Geef een zin: "Moeder werkte thuis, toen Sharda van school kwam." Moeder was aan het werken/ Moeder was nog niet klaar met werken / Moeder had het werk (nog) niet voltooid. Niet voltooid. Onvoltooid."

De leerkracht bepaalt of de kinderen aan elkaar mogen vragen welk werkwoord ze voor hun beurt hebben gekregen, of dat de leerkracht de werkwoorden van de opwarmer herhaalt.

Opdracht 2

a) schaken	schaakte
b) dammen	damde
c) knikkeren	knikkerde
d) rennen	rende
e) dromen	droomde
f) eten	at
g) vergeten	vergat
h) blazen	blies
i) ophouden	hield op
j) kniezen	kniesde
k) vermaken	vermaakte
l) strijden	streed

U laat op het schoolbord de juiste spelling zien.

Opdracht 3

a) spijkeren	spijkerde
b) denken	dacht
c) uitbeelden	beeldde uit
d) weggooien	gooide weg
e) zweten	zweette
f) uitrusten	rustte uit
g) opstaan	stond op
h) schaterlachen	schaterlachte
i) huilen	hulde
j) verkopen	verkocht
k) koken	kookte

U laat op het schoolbord de juiste spelling zien.

Opdracht 4

a) staan	stond
b) praten	praatte
c) schieten	schoot
d) schuren	schuurde
e) verslaan	versloeg
f) douchen	douchte
g) verzetten	verzette
h) zien	zag
i) slippen	slipte

j) vergaan	verging
k) besturen	bestuurde
l) ontwaken	ontwaakte

U laat op het schoolbord de juiste spelling zien.

Opdracht 5

Ter beoordeling van de leerkracht

TERUGKIJKEN

U vraagt de leerlingen hier antwoord op te geven.

Mocht het volgende niet duidelijk genoeg uit de leerlingen komen, dan beslist u wat u hiervan vertelt:

Vaak de laatste twee (-en), als er dan een medeklinkertweeling overblijft, haal je daar ook een medeklinker van af. Zie 'dek(-ken)'. Als je in het werkwoord hoort dat de klinker lang is (in 'eten') dan komt er in de stam een klinkertweeling vanwege de uitspraak ('e+et').

Bij de werkwoorden 'doen' en 'zien', knabbel je alleen de laatste -n weg.

Bij de werkwoorden 'gaan' en andere werkwoorden die eindigen op -aan, haal je ook de laatste twee letters (-an) weg.

Taal verkennen – Woordenschat

TITEL	Een schat aan woorden 30
BEGINSITUATIE	De leerling kent de structuur van het lesonderdeel (het domein) woordenschat en heeft al een schat opgebouwd van bijna 300 woorden.
LESDOEL	De leerling leert in deze les: - tien nieuwe woorden kennen en gebruiken in zinnen; - twintig woorden op alfabetische volgorde te plaatsen.
MATERIALEN	De woordenlijst uit les 2, de woordenschatschriften, het schoolbord en schrijfgerei.
ORGANISATIE	De leerling werkt individueel of samen met anderen. Soms schrijven ze op het bord, vragen woorden aan elkaar of vormen een kring.

INTRODUCTIE

De leerkracht vraagt wie er al eens naar de dokter is geweest, in een wachtkamer heeft gezeten en aan het thema gerelateerde zaken.
De leerkracht start met het mondeling overhoren van de tien nieuwe woorden uit les 2.

VOORBEREIDING

Maak een zin met woorden uit thema 6 en 7.

De leerlingen gaan in een kring staan, met de neus naar binnen gekeerd. U staat in het midden. U zegt een naam van een leerling en geeft deze een woord.
Bijvoorbeeld als de leerkracht “praten” zegt, dan zegt de leerling: “Soms praat ik een uur met mijn vrienden.”
De leerkracht geeft, indien mogelijk iedere leerling een beurt. Wanneer de groep te groot is, zorgt de leerkracht ervoor dat verspreid over de taallessen iedere leerling aan bod komt. De leerkracht weet hoe belangrijk herhaling is om kennis te verkrijgen en kiest woorden uit thema 6 en 7. Die staan in les 2 van dit thema.
Het kan gebeuren dat een leerling ‘geen zin’ kan zeggen. U kunt dan aanbieden dat deze in dat geval de zin maakt: “De leerkracht vraagt me een zin te maken met [het opgegeven woord], maar ik moet de betekenis van dit woord eerst goed begrijpen” of iets dergelijks. De leerkracht bepaalt hoe lang dit spel duurt.

Antwoorden

Opdracht 1

De tien woorden zijn: controle, aangemeld, wachtkamer, verpleegster, bloeddruk, ademhaling, tenzij, afscheid, café, jaarlijkse.

Opdracht 2

De alfabetische volgorde is: aangemeld, ademhaling, afscheid, bloeddruk, café, controle, jaarlijkse, tenzij, verpleegster, wachtkamer.

laat op het schoolbord de juiste volgorde zien.

De twintig woorden op alfabetische volgorde zijn: aangemeld, actief, ademhaling, afscheid, aquarium, bloeddruk, café, controle, energie, favoriete, frisdrankjes, humeur, jaarlijkse,

lunch, oversla, tenzij, verdrietig, verpleegster, wachtkamer, ziektekiemen

Opdracht 3

a) als niet/ behalve als	tenzij
b) druk die het bloed uitoefent op de wanden van de aderen	bloeddruk
c) groeten bij vertrek en gevoelig worden	afscheid zeggen
d) het in de gaten houden of iets normaal is of werkt	controle
e) ieder jaar terugkerend	jaarlijkse
f) laten weten dat je komt	aanmelden (aangemeld)
g) lucht zuigen en weer uitblazen	ademhaling
h) zaak waar je naartoe gaat om iets te drinken	café
i) zaal om te wachten op je beurt bij de dokter bijvoorbeeld	wachtkamer
j) zuster, vrouw die zieken verzorgt	verpleegster

U laat op het schoolbord de juiste koppeling zien.

Opdracht 4

Ter beoordeling van de leerkracht.

Controle	-	géén verkleinwoord en geen werkwoord
Aangemeld	-	aanmelden
Wachtkamer	-	wachtkamertje
Verpleegster	-	verpleegstertje
Bloeddruk	-	géén verkleinwoord en geen werkwoord
Ademhaling	-	géén verkleinwoord en geen werkwoord
Tenzij	-	géén verkleinwoord en geen werkwoord
Afscheid	-	géén verkleinwoord en geen werkwoord
Café	-	cafeetje (zonder accent op de e)
Jaarlijkse	-	géén verkleinwoord en geen werkwoord

Opdracht 5

Ter beoordeling van de leerkracht

TERUGKIJKEN

Wat heb je geleerd? Welke woorden kende je al? Welke woorden vind je makkelijk en welke vind je moeilijk?

U vraagt de leerlingen hier antwoord op te geven.

Het gaat hierbij niet om te meten hoe groot het vocabulaire van iemand is. Waar het wel om gaat, is dat kinderen vertrouwen krijgen in de mogelijkheid om de betekenis van nieuwe woorden op te zoeken, te mogen bevragen bij iemand die dat woord wel kent.

Blijf hen aanmoedigen in durf en nieuwsgierigheid. Wijs ze af en toe op de hoeveelheid nieuwe woorden die ze hebben geleerd en kunnen toepassen. Laat ze trots zijn op hun woordenschat schrift dat steeds voller wordt.

Begrijpend lezen

TITEL Tussen de regels door lezen

VERWACHTINGSVRAGEN

- Ken je deze uitdrukking? Wat zal er mee bedoeld worden, denk je?

BEGINSITUATIE De leerling:

- kan leesstrategieën toepassen;
- kan een tekst begrijpen;
- de bedoeling van een schrijver herkennen aan geschreven tekst

LESDOEL De leerling kan in een tekst de “verborgen” bedoelingen van de schrijver ontdekken door tussen de regels door te lezen.

MATERIALEN Er zijn geen extra materialen nodig behalve een woordenboek om de betekenis van woorden te kunnen opzoeken.

ORGANISATIE Er zijn verder geen organisatorische aanpassingen nodig om de les uit te voeren.

INTRODUCTIE

Wie weet nog wat de bedoelingen van een schrijver kunnen zijn? In thema 4 les 3 kunt u terughalen wat daarmee bedoeld wordt. U kunt uitleggen dat we daar vandaag een stapje verder mee gaan, namelijk het lezen tussen de regels door. De leerlingen zijn gewend om aan de hand van bepaalde signaalwoorden en tekststructuur de bedoeling van de schrijver te herkennen. Deze les zal veel meer gaan over de bedoeling van de schrijver die niet direct naar een passage te herleiden is.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U legt uit wat er met tussen de regels door lezen’ bedoeld wordt. Namelijk, het ontdekken van een boodschap van de schrijver terwijl die niet letterlijk in een tekst staat. In het leerlingenboek staat de informatie hierover en er staan een aantal voorbeelden waar u vast mee kunt oefenen. Het staat u vrij natuurlijk om meer voorbeelden te gebruiken. Gebruik dan teksten waar de leerling al bekend mee is, bijvoorbeeld uit Begrijpend Lezen thema 7 of 8.

Instructie

U geeft de instructie om de opdrachten te maken.

Verlengde instructie

Het kan zijn dat een groter aantal leerlingen niet gewend is om tussen de regels door te lezen en misschien niet helemaal begrijpt wat er met deze les bedoeld wordt. U kunt dan proberen om rustig, op een andere manier uit te leggen door middel van oefeningen wat er bedoeld wordt met tussen de regels door lezen. Wat staat er letterlijk en wat denk je dat de schrijver bedoelt met deze zin (of zinnen)?

Impliciete woorden	Expliciete woorden	Uitdrukkingen
Receptie	Dokter	
Controleren (controleert)	Wachtkamer	
Ademhaling	Verpleegster	
Afscheid	Bloeddruk	
	Hart	
	Controle	

Zelfstandig werken

De leerlingen werken individueel aan de opdrachten. Als leerlingen iets moeten zoeken, kunnen ze een device of een woordenboek gebruiken. Als er niet genoeg hulpmiddelen zijn, kunnen leerlingen ook samenwerken aan opdracht 2.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen. Vervolgens bespreekt u de antwoorden klassikaal.

Antwoorden

Opdracht 1

Alinea 1

De schrijver houdt van het lezen van boeken. Hij verplaatst zich deels in de ikpersoon in deze alinea. Misschien spreekt hij ook wel een verborgen ambitie uit om in de zorg te werken als hij geen schrijver geworden was.

Alinea 2

De boodschap is hier dat een dokter altijd klaar staat voor patiënten en dat een dokter met de beste bedoelingen zijn of haar werk uitvoert.

Opdracht 2

Controle: con·tro·le (de; v(m); meervoud: controles) 1 toezicht: onder controle hebben in bedwang hebben, beheersen; onder controle staan gecontroleerd worden

Receptie: re·cep·tie (de; v; meervoud: recepties) 1 het ontvangen van hen die komen gelukwensen 2 plaats waar gasten worden ontvangen, bv. in een hotel of kantoor

Bloeddruk: bloed·druk (de; m) 1 druk die door het bloed op de wand van de bloedvaten wordt uitgeoefend: last van hoge bloeddruk hebben

Ademhaling: adem·ha·ling (de; v; meervoud: ademhalingen) 1 het ademen

Café: ca·fé (het; o; meervoud: cafés; verkleinwoord: cafeetje) 1 zaak waar je dranken kunt gebruiken

Opmerking: voor deze omschrijvingen is www.vandale.nl gebruikt. Andere woordenboeken zullen wellicht een ander resultaat geven.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U herhaalt hoe de leerling tussen de regels door kan lezen, om zodoende een andere bedoeling van de schrijver te achterhalen dan die alleen in de gebruikte woorden is geschreven.

Verrijking: Echte verrijking is er niet voor deze les. U kunt snelle leerlingen wel laten oefenen met andere teksten uit een andere les over begrijpend lezen.

TERUGKIJKEN

U noteert welke leerlingen nog moeite hebben met de opdrachten. U kunt daarbij gebruikmaken van de evaluatiewijzer. Bij een volgende les Begrijpend lezen besteedt u extra aandacht/biedt u extra ondersteuning aan deze leerlingen.

Tekst

Naar de dokter gaan

Ik ga vandaag naar de dokter voor controle. Mijn moeder zorgt dat ik aangemeld ben bij de receptie. Ik kijk graag naar de boekjes in de wachtkamer, terwijl we wachten. Later word ik door de verpleegster naar binnen geroepen. Ik moet naar een andere kamer. Ze controleert mijn gewicht en lengte. Ik ben sinds vorig jaar twee centimeter gegroeid! Dan controleert ze mijn bloeddruk.

De dokter komt de kamer binnen. Ze vraagt me hoe het gaat op school en wat ik graag eet. Ze controleert mijn hart en ademhaling. Ze gebruikt een speciaal licht om in mijn oren, mond en ogen te kijken. Ze zegt dat alles er geweldig uitziet en klinkt.

Dan laat de dokter me het computerscherm zien. Ze laat me de cijfers zien van de controle van vorig jaar en die van nu. Ze zegt dat we elkaar over een jaar zullen zien, tenzij ik haar eerder nodig heb.

We nemen afscheid en daarna gaan mama en ik iets lekkers eten bij het café naast de dokter. Ik vind het leuk om voor mijn jaarlijkse controle naar de dokter te gaan.

De expliciete woorden, themawoorden, in de tekst worden in de kleur ROOD aangegeven; De impliciete woorden in de tekst worden in de kleur BLAUW aangegeven.

Taal verkennen – Grammatica

TITEL	Zinsdelen benoemen
BEGINSITUATIE	De leerling is al bekend met de zinsdelen: de persoonsvorm, het gezegde, het lijdend voorwerp, het meewerkend voorwerp en de bijwoordelijke bepaling van plaats en tijd.
LESDOEL	De leerling kan de zinsdelen vinden in een gegeven zin.
MATERIALEN	Geen
ORGANISATIE	De leerlingen werken in duo's aan de opdrachten.

INTRODUCTIE

U schrijft een zin op het bord. U vraagt aan de leerlingen of ze de zinsdelen kunnen vinden. De leerlingen moeten kunnen aangeven hoe ze elk zinsdeel vinden.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U laat de leerlingen uitleggen hoe ze het onderwerp, het gezegde, het lijdend voorwerp en het meewerkend voorwerp kunnen vinden. U schrijft een paar voorbeeldzinnen op het bord en u geeft zoveel mogelijk beurten.

Instructie

Na de oefening met een aantal voorbeeldzinnen neemt u de opdrachten samen met de leerlingen door. De eerste zin wordt samen gedaan en daarna kunnen de leerlingen zelfstandig aan de opdrachten werken.

Verlengde instructie

Indien nodig.

Zelfstandig werken

De leerlingen voeren de opdrachten zelfstandig uit.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig.

Antwoorden

Opdracht 1

Omcirkel de persoonsvorm.

Onderstreep het onderwerp.

Zet een dubbele streep onder het lijdend voorwerp.

1. J~~urgen~~ eet ijs.
2. Shanice en Ramon gaan naar huis.
3. De aap eet een banaan.
4. Ze doen een spel.
5. Mijn oma koopt bloemen.
6. Opa snoeit de bloemen.

Opdracht 2

Onderstreep het onderwerp.

Zet een dubbele streep onder het gezegde.

Zet een rechthoek om het lijdend voorwerp.

1. Lilian heeft gister een vlieger gemaakt.
2. Saskia heeft de vlieger bruin gekleurd.
3. Mijn tante heeft alle groenten eindelijk verkocht.
4. Wanneer komen jullie bij ons eten?
5. De kwajongens hebben het feest verlaten.
6. Volgend jaar gaat mijn broer een bromfiets kopen.

Opdracht 3

Onderstreep het onderwerp.

Zet een dubbele streep onder het gezegde.

Zet een rechthoek om het lijdend voorwerp.

Zet een golflijn onder het meewerkend voorwerp.

1. Sandra en Kelly brengen hun moeder elke dag een bezoekje
2. Mai gaf de kousenband aan haar klant.
3. Wij hebben de fiets voor Andrea gerepareerd.
4. Mijn tante doneert haar geld aan het goede doel.
5. Kirtie geeft haar moeder elke dag een zoen.
6. Geeft Ricky elke dag hondenvoer aan zijn honden?
7. De bakker bakte een lekkere taart voor de oudjes.
8. Mickey maakte een mooie tekening voor zijn lieve oma.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U neemt de leerlingen apart die dit onderwerp nog moeilijk vinden of u laat de snelle leerlingen anderen helpen.

Verrijking: Extra oefeningen geven aan de snelle leerlingen.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht. U gaat na welke leerlingen de zinsdelen kunnen benoemen en noteert welke leerlingen nog begeleiding nodig hebben. Die leerlingen geeft u extra aandacht bij de herhalingsles. .

Taal verkennen – Taalgebruik

TITEL	Spiekbriefjes
BEGINSITUATIE	De leerling: - kan de belangrijke informatie in een tekst herkennen; - kan een samenvatting maken van een gegeven tekst.
LESDOEL	De leerling kan: - een gecomprimeerde samenvatting maken van een tekst op een (post-it) note.
MATERIALEN	Post-it notes (of een ander merk, papiertjes of iets dergelijks, als het maar ongeveer dezelfde afmetingen heeft). De opdracht gaat over het maken van een spiekbriefje van een les aardrijkskunde. U kunt hier ook een ander vak of een tekst uit het taalboek voor nemen natuurlijk. Zorg wel dat de boeken en informatie beschikbaar zijn voor de leerlingen. Als de vorige les natuuronderwijs betrof kunt u die ook gebruiken. De leerlingen hoeven geen extra boek van huis mee te nemen o.i.d..
ORGANISATIE	Er zijn geen organisatorische aanpassingen om de les te kunnen uitvoeren.

INTRODUCTIE

Als introductie gebruikt u de informatie uit les 19 van thema 2 (Begrijpend lezen). Daar is terug te lezen wat een samenvatting is en hoe de leerling een samenvatting schrijft. U kunt ook de les introduceren door eens te vragen wie er allemaal weleens een spiekbriefje gebruikt heeft (niemand natuurlijk, het zijn lieve en brave kinderen). U weet dat het weleens gebeurt tijdens de les. Dat is prima, zolang de leerling maar niet betrappt wordt op het gebruik van een spiekbriefje.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U behandelt de informatie uit het leerlingenboek. U laat de leerlingen noemen wat de belangrijke informatie kan zijn die op een spiekbriefje hoort. U legt uit dat het maken van een spiekbriefje eigenlijk niks anders is dan een samenvatting op een klein papiertje. Het helpt herinneren waar de tekst of het hoofdstuk over gaan. Eigenlijk is het wel handig om voor iedere toets een spiekbriefje te maken en dat voor de toets nog eens door te lezen. De leerling mag het niet gebruiken tijdens een toets, tenzij u voor bepaalde toetsen hulpmiddelen toestaat zoals een boek en/of aantekeningen.

Instructie

U geeft de instructie om een spiekbriefje te maken van een les bij een ander vak. In de opdracht staat aardrijkskunde maar dat mag ook een ander leergebied zijn.

Verlengde instructie

Leerlingen die het onderwerp niet snappen of de relatie tussen een spiekbriefje en een samenvatting niet doorhebben, kunt u apart zetten en samen met hen de hoofdpunten uit een test laten vertellen. Dan geeft u een briefje en vraagt het om die punten op te schrijven.

Zelfstandig werken

De leerlingen werken individueel, maar bij opdracht 2 mogen ze vergelijken en overleggen.

FEEDBACK EN INTERACTIE

Tijdens het werken aan de opdrachten loopt u rond en geeft feedback waar nodig.

Antwoorden

Opdracht 1

Ter beoordeling van de leerkracht, afhankelijk van de tekst die de leerlingen lezen en samenvatten.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U herhaalt de belangrijkste punten die op een briefje horen en u vraagt aan leerlingen welke werkwijze zij gevolgd hebben bij het maken van een spiek-briefje.

Verrijking: Leerlingen die snel klaar zijn, kunt u een mini-toets laten maken over het onderwerp waarbij ze hun briefje mogen gebruiken. Na afloop bespreekt u kort of de vragen uit de toets aansluiten bij wat zij op hun briefje hebben gezet?

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht en noteert welke leerlingen de stof nog niet goed begrijpen. Die leerlingen geeft u extra aandacht bij de herhalingsles.

TITEL	Maken van slides
BEGINSITUATIE	De leerling heeft een eigen presentatie voorbereid op inhoud en de manier waarop hij het wil brengen.
LESDOEL	De leerling kan een efficiënte presentatie maken aan de hand van zijn eigen verhaal.
MATERIALEN	Computers met PowerPoint of een ander gebruikt programma om presentaties te kunnen maken (Prezi, OpenOffice Impress of iets dergelijks). Een gratis alternatief is OpenOffice. Voor het gebruik van MS-programma's betaalt u een licence fee, OpenOffice is gratis. Het gebruik is nagenoeg hetzelfde. Er kan wel een verschuiving in opmaak gebeuren op het moment dat u een Open Office-presentatie in PowerPoint speelt en visa versa. Opmerking: als er geen computers op school beschikbaar zijn, kunt u er ook voor kiezen om de leerlingen handmatig slides te laten maken. In plaats van alle plaatjes op een karton te laten plakken, kunt u de leerlingen ook verschillende slides op papier of karton laten maken volgens dezelfde opzet als een PowerPointpresentatie. Dus met bullet-points, een titel en dergelijke.
ORGANISATIE	De leerlingen werken individueel. Als er niet genoeg tablets zijn, kunt u leerlingen ook samen op een device laten werken. U kunt ervoor kiezen om niet alle leerlingen in de volgende les te laten presenteren. In dat geval maakt u een planning welke leerling wanneer zijn presentatie houdt.

VOORBEREIDING

U bereidt de les voor door terug te halen welke leerling waarover presenteert. Als u zelf niet helemaal thuis bent in het maken van PowerPointpresentaties kunt u wellicht thuis eerst de les voor u zelf oefenen en achtergrondinformatie zoeken hoe het eigenlijk moet.

INTRODUCTIE

U introduceert de les door de voorbereidingen die tijdens de vorige les gedaan zijn erbij te halen. Deze les leren de leerlingen hoe ze hun verhaal kunnen *ondersteunen*.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U behandelt puntsgewijs hoe een presentatie eruit hoort te zien, en hoe de leerlingen dat kunnen doen. Als u een schoolbord of Digibord ter beschikking hebt, kunt u stap voor stap laten zien hoe dat moet.

Instructie

U geeft de leerlingen de instructie om de opdracht te maken.

Zelfstandig werken

De leerlingen maken de opdracht.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond en ondersteunt waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U herhaalt puntsgewijs wat een goede presentatie is en geeft daarbij voorbeelden van wat u gezien hebt tijdens het rondlopen.

Verrijking: U kunt leerlingen die snel zijn laten oefenen met het houden van een presentatie met een PowerPoint.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht en noteert welke leerlingen vlot en boeiend spreken en welke nog meer oefening en begeleiding nodig hebben. Daarbij kunt u gebruikmaken van de evaluatiewijzer.

TITEL	De kenmerken van een instructie
BEGINSITUATIE	De leerling: - kan een antwoord geven op een vraag in een correcte zin; - kan de vraag herhalen in zijn antwoord; - kan onderzoeksvragen beantwoorden; - is zich bewust van een gezonde omgeving.
LESDOEL	De leerling schrijft een tekst met een inleiding, middenstuk, en een slot.
MATERIALEN	Schrift, pen, potlood
ORGANISATIE	De leerling maakt opdracht 1 en 2 zelfstandig in het schrift. Ook de lay-out wordt door de leerling bepaald. Bespreek dit duidelijk met de leerlingen.

VOORBEREIDING

U heeft vier tot vijf Surinaamse thuistalen gekozen waarin de tekst geschreven moet worden. De keuze is afhankelijk van de talen die de leerlingen in de klas spreken. U heeft het bronnenmateriaal van deze les bestudeerd en beluisterd.

INTRODUCTIE

U vertelt dat ze een plan gaan schrijven dat bestaat uit een inleiding, middenstuk slot. U vraagt de leerlingen om ideeën voor een gezonde school uit te wisselen in duo's. Daarbij zegt u dat het gaat om voeding, bewegen en natuur. Dit duurt ongeveer vijf minuten.

Vervolgens vertelt u dat de leerling zelfstandig een plan gaat schrijven (het is ook een optie om ze in duo's een plan te laten schrijven).

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U legt uit dat ze een plan gaan schrijven voor de school. U vertelt dat het belangrijk is om een gezonde school te hebben en dat u ze daarbij nodig heeft. Misschien hebben ze mooie ideeën, want als kinderen het zelf bedenken, dan zorgt dat voor een betere motivatie en stimulans. U bespreekt dat het plan uit drie (3) delen bestaat: inleiding, middenstuk, slot.

Instructie

U leest de informatie met de leerlingen. Vervolgens laat u de leerlingen in stilte opdracht 1 lezen. U vraagt aan een leerling om de opdracht uit te leggen aan de klas. U controleert of de leerling duidelijk weet wat er in de inleiding, het middenstuk en het slot moet staan. U benadrukt dat ze tussen de alinea's een regel moeten overslaan zodat je duidelijk kunt zien aan de tekst dat die uit drie delen bestaat.

Opdracht 1 wordt zelfstandig gemaakt. Het is een optie om eerst een kladversie te maken op een bladzijde en op een andere bladzijde de netversie.

Verlengde instructie

U kunt een paar voorbeelden geven van ideeën als de leerling dit niet zelf kan bedenken.

Bijvoorbeeld:

- ontbijten op school
- ochtendgymnastiek voor de hele school
- ouders uitnodigen voor een les over gezond eten/bewegen
- tuintje op school (groenten, fruit, kruiden)
- lessen over je eigen groenten planten
- meer bewegen tijdens de lessen

Zelfstandig werken

De leerling werkt zelfstandig aan opdracht 1 en 2.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen.

Antwoorden

Opdracht 1

Eigen antwoord. De tekst bestaat uit een inleiding, middenstuk, slot. Controleer of de gevraagde informatie in de alinea's staat.

Opdracht 2

Eigen antwoord. De leerling controleert zijn plan met de checklist of controleert het plan van zijn klasgenoot.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U kunt herhalen dat een gezonde school belangrijk is voor het welzijn en welbevinden van de leerling. Ook herhaalt u waarom ze dit plan hebben gemaakt. U vraagt aan het eind van de les wat het doel was van deze opdracht.

Verrijking: U kunt de leerling een persoonlijke brief laten schrijven aan de directrice. De lay-out van de tekst verandert dan wel, dus de leerling moet zelf bedenken wat de verschillen zijn tussen een brief en een plan.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht.

TITEL	De ezelsbrug 'fokschaap Texje' ('t kofschip Taxietje)
BEGINSITUATIE	De leerling heeft moeite met het spellen van de eindklank (-t) in een voltooid deelwoord.
LESDOEL	De leerling weet: – wanneer je in de onvoltooid verleden tijd bij regelmatige werkwoorden achterin -te schrijft; – wanneer je in de onvoltooid verleden tijd bij regelmatige werkwoorden achterin -de schrijft; – wat een ezelsbruggetje is en de leerling kan dit gebruiken.
MATERIALEN	Een schema van vier kolommen zodat de leerlingen opdracht 2 kunnen maken en flitskaarten.
ORGANISATIE	De leerlingen moeten schouder aan schouder naast elkaar kunnen staan.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U vertelt wanneer en waarom de leerling moet kiezen tussen –te en –de in de Onvoltooid Verleden Tijd (o.v.t.). U legt uit wat een ezelsbruggetje is en wanneer ezelsbruggetjes van pas komen. Hoewel de les gaat over de o.v.t. van regelmatige werkwoorden kunt u gerust ook een aantal andere ezelsbruggetjes noemen of laten noemen.

In de opwarmer eerst een spelspel herhalen (een spel waarbij woorden gespeld worden). Herhalen is de beste spel oefening.

OPWARMER

Spel de verleden tijd (o.v.t.)

De leerlingen staan schouder aan schouder op een lijn, met de neuzen dezelfde kant op. De volgorde doet er niet toe. Zie de instructie bij les 9 van dit thema.

U gebruikt de volgende werkwoorden (en eventueel meer):

bereiden	bereidde
snijden	sneed
schillen	schilde
waxen	waxte
neerleggen	legde neer
dekken	dekte
opvouwen	vouwde op
bewonen	bewoonde
verhuren	verhuurde
zijn	was
timmeren	timmerde
fixen	fixte
schilderen	schilderde

Antwoorden

Opdracht 1

Zie de opwarmer voor de antwoorden.

Opdracht 2

De leerkracht heeft dit schema van vier kolommen met veel rijen gekopieerd om aan de leerlingen uit te delen, als de leerlingen het niet in hun schrift schrijven. Werken de leerlingen digitaal, dan passen ze zelf gaandeweg het aantal rijen aan.

De leerkracht laat de juiste antwoorden op het schoolbord zien.

Opdracht 3

U kiest twaalf regelmatige werkwoordsvormen in de o.v.t. uit. Zorg dat dit bekende woorden voor de leerlingen zijn.

U laat een werkwoordsvorm in de o.v.t. gedurende een flits zien.

U schrijft tenslotte op het schoolbord de juiste spelling op.

TERUGKIJKEN

U herhaalt wat in de vorige lessen spelling aan het eind is gezegd en vraagt of de leerlingen dit ezelsbruggetje kunnen toepassen.

Taal verkennen – Woordenschat

TITEL	Een schat aan woorden deel 31
BEGINSITUATIE	Zie les 10
LESDOEL	De leerling leert in deze les: – tien nieuwe woorden (her)kennen en gebruiken in zinnen; – dertig woorden op alfabetische volgorde te plaatsen..
MATERIALEN	Woordenboek, eventueel (online) woordenlijst.org Memory-kaartjes en de woordenlijst uit les 2 en les 10
ORGANISATIE	De leerkracht heeft de memory-kaartjes van de leerlingen klaarliggen. De leerkracht begint met het mondeling overhoren van de nieuwe woorden uit les 2 en 10.

OPWARMER

Hints

Na de uitleg van het spel loopt u rond en geeft kleine aanwijzingen als de leerlingen het spel spelen.

Na de opwarmer legt u de opdrachten uit en zet de leerlingen aan het werk daarmee.

Antwoorden

Opdracht 1

De leerkracht laat op het schoolbord zien wat de woorden zijn.

De tien woorden zijn: reflex, verkoudheid, allergie, wijst af, middenrifspieren, verhemelte, km, gezondheid, ziek, beterschap.

Opdracht 2

De leerkracht laat de kinderen (eerst) het alfabet opdreunen, zoals dat eerder is aangeleerd.

De alfabetische volgorde is: allergie, beterschap, gezondheid, km, middenrifspieren, reflex, verhemelte, verkoudheid, wijst af, ziek.

Opdracht 3

a) iemand toewensen dat hij niet meer ziek is	-	beterschap
b) de bovenkant in je mond	-	verhemelte
c) kilometer, duizend meter	-	km
d) niet willen hebben	-	wijst af (afwijzen)
e) onbewuste reactie op een zenuwprikkel	-	reflex
f) ontsteking in het slijmvlies van de neus	-	verkoudheid
g) overgevoeligheid voor bepaalde stoffen	-	allergie
h) spieren tussen borst en buik	-	middenrifspieren
i) tegenovergestelde van gezond	-	ziek
j) wat je iemand toewenst die niest	-	gezondheid

U laat op het schoolbord de juiste koppeling zien.

Opdracht 4

Ter beoordeling van de leerkracht. U controleert of de zinnen correct zijn in relatie met het woord.

TERUGKIJKEN

Welke woorden kende je al? Welke woorden waren nieuw voor je? Welke woorden vond je makkelijk en welke woorden vond je moeilijk?

U vraagt de leerlingen hier antwoord op te geven.

Het gaat hierbij niet om te meten hoe groot het vocabulaire van iemand is. Waar het wel om gaat, is dat kinderen vertrouwen krijgen in de mogelijkheid om de betekenis van nieuwe woorden op te zoeken, te mogen bevragen bij iemand die dat woord wel kent.

Blijf ze aanmoedigen in hun durf en nieuwsgierigheid. Wijs ze af en toe op de hoeveelheid nieuwe woorden die ze hebben geleerd en kunnen toepassen. Laat ze trots zijn op hun woordenschat

TITEL Voorspellend lezen

VERWACHTINGSVRAGEN

- Wat zou voorspellend lezen kunnen betekenen?
- Waar zou voorspellend lezen mee te maken kunnen hebben?
- Welke lees strategieën heb je al eerder gebruikt?

BEGINSITUATIE De leerling kan:

- de structuur van een tekst herkennen;
- het soort tekst herkennen;
- verschillende strategieën toepassen bij het lezen van een tekst;
- zijn gekozen leesstrategie aanpassen aan de inhoud van de tekst en situatie (context waarin de tekst gelezen moet worden);
- hoofd en bijzaken onderscheiden;
- een tekst in chronologische volgorde zetten;
- tekstbegrip, afhankelijk van het doel, op verschillende (denk)niveaus toepassen;
- zijn voorkennis over een onderwerp en context activeren.

LESDOEL De leerling kan:

- aan de hand van zijn voorkennis over het onderwerp en de context waarin de tekst geschreven is de strategie voorspellend lezen toepassen.

MATERIALEN Behalve woordenboeken en eventueel devices met internet zijn er geen extra materialen nodig voor deze les.

ORGANISATIE Voor deze les zijn geen organisatorische aanpassingen vereist.

INTRODUCTIE

U introduceert het onderwerp door even terug te halen in de herinnering wat lees strategieën ook al weer zijn. Voorspellend lezen is een nieuwe strategie voor de leerlingen, ze hebben er misschien wel van gehoord maar nog niet mee geoefend.

Stel dat bij voorspellend lezen voorkennis nodig is. U kunt kort toelichten of de leerlingen zelf laten zeggen wat zij denken, dat voorkennis is.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U behandelt de informatie in het leerlingenboek over voorspellend lezen. U licht toe wat voorkennis is en wat het begrip context inhoudt voor zover dit niet duidelijk is voor de leerlingen.

U legt uit wat de leerling moet weten, voordat hij een tekst voorspellend kan lezen (een structuur of soort tekst kunnen herkennen, maar ook kennis over de inhoud van het onderwerp). Als de leerling dat niet heeft, zal hij tekstvolgend moeten gaan lezen, dus van begin tot einde.

Het stappenplan dat in het leerlingenboek staat, wordt behandeld in de volgorde waarin het er staat. De leerling mag dit stappenplan er natuurlijk wel bij houden op het moment dat hij aan de opdracht gaat werken. Licht als het nodig is wel het begrip signaalwoorden toe.

Instructie

U geeft de instructie om de opdrachten te maken.

Verlengde instructie

De leerlingen die niet begrijpen wat voorspelend lezen is, kunt u de tekst laten bekijken (niet lezen) en vooraf de vragen te stellen die in het boek staan boven de tekst.

Samen met de leerlingen leest u daarna de tekst volgens het stappenplan en u laat de leerling vertellen of het antwoord van de vraag vooraf aansluit bij het antwoord achteraf.

U kunt doorvragen wat de leerling al van het onderwerp weet zonder dat hij de tekst leest

Impliciete woorden	Expliciete woorden	Uitdrukkingen
Niezen	Reflex	Gezondheid
Samentrekken (trekken samen)	Verkoudheid	
Middenrifspieren	Allergie	
Ziel	Schoonmaken (maak ... schoon)	
	Neus	
	Niesbui	
	Ziek	
	Beterschap	

Zelfstandig werken

De leerlingen werken individueel aan de opdrachten. Als er niet genoeg woordenboeken of devices zijn mogen de leerlingen hiermee samenwerken.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen. Vervolgens bespreekt u de antwoorden klassikaal.

Antwoorden

Opdracht 1

1. Niezen (ook niesen), de uitdrukking "gezondheid" als iemand niest
2. Informatieve tekst
3. Wat is niezen? (ook niesen!)
 - Manier waarop
 - Spieren trekken samen
 - Adem uitblazen
 - Gezondheid
 - Ziek
 - Beterschap

Overige antwoorden zijn ter beoordeling van de leerkracht.

4. Ter beoordeling van de leerkracht

Opdracht 2

Reflex: re·flex (de; m; meervoud: reflexen) 1 onbewuste reactie op een prikkel 2 zeer snelle reactie: met een reflex voorkwam de doelman de 2-0

Allergie: al·ler·gie (de; v; meervoud: allergieën) 1 verhoogde gevoeligheid voor bep. stoffen, die ziekteverschijnselen kunnen veroorzaken

Middenrif: mid·den·rif (het; o; meervoud: middenriffsen) 1 spierachtig vlies tussen borst- en buikholte

Niesbui: aanval van niezen (of niesen)

Voorbijgangers: voor·bij·gan·ger (de; m,v; meervoud: voorbijgangers) 1 iem. die voorbijkomt; = passant

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U herhaalt wat voorspellend lezen is, wanneer deze strategie toegepast kan worden, wat de leerling vooraf moet weten om te kunnen bepalen of voorspellend lezen een nuttige strategie is en welke stappen hij doorloopt bij deze strategie.

Verrijking: Leerlingen die snel zijn en het onderwerp begrijpen, kunt u een aantal teksten uit het leerlingenboek laten kiezen en laten aangeven of voorspellend lezen hierop van toepassing kan zijn (of niet). Laten deze leerlingen aangeven welk soort tekst het is en wat de inhoudelijke voorkennis van leerlingen is over het onderwerp.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht. Er zijn verschillende antwoordmogelijkheden. Belangrijk is dat de leerling zijn antwoord kan beredeneren met logische argumenten. U noteert welke leerlingen nog moeite hebben met de betekenis van de themawoorden en geeft hun extra aandacht in de herhalingsles.

TERUGKIJKEN

U noteert welke leerlingen nog moeite hebben met de opdrachten. U kunt daarbij gebruikmaken van de evaluatiewijzer. Bij een volgende les Begrijpend lezen besteedt u extra aandacht/biedt u extra ondersteuning aan deze leerlingen.

Tekst*Niezen en gezondheid***Wat is niezen?**

Niezen is een reflex. Het kan komen door verkoudheid of door allergie. Je ademt wat stof in. Je neus krijgt een kriebel door die stof. Je lichaam wijst het af en blaast het uit in de lucht. Door te niezen maak je je neus en longen schoon.

De manier waarop je niest, is altijd hetzelfde. Informatie wordt vanuit je hersenen naar je longen gestuurd. Spieren trekken samen om het niezen door te drukken.

Deze spieren zijn de **middenrifspieren**, de buik- en de borstspieren.
Als je niest, gaan je ogen vanzelf dicht. Er zijn weinig mensen die met de ogen open kunnen niezen. Je tong ligt op de bovenkant van je mond. Dit dwingt je **neus** om die adem uit te blazen. En dan blaas je adem uit met grote kracht. Een **niesbui** kan de snelheid van 161 km per uur hebben!

Waarom wordt er “gezondheid” gezegd als iemand niest?

In de tijd van de oude Grieken en Romeinen geloofde men dat je **ziel** je lichaam kon verlaten door een nies. Daar was men bang voor. Om dat te voorkomen, werd de hulp van de oppergod Jupiter ingeroepen. Als iemand nieste (of niesde), riepen de aanwezigen “Jupiter, ontferm u.”

Tegenwoordig zeggen we ‘**gezondheid**’ als iemand niest. Iemand die niest, kan **ziek** zijn en eigenlijk wens je hem **beterschap**.

Moet jij als je ziek bent, weleens niezen? En kun je niezen met je ogen open?

De expliciete woorden, themawoorden, in de tekst worden in de kleur **ROOD** aangegeven; De impliciete woorden in de tekst worden in de kleur **BLAUW** aangegeven.

Taal verkennen – Grammatica

TITEL	Herhaling: de aanwijzende voornaamwoorden die/dat en de zinsdelen benoemen
BEGINSITUATIE	De leerling: - is bekend met de zinsdelen: de persoonsvorm, het gezegde, het lijdend voorwerp, het meewerkend voorwerp en de bijwoordelijke bepaling van plaats en tijd; - is ook al bekend met de persoonlijke voornaamwoorden en de aanwijzende voornaamwoorden.
LESDOEL	De leerling: - kan de zinsdelen vinden in een gegeven zin; - kan de aanwijzende voornaamwoorden die/dat in een zin herkennen en benoemen.
MATERIALEN	Geen
ORGANISATIE	De leerlingen werken in duo's aan de opdrachten.

INTRODUCTIE

U maakt bekend dat deze les een herhalingsles is van de aanwijzend voornaamwoorden en de zinsontleding.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

Lees opnieuw de informatie over de aanwijzende voornaamwoorden in les 4 van thema 8. U stelt de volgende vragen:

- *Noem aanwijzende voornaamwoorden op?*
- *Het aanwijzende voornaamwoord kan op drie verschillende manieren in een zin staan? Welke zijn die?*
- *Welke aanwijzende voornaamwoorden gebruik je bij de-woorden?*
- *Welke aanwijzende voornaamwoorden gebruik je bij het-woorden?*
- *Wanneer gebruik je de aanwijzende voornaamwoorden deze en dit?*
- *Wanneer gebruik je de aanwijzende voornaamwoorden die en dat?*

Lees opnieuw de informatie over zinsontleding in les 12 van thema 8. U stelt de volgende vragen:

- *Hoe vind je het onderwerp van een zin?*
- *Hoe vind je het gezegde?*
- *Hoe vind je het lijdend voorwerp?*
- *Hoe vind je het meewerkend voorwerp?*
- *Wat is de bijwoordelijke bepaling in een zin?*
- *Welke vragen stel je om de bijwoordelijke bepalingen van plaats en tijd te vinden.*

Instructie

Na herhaling van de theorie en het oefenen met voorbeeldzinnen mogen de leerlingen de opdrachten maken. De leerlingen moeten eerst zelfstandig werken en mogen daarna de antwoorden met elkaar vergelijken.

Verlengde instructie
Indien nodig

Zelfstandig werken
De leerlingen voeren de opdrachten uit.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig.

Antwoorden

Opdracht 1

Kun je zelf zinnen maken met de aanwijzende voornaamwoorden, deze, die, dit, dat?
Kijk naar het voorbeeld. Bedenk vijf (5) zinnen.

	De of het woord	Iets is dichterbij	Iets is verder weg
1.	De bloemen zijn pas geplukt	Deze bloemen zijn voor buurvrouw	Die bloemen zijn speciaal voor oma
2.			
3.			
4.			
5.			

Hier geldt het eigen antwoord van de leerling. Leerling hierbij aansturen voor goede zinsconstructie en het gebruik van de juiste aanwijzend voornaamwoorden.

Opdracht 2

Maak van de woorden steeds een goede zin.
Zet een schuine streep tussen de zinsdelen.
Begin met het woordje met de hoofdletter. Zorg dat je zin eindigt met een punt.

Voorbeeld:

gaat-halen-Oma -medicijnen
Oma/gaat/medicijnen/halen.

1. koorts -verkoopt- apotheek –De –tablet- het – tegen- de
De apotheek/ verkoopt /het tablet (de/het tablet)/ tegen de koorts.
2. De-moeder-mijn-dokter-heeft-prik-gegeven-een.
De dokter/ heeft/ mijn moeder/ een prik /gegeven.
3. mijn-De-moeder-een-dokter-gegeven-recept-heeft.
De dokter/ heeft/ mijn moeder/ een recept/ gegeven.
4. halen-De-moet-bij-medicijnen-ze-apotheek-gaan-de
De medicijnen/ moet /ze/gaan halen/ bij de apotheek.
5. een-Bij-hoestdrank-zit-bijsluiter-de
Bij de hoestdrank/ zit/ een bijsluiter.
6. Vandaag-in-medicijnen-voor-Giorgio-heeft-opgehaald-zijn-moeder-apotheek-de-zieke
Vandaag/ heeft/ Prem/ in de apotheek/ medicijnen/ voor zijn zieke moeder/ opgehaald.
7. heeft-Prem-voor-medicijnen-de-duur-betaald.
Prem/ heeft/ duur/betaald/ voor de medicijnen.

Opdracht 3

Kijk terug naar opdracht 2. Je hebt de zinnen in stukken gedeeld. Kun je het onderwerp, gezegde, lijdend voorwerp, meewerkend voorwerp en de bijwoordelijke bepaling van plaats en tijd vinden?

Doe het zo: Oma/gaat/medicijnen/halen.
 Gaat = pv
 Gaat halen= gezegde
 Oma = onderwerp
 Medicijnen = lijdend voorwerp

1. De apotheek/ verkoopt /het tablet/ aan mijn zus.
 Verkoopt= pv
 Verkoopt = gezegde
 De apotheek =onderwerp
 Het tablet = lijdend voorwerp
 Aan mijn zus = meewerkend voorwerp
2. De dokter/ heeft/ mijn moeder/ een prik /gegeven.
 Heeft = pv
 Heeft gegeven = gezegde
 De dokter = onderwerp
 Een prik = lijdend voorwerp
 Mijn moeder = meewerkend voorwerp
3. De dokter/ heeft/ mijn moeder/ een recept/ gegeven.
 Heeft = pv
 Heeft gegeven = gezegde
 De dokter = onderwerp
 Een recept = lijdend voorwerp
 Mijn moeder = meewerkend voorwerp
4. De medicijnen/ moet /ze/gaan halen/ bij de apotheek.
 Moet = pv
 Moet gaan halen = gezegde
 Ze= onderwerp
 De medicijnen = lijdend voorwerp
 Bij de apotheek = bijw bepaling van plaats
5. Bij de hoestdrank/ zit/ een bijsluiter.
 Zit = pv
 Zit = gezegde
 Bij de hoestdrank = onderwerp bijw bepaling van plaats
 Een bijsluiter = onderwerp
6. Vandaag/ heeft/ Prem/ in de apotheek/ medicijnen/ voor zijn zieke moeder/ opgehaald.
 Heeft = pv
 Heeft opgehaald = gezegde
 Prem = onderwerp
 Medicijnen = lijdend voorwerp
 Voor zijn zieke moeder = meewerkend voorwerp
 Vandaag = bijw bepaling van tijd
 In de apotheek = bijw bepaling van plaats
7. Daarnet/ gaf/ Prem/ zijn moeder/ een tablet

Gaf = pv
Gaf = gezegde
Prem = onderwerp
Een tablet = lijdend voorwerp
Zijn moeder = lijdend voorwerp
Daarnet = bijw bepaling van tijd

DIFFERENTIATIE

Herhaling: De leerlingen die nog hulp nodig hebben, apart nemen en opnieuw uitleggen.
Verrijking: Snelle leerlingen mogen anderen gerust helpen met de uitleg of extra oefeningen maken.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht. U gaat na welke leerlingen nog steeds begeleiding nodig hebben. Die leerlingen geeft u extra aandacht bij de herhalingsles.

Taal verkennen – Taalgebruik

TITEL	Bellen en telefoonnotities
BEGINSITUATIE	De leerling kan: - een samenvatting maken op een post-it (spiekbriefje); - de hoofd- en bijzaken onderscheiden in een gesproken en geschreven tekst.
LESDOEL	De leerling kan: - de telefoon correct beantwoorden; - een notitie maken naar aanleiding van een telefoongesprek.
MATERIALEN	Een stapeltje post-it (of ander merk) notes.
ORGANISATIE	Er hoeven aan de organisatie in het lokaal geen aanpassingen gedaan te worden. U kunt wel een hoekje apart houden voor het rollenspel tussen 2 leerlingen.

INTRODUCTIE

Als introductie gebruikt u een voorbeeld zoals dat in het leerlingenboek staat. Je bent alleen thuis en de telefoon gaat. Wat doe je dan en hoe neem je de telefoon op? Alleen met "hallo" of doet de leerling nog iets anders?

Dan gaat u door waar u bij les 13 gestopt bent. Een spiekbriefje was een samenvatting van een geschreven tekst, een telefoonnotitie is een samenvatting van een gesproken tekst.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U legt uit wat een correcte manier is van het beantwoorden van de telefoon. De informatie hierover is te vinden in het leerlingenboek.

U kunt het een keertje voordoen.

Als het voor de leerlingen duidelijk is wat een correcte manier is van het beantwoorden van de telefoon legt u uit wat een telefoonnotitie is en wat daarop moet komen te staan.

In het leerlingenboek staat een voorbeeld.

U wijst een aantal leerlingen aan die een telefoongesprek gaan voeren. U kunt daarbij vooraf een aantal scenario's instrueren, zoals bijvoorbeeld:

- Moeder belt om aan vader door te geven dat ze iets later is en of hij met het eten koken wil beginnen.
- Een vriend van je broer belt om hem te vragen of hij misschien een half uurtje eerder kan komen voetballen want zijn huiswerk heeft hij eerder afgemaakt.
- De leerkracht van school belt en wil een afspraak maken met je vader of moeder. Om te vragen of een van beiden voor 15 uur kan terugbellen.
- Je oom belt om te zeggen dat hij je vader iets later komt ophalen. Hij belt zelf terug over een uurtje.

De leerlingen die geen gesprek voeren, maken de telefoonnotitie.

Verlengde instructie

De leerlingen die nog niet helemaal weten wat de bedoeling is, laat u kijken naar het rollenspel van de andere leerlingen.

Zelfstandig werken

De leerlingen werken individueel aan het maken van de notities, maar werken samen bij het uitvoeren van het rollenspel.

FEEDBACK EN INTERACTIE

Direct na het rollenspel geeft u feedback volgens de feedbackregels.

Antwoorden

Opdracht 1

Ter beoordeling van de leerkracht.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U herhaalt kort wat de juiste manier is om de telefoon te beantwoorden en op welke manier een telefoonnotitie geschreven is.

Verrijking: Voor deze les is er geen verrijking omdat de leerlingen in groepsverband aan de opdracht werken.

AFSLUITING

Wat wist je al van deze les? Wat heb je geleerd van deze les? Kun je de informatie gebruiken?

TITEL	Uitvoeren presentaties
BEGINSITUATIE	De leerling heeft zijn presentatie inhoudelijk en qua vormgeving voorbereid.
LESDOEL	De leerling kan spreekdoel, spreekstrategie, lichaamshouding, verbale en non-verbale communicatie, en presentatietechnieken uitvoeren tijdens een korte monoloog.
MATERIALEN	Alles wat de leerlingen nodig hebben om de presentatie te kunnen uitvoeren (computer, schoolbord, andere materialen)
ORGANISATIE	De leerlingen presenteren individueel.

VOORBEREIDING

U bereidt de les voor door alle benodigde materialen klaar te zetten en te controleren. Niets is vervelender dan een computer die het niet doet tijdens een presentatie.

INTRODUCTIE

U introduceert de les door aan te geven dat vandaag de presentaties worden gehouden. U herinnert de leerlingen er aan dat 2 minuten ook echt 2 minuten zijn en niet korter of langer.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

Geen

Instructie

Geen, u laat de leerlingen gewoon hun eigen presentatie uitvoeren.

Verlengde instructie

U maakt samen met de leerlingen die dat nodig hebben van elke opdracht de eerste twee zinnen. Daarna maken de leerlingen de opdrachten zelfstandig af.

Zelfstandig werken

De leerlingen voeren de opdrachten zelfstandig uit.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U vult per leerling het feedbackformulier in. Dit vindt u in de bijlage. Wellicht is het mogelijk om voor iedere leerling een formulier te printen.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U herhaalt kort wat een goede presentatie is en enkele punten die u positief zijn opgevallen.

Verrijking: Er is geen verrijking voor leerlingen die goed gepresenteerd hebben.

AFSLUITING

U geeft in algemene zin feedback op de presentaties die u gezien hebt, zonder daarbij namen te noemen.

Bijlage: feedbackformulier

U vult op de checklist alleen een V of O in.

V = Voldoende, goed genoeg gedaan

O = Niet goed gedaan of niet goed genoeg

Naam van de leerling: _____

Aandachtspunt	V of O
<i>Opdracht</i>	
Het onderwerp van de leerling sluit aan bij de opdracht	
De leerling blijft binnen de tijd	
De presentatie bevat tussen de 5 en 7 slides/bladen	
<i>Inhoud</i>	
De spreekstrategie is correct gekozen	
De leerling presenteert alleen zaken die bij het onderwerp horen	
De inhoud is correct en controleerbaar (volledig kan niet in 2 minuten)	
<i>Presentatietechnieken</i>	
De leerling komt rustig en beheerst over	
De leerling past presentatietechnieken toe zoals pauzes, verplaatsen, 1 boodschap tegelijk	
Het stemgebruik van de leerling is duidelijk, hij gebruikt voldoende intonatie op de juiste momenten	
<i>PowerPoint</i>	
De presentatie bevat alleen ter zake doende informatie	
Niet meer dan 12 woorden per slide/blad	
Afbeeldingen zijn relevant en op de juiste grootte (niet meer dan 50% van een slide als er ook tekst staat)	
De presentatie sluit aan bij het verhaal van de leerling	
<i>Eindindruk</i>	
De algehele indruk van de presentatie	

Als u de prestatie van de leerling per se wilt uitdrukken in een waardering kunt u een cesuur aanhouden tussen de 8 en 9 punten.

8 punten is onvoldoende, 9 punten is voldoende.

TITEL	Verschillende soorten teksten
BEGINSITUATIE	De leerling: - kan een tekst schrijven die bestaat uit een inleiding, middenstuk, slot; - is zich bewust van een gezonde leefstijl; - kan ideeën formuleren die te maken hebben met een gezonde school.
LESDOEL	De leerling: - wordt zich bewust van de teksten die hij dit schooljaar heeft geschreven; - begrijpt dat je voor alle soorten teksten een schrijfplan kunt maken; - kan vergaarde kennis van de schrijflessen toe passen in een nieuwe situatie.
MATERIALEN	Schrift, A4'tje blanco, pen, potlood, kleurpotloden, stiften, tijdschriften, scharen, lijm.
ORGANISATIE	U heeft een stopwatch. U geeft de tijd aan die ze krijgen om een keuze te maken en om een schrijfplan te maken. Ze mogen de opdracht bij u inleveren aan het eind van de les. (het is ook een optie om de opdracht thuis af te maken en bij de volgende les in te leveren).

INTRODUCTIE

Voordat de leerlingen de informatie zien, vraagt u of zij nog weten welke soorten teksten ze hebben geschreven. Vervolgens vertelt u dat ze zelf een keuze mogen maken in de les en dat u niet gaat vertellen welke tekst ze moeten schrijven. U geeft de leerling de eigen verantwoordelijkheid.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U benadrukt dat ze de informatie uit de vorige lessen moeten gebruiken en nu moeten toepassen in een andere situatie. Vertel niet hoe een schrijfplan eruit moet zien. Ze mogen dit zelf weer opzoeken in de methode.

Instructie

U laat de leerling de informatie lezen. Vervolgens wijst u één leerling aan die moet uitleggen wat er in de informatie staat. De leerling werkt zelfstandig aan opdracht 1 en 2. U vertelt op welke bladzijden ze de schrijflessen kunnen vinden.

U zegt dat ze eerst een schrijfplan moeten maken en daarna pas de tekst mogen schrijven. U kunt bepaalde lay-out kenmerken van teksten met ze bespreken.

Verlengde Instructie

U helpt de leerling met het maken van een keuze door de keuzemogelijkheden te beperken. U kiest voor de leerling die moeite heeft met schrijven een tekstsoort met zo min mogelijk zinnen: uitnodiging, instructie, interview, gedicht. U kunt voorbeelden laten zien van de 'gekozen' lay-out.

Zelfstandig werken

De leerling werkt zelfstandig aan opdracht 1 en 2.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die dat aankunnen.

Antwoorden

Opdracht 1

Eigen antwoord. De tekst voldoet aan de volgende eisen:

- Heeft de leerling eerst een schrijfplan gemaakt?
- Heeft de leerling gekozen voor de juiste lay-out?
- Gaat de tekst over het thema 'gezonde voeding, bewegen, natuur'?
- Kun je aan de lay-out zien om wat voor soort tekst het gaat?
- Is de tekst overzichtelijk?
- Begint de zin met een hoofdletter?
- Eindigt de zin met een punt?
- Heeft de leerling netjes geschreven?

Opdracht 2

Eigen antwoord. De leerling controleert zijn eigen tekst met de checklist.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U kunt herhalen dat ze dit schooljaar heel veel verschillende soorten teksten hebben geschreven. U herhaalt de tekstsoorten en de lay-out kenmerken.
U laat verschillende soorten teksten zien..

Verrijking: U kunt de leerling zijn tekst laten presenteren.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht.

TITEL	Het voltooid deelwoord
BEGINSITUATIE	De leerling beheerst de vorige lessen spelling voldoende.
LESDOEL	De leerling leert: - 'fokschaap Texje' ('t kofschip Taxiëtje) toe te passen bij het voltooid deelwoord; - Waarom het voltooid deelwoord gebaat bestaat en het voltooid deelwoord gebaat; van welke werkwoorden die zijn gevormd en wat het verschil in betekenis is.
MATERIALEN	Het spelschrift, een beeldwoordenboek kan van pas komen en schrijfgerei Eventueel kopieën van invulschema's
ORGANISATIE	Geen andere organisatorische aanpassingen dan de reeds eerder gebruikte.

OPWARMER

De leerlingen staan schouder aan schouder op een lijn, met de neuzen dezelfde kant op. De volgorde doet er niet toe. U loopt voor de lijn langs en zegt een voltooid deelwoord. Als u net voor een leerling langs loopt, is het diens beurt om 1) het werkwoord te noemen waarvan het voltooid deelwoord gemaakt is, 2) het voltooid deelwoord te spellen en 3) het werkwoord te herhalen.

U kan zelf een lijst met voltooid deelwoorden maken, of kiezen uit de volgende: geschenen, gegooïd, gegeten, geschilderd, gestaakt, geverfd, verhuisd, gegoten, geweest, gemogen, besmeurd, besmeerd, getekend, bedankt, voltooid, gestegen, gebruikt, gebracht, gesteld, gemeld, aangemaakt, geklikt, voorkomen, weggehaald, voorgekomen, toegestemd, opgeslagen, ingelogd.

Raadpleeg bij twijfel <https://woordenlijst.org/leidraad/11/4>

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

De leerling moet weten van welk werkwoord een voltooid deelwoord is. U legt uit wat de voltooid verleden tijd is. U herhaalt hoe het ezelsbruggetje werkt met de VVT, namelijk hetzelfde als as de OVT.

Antwoorden

Opdracht 1

voltooid deelwoord	werkwoord
geschenen	schijnen

U deelt, als dat nodig is, kopieën van dit schema met voldoende rijen uit.

U laat de juiste antwoorden op het schoolbord zien.

Afhankelijk van de woorden die u kiest, vult u zelf het schema in

Opdracht 2

werkwoord	voltooid deelwoord
bereiden	bereid

De leerkracht kan de werkwoorden van les 17 opdracht 1 dicteren en na afloop de opdracht controleren. Afhankelijk van de woorden die u daar gebruikt hebt, kijkt u deze opdracht na.

Opdracht 3

werkwoord	voltooid deelwoord	werkwoord	voltooid deelwoord
dammen	gedamd	schaken	geschaakt

De leerkracht kan de werkwoorden van les 17 opdracht 2 dicteren. Afhankelijk van de woorden die u daar gebruikt hebt, kijkt u deze opdracht na.

Opdracht 4

Ter beoordeling van de leerkracht. Afhankelijk van de woorden die de leerlingen gebruiken kijkt u deze opdracht na.

TERUGKIJKEN

De leerkracht evalueert met de leerlingen hoe goed ze het voltooid deelwoord kunnen spellen en gebruik hebben gemaakt van het ezelsbruggetje.

TITEL	De betekenis van woorden uit een tekst halen
VERWACHTINGSVRAGEN	- Hoe kom je achter de betekenis van moeilijke woorden? - Welke hulpmiddelen gebruik je? - Zou dat ook op een andere manier kunnen?
BEGINSITUATIE	De leerling kan: - teksten lezen en begrijpen door gebruik te maken van verschillende strategieën; - de betekenis van moeilijke woorden opzoeken; - moeilijke woorden in eigen woorden treffend omschrijven.
LESDOEL	De leerling kan de betekenis van moeilijkere woorden in een tekst begrijpen door strategieën toe te passen waarmee hij de betekenis van het woord kan achterhalen zonder het op te zoeken in een (online) woordenboek.
MATERIALEN	Behalve de gebruikelijke materialen zijn er geen extra materialen nodig om de les uit te voeren.
ORGANISATIE	Er zijn geen organisatorische aanpassingen nodig om deze les uit te voeren.

INTRODUCTIE

U begint de les met het vragen aan de leerlingen wat zij zelf doen als ze moeilijke woorden in een tekst tegenkomen. Waarschijnlijk krijgt u antwoorden waarvan de leerlingen denken dat die wenselijk zijn, zoals opzoeken, vragen en dergelijke.

U kunt dan een stapje verder gaan, natuurlijk is dat goed. Maar wat doe je dan als je alleen bent en geen woordenboek of internet hebt?

Daar gaat deze les eigenlijk over..

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U kunt les 5 van thema 1 nog eens in de herinnering roepen, daar wordt al uitgelegd hoe de leerling een moeilijk woord kan begrijpen zonder het op te zoeken in een woordenboek. Als de leerling dat weer weet, kunt u verder met de inhoud van deze les. De meest makkelijke manier om een moeilijk woord te begrijpen is terug of een klein stukje vooruit te lezen. Het woord in de context kan dan eigenlijk maar een (1) betekenis hebben. Dat staat ook in de genoemde les uitgelegd.

U legt ook de andere manieren uit:

- Deel van het woord herkennen (met een voorvoegsel of achtervoegsel)
- Het moeilijke woord vervangen door een synoniem
- Het moeilijke woord vervangen door het tegenovergestelde
- In het leerlingenboek staan een aantal voorbeelden. U mag deze natuurlijk aanvullen met uw eigen voorbeelden (graag zelfs).

Instructie

U geeft de instructie om de opdrachten te maken. Leerlingen die wat meer moeite hebben met dit onderdeel kunt u ook laten werken in duo's.

Verlengde instructie

Met de leerlingen die er nog moeite mee hebben, kunt u een aantal woorden uit de tekst samendoen. U vertelt daarbij hoe u de betekenis gevonden hebt zonder deze op te zoeken. Waarschijnlijk weet u zelf de betekenis van al die woorden, maar u laat de leerling zien hoe hij hierachter kan komen door een van de genoemde manieren te gebruiken. Als de leerling niet weet welke manier, dan kunt u ook gaan afstrepen.

Bijvoorbeeld het woord 'weekend'. Door terug te lezen, weet de leerling wat schooldagen zijn en begrijpt hij (hopelijk) dat schooldagen en weekend iets anders zijn. Het weekend valt dus niet onder een schooldag, dus zullen het dagen zijn dat hij niet naar school hoeft. Zaterdag en zondag dus. De manier om terug te lezen, is dus de juiste manier. Weekend kent geen voorvoegsel of achtervoegsel, een synoniem is misschien lastig, maar het tegenovergestelde kan wel. Dat staat al in de tekst voor het woord weekend (schooldagen).

Impliciete woorden	Expliciete woorden	Uitdrukkingen
Ziek	Pijn	
Bewegen	Dokter	
	Griep	
	Herstellen (hersteld)	
	Uitrusten (rust ... uit)	
	Immuunsysteem	
	Teleurstellen	

Zelfstandig werken

Leerlingen werken in principe individueel, hoewel samenwerken ook een optie is als een leerling moeite heeft met de opdracht. Door samen te werken en te overleggen, leren de leerlingen van elkaar.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond om te ondersteunen waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen. Vervolgens bespreekt u de antwoorden klassikaal.

Antwoorden

Opdracht 1

Planning – terug - en vooruit lezen. De persoon heeft veel te doen, op bepaalde dagen bepaalde activiteiten. Uit de tekst is op te maken dat een planning een soort ordening van activiteiten is.

Weekend – zoals besproken bij de verlengde instructie.

Buurtcentrum – twee losse woorden die de leerling waarschijnlijk wel kent: buurt en centrum. De leerling kan dan zelf de combinatie maken dat een buurtcentrum iets moet zijn waar mensen uit de buurt samen kunnen komen.

Extra – teruglezen, de persoon heeft het erg druk met van alles en hij krijgt er een activiteit bij. Extra is dus iets erbij.

Training – is te achterhalen door het tegenovergestelde. Een training is géén wedstrijd, dus zal een oefening zijn om beter te worden.

Griep – Teruglezen, de symptomen van een griep worden genoemd. Griep is een ziekte waarbij je lichaam pijn doet, je moeite hebt met slikken en jij je nauwelijks kan bewegen.

Immuunsysteem – aan de hand van signaalwoorden als griep en de symptomen van griep kan worden afgeleid dat het immuunsysteem iets moet zijn in je lichaam wat ervoor zorgt dat je niet ziek wordt.

Knielt – Uit de tekst valt op te maken dat knielen iets betekent als zitten op je knieën. Paddenstoelen groeien in het algemeen niet hoog aan een boom, dus om die goed te kunnen zien, zal de persoon naar beneden moeten.

Schetsen – Hierbij moet de leerling het verband kunnen leggen tussen een aantal signaalwoorden. Hij knielt neer om de kleuren te onderzoeken en ziet iets waar hij een schets van maakt. Meestal onderzoek je kleuren en vormen om ze te kunnen natekenen. Nu ga je ook niet met een volledige tekenset en schildersezels het bos in als kind, dus een schets zal een tekening zijn die niet helemaal af is.

Activiteiten – een omschrijving voor activiteiten is 'dingen die je doet'. In de lijn van het verhaal is te zien dat de persoon van alles doet.

Teleurstellen – De persoon zegt iets waarvan hij denkt dat zijn moeder het niet leuk zal vinden. Uit de tekst is op te maken dat teleurstellen iets betekent als "niet kunnen voldoen aan de verwachting".

Opdracht 2

Planning - plan-ning (de; v(m); meervoud: planningen) 1 het plannen 2 uitgewerkt werkplan

Weekend - week-ein-de (het; o; meervoud: weekeinden, weekeindes), week-end (het; o; meervoud: weekends, weekenden) 1 periode van vrijdagavond tot maandagmorgen
buurt-cen-trum (het; o; meervoud: buurtcentra, buurtcentrums) 1 buurthuis (plek waar buurtbewoners samen kunnen komen om activiteiten te doen)

Extra - ex-tra (bijvoeglijk naamwoord, bijwoord) 1 boven het gewone: 300 euro extra; iets extra's; extra voordelig; een extratrein

Training - trai-ning (de; v(m)) 1 het trainen: in training zijn

Griep - griep (de; v(m)) 1 door verschillende virussoorten veroorzaakte ziekte die zich door hoofdpijn, koorts, verkoudheid enz. openbaart; = influenza

Immuunsysteem - im-muun-sys-teem (het; o) 1 afweersysteem

Sputterde - sput-te-ren (sputterde, heeft gesputterd) 1 pruttelend spatten 2 voortdurend machteloze bezwaren uiten

Knielt - knie-len (knielde, heeft, is geknield) 1 op de knieën vallen, m.n. als teken van eerbied

Schetsen - schets (de; v(m); meervoud: schetsen) 1 vluchtige tekening van de hoofdlijnen 2 beschrijving in hoofdtrekken schet-sen (schetste, heeft geschetst) 1 in hoofdlijnen tekenen, schilderen 2 kort beschrijven met woorden

Activiteiten - ac-ti-vi-teit (de; v; meervoud: activiteiten) 1 werkzaamheid, bedrijvigheid

Teleurstellen - te-leur-stel-len (stelde teleur, heeft teleurgesteld) 1 iem. onthouden waarop hij hoopte: ik moet je teleurstellen 2 niet beantwoorden aan een verwachting

Opmerking: voor deze omschrijvingen is www.vandale.nl geraadpleegd. Het kan zijn dat andere woordenboeken een andere omschrijving geven.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U herhaalt kort hoe de leerling moeilijke woorden kan omschrijven door gebruik te maken van de genoemde manieren.

Verrijking: Als verrijking kunt u leerlingen een extra tekst geven die zij op dezelfde manier kunnen lezen. Verdiepende lesstof is nog niet nodig bij deze les.

TERUGKIJKEN

U noteert welke leerlingen nog moeite hebben met de opdrachten. U kunt daarbij gebruikmaken van de evaluatiewijzer. Bij een volgende les Begrijpend lezen besteedt u extra aandacht/biedt u extra ondersteuning aan deze leerlingen.

Tekst

Wat komt er nu?

"Ik heb te veel dingen te doen", denkt Kevin. Hij kan zijn **planning** niet bijhouden. Op dinsdag en donderdag is er schaakclub op school. De andere ochtenden gaat hij vroeg naar school om basketbal te spelen. Na school heeft hij karate en volleybal. En nu is hij begonnen met gitaar spelen. In het **weekend** gaat hij naar tekenen. En hij is samen met mama vrijwilliger bij het **buurtcentrum**. Hij heeft het de afgelopen maand **extra** druk gehad met gitaar leren.

Mama haalt Kevin op van school.

"Hoi mama, wat komt er nu?" vraagt hij haar.

"Volleybal**training** begint over twintig minuten" antwoordt ze.

"Ik dacht dat ik vandaag karate had." zegt hij.

"Nee, dat is morgen" antwoordt ze. "Gaaf het? Je ziet er rood uit."

"Het gaat goed." Hij wil niet toegeven dat hij ziek is. Er komt een grote wedstrijd aan. Hij moet oefenen met zijn team.

De volgende ochtend kan Kevin nauwelijks **bewegen**. Zijn keel doet zo veel pijn dat hij niet kan slikken. Zijn hele lichaam doet pijn. Hij moet van mama thuisblijven. Mama maakt een afspraak met de **dokter**.

Die middag gaat hij naar de dokter.

"Je hebt een **griep** opgelopen."

"Dus wat nu?" vraagt Kevin.

"Voorlopig niets." antwoordt de dokter. "Geen school of andere activiteiten totdat je hersteld bent."

"Ik heb een volleybalwedstrijd, huiswerk om af te ronden en..." sputterde hij.

"Rust maar uit." zegt de dokter. "Je moet je **immuunsysteem** versterken.

Als je het te druk hebt of stress voelt, verzwakt je immuunsysteem. Dan is de kans groter dat je ziek wordt."

Thuis kruipt Kevin in bed. De rest van de week komt hij amper onder de lakens vandaan. Maandag gaat hij weer naar school. De dokter raadt aan nog een week te wachten voordat hij weer kan sporten.

Kevin verveelt zich.

"Waarom ga je niet lekker in de straat wandelen met de hond?" stelt mama voor.

Danny loopt langs het pad achter het huis. Aika stopt om aan alles te ruiken. Kevin trekt zachtjes aan de hondenriem. "Schiet op, meid" zegt hij. Maar Aika hoeft niet op te schieten. Ze hoeven nergens heen en hebben niets te doen

Kevin wandelt met Aika over het pad. Hij kijkt naar de verschillende planten langs de waterkant. Hij **knielt** neer om hun kleuren en vormen te onderzoeken.

Kevin merkt uren later pas dat het donker aan het worden is. Hij loopt naar huis voor het avondeten.

De volgende dag na school keert hij met Aika terug naar het plekje bij het water. Hij ziet een vogelnest en werkt aan een schets van het nest met drie eieren.

Elke dag na school die week zoekt Kevin iets uit om te **schetsen**.

Na die week voelt Kevin zich goed genoeg om terug te keren naar zijn **activiteiten**. Maar hij wil niet terug. Hij wil de tijd langs het water met Aika niet missen.

Tijdens het eten durft Kevin het eindelijk te zeggen.

"Mam, ik denk niet dat ik wil doorgaan met gitaarles. Ik kan gewoon niet genoeg tijd vinden om te oefenen. Maar ik wil je niet **teleurstellen** door iets waaraan ik begonnen ben, niet af te maken."

Mama zet haar vork neer. "Kevin, ik ben niet teleurgesteld. Het is helemaal oké om een stap terug te nemen. Je mag vrije tijd hebben om te doen wat je wil."

Kevin is opgelucht. Hij kijkt uit naar alle mooie dingen die hij zal ontdekken tijdens zijn wandelingen.

De expliciete woorden, themawoorden, in de tekst worden in de kleur **ROOD** aangegeven; De impliciete woorden in de tekst worden in de kleur **BLAUW** aangegeven.

TITEL	Alles door elkaar
BEGINSITUATIE	Dit is de laatste les spelling. Leerlingen kennen de spelwedstrijd (Spelling Bee).
LESDOEL	De leerling leert hoe belangrijk het is om te herhalen.
MATERIALEN	Twee glazen of doorzichtige plastic potten en 144 genummerde papiertjes.

Opdracht 1

Deze opdracht duurt de hele les.

Spelwedstrijd

De spelregels:

De leerkracht heeft een lijst met 144 woorden. Er zijn twee glazen potten. De ene pot is leeg. In de andere pot zitten 144 opgevouwen papiertjes met daarop de cijfers 1 t/m 144. Alle leerlingen spelen mee. Wie een woord verkeerd spelt, is af.

De eerste leerling van de lijst begint. Deze pakt een papiertje, maakt het open en zegt/laat zien welk cijfer erop staat. Dan doet de leerling het papiertje in de (lege) pot.

De leerkracht kijkt op de lijst welk woord het is en leest dat woord één keer hardop voor. De leerling herhaalt het woord, s-p-e-l-t het en herhaalt het woord nogmaals.

De leerling pakt een volgend papiertje en de leerkracht leest het woord dat bij dat cijfer hoort hardop. Als de leerling beide woorden correct heeft gespeld, is leerling nummer twee aan de beurt.

Wie een woord verkeerd spelt, is af en krijgt geen beurt meer. Als de laatste leerling van de klas aan de beurt is geweest, krijgt de eerste leerling, weer de beurt. Uiteindelijk blijft er één leerling over, de winnaar van dit spel.

De leerkracht zegt van tevoren wanneer het spel is afgelopen, bijvoorbeeld na twintig minuten of als iedereen twee keer een beurt heeft gehad of als er 100 papiertjes in de pot die eerst leeg was, zijn gegaan.

AFSLUITING

U vraagt wat de klas van deze les vond en hoe goed de leerlingen nu kunnen spellen. Ook vraagt u wat de leerlingen volgend jaar graag leren van spelling?

Taal verkennen – Woordenschat

TITEL	Een schat aan woorden deel 32
BEGINSITUATIE	De leerling weet dat het bij dit lesonderdeel (woordenschat) gaat om het groter maken van je woordenkennis.
LESDOEL	De leerling leert in deze laatste les van dit schooljaar tien nieuwe woorden kennen en gebruiken in zinnen.
MATERIALEN	Dezelfde materialen als bij de vorige lessen woordenschat.
ORGANISATIE	De leerkracht kan zorgen voor een feestelijke stemming en versiering, omdat dit de laatste les is.

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

De leerkracht vertelt de leerlingen dat ze dit jaar 300 woorden en meer hebben geleerd. De leerkracht start met mondeling overhoren van de tien nieuwe woorden uit les 18. Daarna overhoort u ook de tien woorden uit les 2 en 10.

OPWARMER

U zoekt ongeveer vijftig woorden uit die u wilt voorlezen. De leerlingen hebben hun eigen bingokaart gemaakt. Als iedereen klaar is, noemt u een woord en herhaalt dat slechts één keer.

Antwoorden

Opdracht 1

De tien woorden zijn: planning, schaakclub, vrijwilliger, buurtcentrum, immuunsysteem, stress, amper, vandaan, huis, schets.

Opdracht 2

De alfabetische volgorde is: amper (bijwoord), buurtcentrum (zelfstandig naamwoord), immuunsysteem (zelfstandig naamwoord), planning (zelfstandig naamwoord), schaakclub (zelfstandig naamwoord), schets (zelfstandig naamwoord), stress (zelfstandig naamwoord), vandaan (bijwoord), vrijwilliger (zelfstandig naamwoord).

Opdracht 3

a) bijna niet, nauwelijks	- amper
b) groep om na school samen het schaken te oefenen	- schaakclub
c) iemand die uit vrije keus werkt zonder ervoor betaald te worden, het tegenovergestelde van slaaf	- vrijwilliger
d) plaats waar mensen uit de buurt samenkomen voor gezelligheid of om iets te leren	- buurtcentrum
e) schema van dingen die je moet doen	- planning
f) snel gemaakte tekening	- schets
g) systeem in je lichaam dat je beschermt tegen ziekmakende stoffen	- immuunsysteem
h) weg van (gaan)	- vandaan
i) werkdruk die je ziek maken kan	- stress
j) woning	- huis

De leerkracht laat op het schoolbord de juiste koppeling zien.

Opdracht 4

Ter beoordeling van de leerkracht. Ieder duo zal andere zinnen vormen met dezelfde woordenschat.

TERUGKIJKEN

Welke woorden waren nieuw voor je?

Welke woorden had je eerder gezien, maar je kende de betekenis er niet van?

Welke woorden kende je al?

De leerkracht vraagt de kinderen hier antwoord op te geven.

Het gaat hierbij niet om te meten hoe groot het vocabulaire van iemand is. Waar het wel om gaat, is dat kinderen vertrouwen krijgen in de mogelijkheid om de betekenis van nieuwe woorden op te zoeken, te mogen bevragen bij iemand die dat woord wel kent.

Blijf ze aanmoedigen in hun durf en nieuwsgierigheid. Wijs ze af en toe op de hoeveelheid nieuwe woorden die ze hebben geleerd en kunnen toepassen. Laat ze trots zijn op hun woordenschatschrift dat steeds voller wordt.

TITEL	Telefoneren
BEGINSITUATIE	De leerling: - kan een noodnummer bellen en de nodige informatie geven; - kan een telefoon beantwoorden en de correcte sociale vaardigheden hanteren tijdens een gesprek; - kan een telefoonnotitie maken van het gesprek; - heeft ervaring in het voeren van een feedbackgesprek; - kan actief luisteren toepassen in verschillende situaties..
LESDOEL	De leerling kan op een correcte manier een willekeurig telefoongesprek voeren.
MATERIALEN	Om de opdrachten "echter" te laten lijken, is het aan te bevelen om telefoons in de klas te hebben. Dat kan ook de eigen telefoon van de leerling zelf zijn als hij die heeft.
ORGANISATIE	De leerlingen werken in duo's.

VOORBEREIDING

Er zijn geen aparte voorbereidingen nodig om de les te kunnen uitvoeren.

INTRODUCTIE

U herhaalt even kort wat er gedurende het jaar allemaal al gedaan is met telefoneren: noodnummers (thema 4 les 30) en telefoonnotities (thema 8 les 21).

DIDACTIEK EN INSTRUCTIE

Informatie

U behandelt de informatie uit het leerlingenboek. Daarbij gebruikt u de ankerpunten die in vorige lessen gelegd zijn. Hoe een telefoon moet worden opgenomen en beantwoord. U laat een aantal vaardigheden die eerder geleerd zijn tijdens deze les samenkomen, zoals actief luisteren, luisterstrategie, spreekstrategie, verbale en non-verbale communicatie.

Net zoals een gesprek dat tussen twee mensen plaatsvindt, heeft het telefoongesprek een min of meer zelfde indeling: introductie (uitwisselen van beleefdheden), de kern (waarvoor je eigenlijk belt, het onderwerp) en een afsluiting (samenvatten en afscheid nemen).

Besteed extra aandacht aan het bellen met video; de omgeving is dan ook belangrijk.

Instructie

U geeft de instructie om in duo's te werken aan de opdrachten.

Zelfstandig werken

De leerlingen maken de opdrachten 1 en 2 in duo's.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond en ondersteunt waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen.

DIFFERENTIATIE

Herhaling: U herhaalt hoe een gesprek verloopt en waar rekening mee gehouden moet worden tijdens een telefoongesprek.

Verrijking: Dit is de laatste les van het thema, een verrijking is niet nodig. Iedere leerling is ongeveer op hetzelfde moment klaar met de opdrachten.

AFSLUITING

U bespreekt de terugkijkopdracht en noteert welke leerlingen vlot en boeiend spreken en welke nog meer oefening en begeleiding nodig hebben. Daarbij kunt u gebruikmaken van de evaluatiewijzer.

Met de leerlingen die dat nodig hebben, maakt u van elke opdracht de eerste opgave.

Zelfstandig werken

De leerlingen voeren de opdrachten uit.

FEEDBACK EN INTERACTIE

U loopt rond, observeert en ondersteunt waar nodig. U maakt gebruik van de suggesties voor differentiatie voor de leerlingen die deze aankunnen. Vervolgens bespreekt u de antwoorden klassikaal.

